USBİK MART 2021 ÇEVİRMİÇİ
ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
ÖZET E-KİTABI

KONGRE TARİHLERİ
(26-28 MART 2021)

EDİTÖRLER
DR.AYHAN KUŞÇULU—ELSHAN GURBANOV

E-ISBN: 978-605-68298-4-0

ERİŞİM TARİHİ : 21.04.2021

KAYSERI–TURKEY

KONGRE BAŞKANI

Prof.Dr. Siham Zengi – Bağdat Universitesi, Irak

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Elshan Gurbanov - Erciyes Üniversitesi, Turkiye

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Dr. Ayhan Kuşçulu - Erciyes Üniversitesi, Türkiye

Araş.Gör. Alaa Falah Hasan Al-Hamadani-Bağdat Üniversitesi, Irak

Yetkin Karoğlu - Doktora Öğrencisi -Erciyes Üniversitesi-Türkiye

DAVETLİ KONUŞMACI

Prof. Dr. Gaffar Mehdiyev - Erciyes Üniversitesi, Türkiye

BİLİM KURULU

Prof. Dr. Şebnem Kandil İngeç – Gazi Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Cihan IŞIKHAN-Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Prof.Dr. Faleeha Zahra Kazmi – Lahore College for Women University, Pakistan

Assoc.Prof.Dr. Mahnud Kaddum-Bartın Üniversitesi, Türkiye

Doç.Dr. Zhadyra Zhumagulova - M. Auezov South Kazakhstan State University-Kazakistan

Doç.Dr. Aygün Alizade – ANAS, Azerbaycan

Doç.Dr. Hasan M. Farhan-Musul Üniversitesi-Irak

Doç.Dr. Mohammed Ali Shareef -Kerkük Universitesi-Irak

Doç.Dr. Gulnara Karbozova - M. Auezov South Kazakhstan State University-Kazakistan

Doç.Dr. Kamala Gahramanova - Baku State Üniversitesi, Azerbaycan

Dr. Öğr. Üyesi Hamdi Latif Khairrullh-Kerkük Universitesi-Irak

Dr. Öğr. Üyesi Menal Ali-Bağdat Üniversitesi-Irak

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Kahraman, Beykent Üniversitesi, Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Muna Fazil Cihangir – Bağdat Üniversitesi-Irak

Dr. Öğr. Üyesi Faik Şükür Abbas - Koya Üniversitesi-Irak

Dr.Eri Sasatani -Hanazono Üniversitesi-Japonya

Dr. Ali Kumail Kızılbaş – İslamabad Üniversitesi, Pakistan

Ülkelere Göre Bilim Kurulu Üyesi Dağılımı: Türkiye:4, Azerbaycan2, Irak:6, Pakistan:2, Kazakistan:2, Japonya: 1

UYARI

Özet içeriklerinin tüm sorumluluğu yazarlara aittir.

İzinsiz şekilde özet e-kitabının tamamının veya bölümlerinin kopyalanması, çoğaltılması, ve/veya yayınlanması telif hakkı ihlaline tabidir.

İÇİNDEKİLER CONTENTS

AYBÜKE GÜZAY....1
ALMANYA'NIN KIRIM'DAKİ ASKERÎ POLİTİKASI VE KIRIM TATARLARI (1941-1944)

AHMET ÖZGÜLTEKİN....2
SOSYAL YARDIM POLİTİKALARININ OLUMSUZLUKLARINI GİDERMEDE BİR YÖNTEM OLARAK TEMEL GELİR

FIRAT BOLAT....3
DENİZ LİMANLARINDA ULUSLARARASI GEMİ VE LİMAN TESİSLERİ GÜVENLİK KODU TEMELİNDE GÜVENLİK FARKINDALIĞI

MUNA FAZİL CİHANGİR....4
"ADA VAPURUNDA" BAŞLIKLI HİKÂYEDE ARAPÇA KELİMELERİN YAPISI ÜZERİNE BİR İNCELEME

SONNUR DÜZGÜN, SERAP AY....5
SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BÖLÜMLERİNE GÖRE FİNANSAL BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

MEHTAP DEMİRTÜRK, LEYLA ADIGÜZEL....6
YİRMİNCİ YÜZYIL KADIN ŞİİRİ: CAROL ANN DUFFY'NİN '*MEDUSA*' VE '*VALENTINE*' ŞİİRLERİNİN BİR İNCELEMESİ

YAHYA AKYOL, BAYKAL BİÇER....7
II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ EĞİTİMCİSİ ETHEM NEJAT'IN TÜRKLÜK NEDİR VE TERBİYE YOLLARI ADLI KİTABINDA ÇALIŞKANLIK DEĞERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

SİHAM ZENGİ....8
IRAK TÜRKMEN TÜRKÇESİNDE FARSÇA KÖKENLİ "HANE" SÖZCÜĞÜNDEN OLUŞAN BİRLEŞİK İSİMLER

AYHAN AKSAKALLI....9
OKULLARIN FİZİKİ GÖRÜNÜMLERİNDEKİ DEĞİŞİMİ İKTİDAR-BİLGİ İLİŞKİLERİ EKSENİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

MİHRİBAN ARTAN....10
OSMANLI DEVLETİ'NDE EŞKIYALIĞIN ÖNLENMESİ İÇİN VERİLEN CEZALARIN VE ALINAN TEDBİRLERİN MÜHİMME DEFTERLERİNE YANSIMASI (1626-1632)

MERYEM YİĞİT....11
KAVALALI İBRAHİM PAŞA (1789-1848

MENAL ALİ....12
KEMAL BEYATLI'NIN "MERAL SERİSİ" ÇOCUK HİKÂYELERİNİN İNCELEMESİ

AYPERİ OTRU KILIÇ....13
TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERGİSİNDE BİREYLE PSİKOLOJİK DANIŞMA İLKE VE TEKNİKLERİ DERS KONULARI KAPSAMINDA ELE ALINAN MAKALELERİN ÇEŞİTLİ ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

RIDVAN KARA....14
TÜRKİYE'DE İŞLENMİŞ BAZI SUÇLARIN BÖLGELERE VE YILLARA GÖRE İNCELENMESİ

DR. MEHMET ZEKİ DOĞAN....15
AKSÂMU'L-KUR'ÂN İLMİ VE KUR'ÂN TEFSİRİNDEKİ YERİ

SAYED HAMİDULLAH SADAT....16
YAPISALCI YAKLAŞIM ÇERÇEVESİNDE İÇ SAVAŞ

DR. MEHMET ZEKİ DOĞAN....17
KUR'ÂN-I KERÎM'DE TE'KÎD

KAMİLE TEKFİDAN, ASLI ŞAVUK, ŞEBNEM KANDİL İNGEÇ....18
FİZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ FİZİK VE FİZİK TARİHİNE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

İÇİNDEKİLER CONTENTS

HACI MEHMET BOYRAZ, SELİM YEŞİLTAŞ....19
ONTOLOJİK GÜVENLİK PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE'NİN SURİYE POLİTİKASI

YETER KUBA....20
DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE ZONGULDAK MİLLETVEKİLLERİ (1950-1960)

ÇAĞRI KARGI....21
TÜRK MİLLİ SAVUNMA SANAYİ'SİNİN İNCELENMESİ

MİHRİBAN AKKUŞ....22
CİHANYANDI FEMİNİST NİGAR BİR NİDA AT DEVRİYELER KOŞAR: GELENEKSEL TÜRK TİYATROSUNDA HAFİF MEŞREP KADIN TİPİ

BAYRAM ERDEM....23
15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNE KARŞI DİRENİŞİN TOPLUMSAL HAREKETLER VE MEDYA BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

YUNUS FURUNCU....24
TÜRKİYE'NİN DOĞU AKDENİZ POLİTİKASI

EKREM SEDAT ŞAHİN, SÜMEYYE DERİN....25
ÇALIŞMA HAYATINDAKİ YETİŞKİN BİREYLERİN İLETİŞİMDE ÇÖZÜM ODAKLILIK DÜZEYLERİ

İBTİSAM ORAİBİ ABDULLAH, ALAA FALAH HASAN AL-HAMADANI....26
MARZUBÂN-NÂME TERCÜMESİ BAŞLIKLI ESERİNDE TEKİL, ÇOĞUL VE TOPLULUK İSİMLERİ İNCELEMESİ

MERVE KOÇER, ŞERİFE IŞIK, ESMA BULUŞ KIRIKKAYA, BELMA KARANLIK TUNA....27
ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK BİR UYGULAMA ÇALIŞMASI

SERKAN DALOĞLU....28
KAPİTALİZMİN KÜRESELLEŞME ARZUSU: ÇİZGİ DİZİ ENDÜSTRİSİ

AYGÜL HASANLI....29
DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE SHEKI-ZAGATALA REGION OF AZERBAIJAN

AYHAN GARAYEV....30
KLASİK VE MODERN İBRANİCE`DE OLUMSUZLUK

GÜLNARE KANBEROVA....31
TÜRK-İSLAM MİMARİ DEKORASYON KOMPOZİSYONLARINDA "DÜNYA AĞACI" VE "HAYAT AĞACI" MOTİFLERİ

FATMA İSAYEVA....32
ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETİM SÜRECİNDE BİLİŞSEL ETKİNLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

SAKİNA SEYİDOVA....33
PEDAGOJIK ANTROPOLOJININ TARİHİ

NATEVAN ABBASOVA....34
XIX ƏSR AZƏRBAYCAN QADINLARININ MAARİFÇİLİK FƏALİYYƏTİ (QARABAĞ BÖLGƏSININ MATERİALLARI ƏSASINDA)

Rüfat HÜSEYİNZADE....35
BÜYÜK TÜRK DÜNYASININ ŞAİRİ HÜSEYİN CAVİD: ŞİİRLERİNDE VATAN SEVGİSİ VE MANEVİ DEĞERLER

GÜLARE KERİMOVA....36
VATANSEVERLİK EN YÜKSEK MANEVİYYATTIR

SEVİNC ALİYEVA....37
ŞAGİRD FƏALİYYƏTİNİN STİMULLAŞDIRILMASINA TƏSİR GÖSTƏRƏN AMİLLƏR

İÇİNDEKİLER CONTENTS

AMRAH BAYRAMOV....38
XX YÜZYILIN İLK BÜYÜK GÜÇ MÜCADELESİ RUS-JAPON SAVAŞI

RÜFAT HÜSEYİNZADE, BILAL ERDOĞAN....39
FARABİ, İBNI SİNA VE NİZAMİ GENCEVİNİN MUSİKİ ALANINDAKİ YERİ

GÜLNARE ARİHOVA....40
MƏKTƏBƏ HAZIRLIQ QRUPLARINDA METODOLOJİ İŞİN TƏŞKİLİ

KEMALE KAHRAMANOVA....41
AİLƏ MÜHİTİNİN ŞƏXSİYYƏTİN İNKİŞAFINDA ROLU

JALE SAMEDOVA....42
İBRİ DİLİNDƏ TERMİNLƏR VƏ ONLARIN YARADILMASI YOLLARI

ZARİFE NAZİRLİ....43
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİNDE OSMANLI ORDUSUNUN İRAN (GÜNEY AZERBAYCAN) FAALİYETLERİ: İRAN`DA (GÜNEY AZERBAYCANDA) OSMANLI RUSYA ÇATIŞMASI

TERANE HÜSEYİNBALAYEVA....44
QƏDİM İBRİ ƏDƏBİYYATININ SƏYYAR OBRAZ VƏ SÜJETLƏRİNİN DÜNYA ƏDƏBİYYATINDA YERİ

HÜRYAL KEREMOVA....45
WALDORF PEDAQOGİKASINDA DİSİPLİN

AYGÜN KERİMOVA....46
AZƏRBAYCANIN MAARİFÇİ QADINLARININ MİLLİ DÜŞÜNCƏMİZDƏKİ FƏALİYYƏTLƏRİ

BİRCE BAYRAMOVA....47
THE POSITION OF USA ON THE SECOND KARABAKH WAR

AHMED NİYAZOV....48
XIX ƏSR AZƏRBAYCANDA XƏTTATLIQ MƏDƏNİYYƏTİ (ŞİMAL-QƏRB NÜMUNƏSİNDƏ)

LAZİFE KASIMOVA....49
TƏLİMDƏ MÜASİRLİYİN GÖZLƏNİLMƏSİ

VEFA ÇIRAGOVA....50
TƏLƏBƏ GƏNCLƏRİN ESTETİK MƏDƏNİYYƏTƏ YİYƏLƏNMƏLƏRİ

SALİH KORKMAZ....51
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

KATILIMCI DAĞILIMI

25 Türkiye

21 Azerbaycan

4 Irak

1 Afganistan

ALMANYA'NIN KIRIM'DAKİ ASKERÎ POLİTİKASI VE KIRIM TATARLARI (1941-1944)

AYBÜKE GÜZAY*

ÖZET

II. Dünya Savaşı esnasında Almanya'nın Kırım'ı işgal süreci 1941 yılının Eylül ayında başlamış ve 1942 yılının temmuz ayında tamamlanmıştır. Sovyet Birliklerinin Nisan 1944 tarihinde Kırım'ı tekrar ele geçirmeleri sonucu Almanlar bölgeyi terk etmek zorunda kalmışlardır. 1941-1944 yılları arasında Kırım'da yaşanan Alman işgal süreci Kırım Tatarlarını Sovyetler Birliği'nin baskısından kurtulabilme amacıyla umutlandırmıştır. Almanlar "Kurtarıcı" olarak görülmüş, bağımsızlıklarını kazanma umudu ile Alman ordusuna yardım edilmiştir. Bu yardım ise "gönüllü" adı altında orduya yazılarak gerçekleştirilmiştir. Fakat savaşın gerçekleri çok başkadır ve Almanların çok farklı planları vardır. Onlar savaşın gidişatı kendi aleyhlerine dönmeye başlayınca Kırım Tatarlarını askere alma planları yapmışlardır. Böylece yerli halkın Sovyetler Birliği'ne karşı desteği alınacak ve bölgenin şartlarını iyi bilen Kırım Tatarlarının kılavuzluğu Almanların çok işine yarayacaktır. Esir olmak istemeyen Kırım Tatarları için en makul yol Alman ordusuna asker olarak yazılmaktır. Çünkü asker olarak hiç değilse daha rahat bir hayat sürmeleri mümkün olmaktadır. Bu çalışmada Alman arşiv belgeleri de kullanılarak Almanya'nın Kırım'daki askerî politikaları ve Kırım Tatarlarının tutumları inceleneceği gibi, 1941-1944 yılları arasında Almanlar ile Kırım Tatarlarının askerî açıdan ilişkileri de değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kırım, Kırım Tatarları, Askerlik, Almanya, II. Dünya Savaşı.*

GERMANY'S MILITARY POLICY AND CRİMEAN TATARS (1941-1944)

ABSTRACT

During the 2nd World War, Germany's occupation of Crimea started in September 1941 and was completed in July 1942. As a result of the Soviet Union's re-capture of Crimea in April 1944, the Germans had to leave the region. The German occupation process in Crimea between 1941-1944 has given hope to the Crimean Tatars in order to get rid of the pressure of the Soviet Union. The Germans were seen as the "savior", with the hope of gaining their independence, the German army was helped. This aid was carried out by enrolling in the army under the name of "volunteer". But the realities of the war are very different, and the Germans have very different plans. When the course of the war began to turn against them, they made plans to recruit Crimean Tatars. Thus, the support of the indigenous people against the Soviet Union will be obtained and the guidance of the Crimean Tatars, who know the conditions of the region well, will be of great benefit to the Germans. For Crimean Tatars who do not want to be captive, the most reasonable way is to enroll in the German army as a soldier. Because it is possible for them to lead a more comfortable life at least as a soldier. In this study, by using German archive documents, the military policies of Germany in Crimea and the attitudes of Crimean Tatars, as well as the military relations between the Germans and Crimean Tatars between 1941-1944 will be examined.

Key Words: *Crimea, Crimean Tatars, Military Service, Germany, II. World War.*

* Doktora Öğrencisi. Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı. Bornova-İZMİR.
ORCID ID: 0000-0003-1609-5086. aybukeguzay@hotmail.com aybukeguzay@gmail.com

SOSYAL YARDIM POLİTİKALARININ OLUMSUZLUKLARINI GİDERMEDE BİR YÖNTEM OLARAK TEMEL GELİR YAKLAŞIMI

AHMET ÖZGÜLTEKİN*

ÖZET

Yoksulluk, bireylerin insan onuruna yakışır şekilde sahip olunması gereken yaşam kalitesinin, belirli bir standardın altında bulunması olarak tanımlanabilir. Yoksulluğun nedenleri, çıktıları, yoksulluğun ele alınmasındaki ve ölçülmesindeki farklılıklar yoksullukla mücadelenin tarihsel olarak çeşitli şekillerde ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu çalışmada yoksullukla mücadele politikalarından sosyal yardımların, yaratmış olduğu başlıca sorunların çözümünde bir alternatif olarak temel gelir yaklaşımı ele alınacaktır. Literatür taramasına ve analizine dayanan çalışma; temel gelirin, yoksulluğun ölçülmesindeki bürokratik sorunları ve yoksulların damgalanması açısından yaşanan olumsuzlukları gidermede ne tür etkilerde bulunabileceğini ortaya koyma amacını taşımaktadır. Yoksullukla mücadele çoğunlukla dini kurumlar, vakıflar, resmi olmayan talepler (dilencilik vb.) ve kamu-özel ayrımın belirsiz olduğu stratejiler üzerinde yoğunlaşmıştır. Yoksulluğun devlet eliyle çözümüne ilişkin en önemli unsur olan 'sosyal yardımlar' ise içermiş olduğu hane halkını esas alan, çalışmıyor olmak, çalışacak durumda olmamak veya maddi gelir yetersizliğinin ispatlanmasına dayalı bir dizi kıstası içermektedir. Yoksullukla mücadelede; piyasa temelli, damgalayıcı, işten çıkmayı, çalışmamayı gerektiren sosyal yardımlarla çözüm sınırlı kalmakta veya çözümün yaralayıcı etkileri olmaktadır. Temel gelir; toplumsal servetin esasında toplumun tümüne ait olduğu inancıyla, belirli aralıklarla, belirli miktarda, geri ödemesiz ve ayni olarak ödenen, hayırseverlik değil bir hak olarak ortaya konan bir sosyal adalet yaklaşımıdır. Bu yaklaşım, yoksulluk ölçümlerinin yaratmış olduğu sorunları gidermeye yönelik avantajlı durumlar yaratabilmektedir. Ayrıca temel gelir, var olan iş gücü piyasaları ve ekonomik dalgalanmalardan, yoksulların ne zaman ve yönde etkileneceği belirsizliğini, bireysel veya hane halkı gelir yoklamalarını ve bunlara harcanan bürokratik giderleri de ortadan kaldırmaktadır. Çalışmamızın çıktıları doğrultusunda; temel gelir, hane halkına değil bireye verildiği için aile içi eşitsizliklere, yoksulluk ispatına dayalı olmadığı için sosyal yardımların yoksulları damgalayıcı yönüne önemli bir çözüm üretebilmektedir. Aynı zamanda bu yaklaşımın; yoksulların insani çalışma şartlarına uygun olmayan işleri reddedebilmesi, yoksul olarak sosyal dışlanmadan-damgalanmaktan kurtulması, sosyal faaliyetler için zaman ayırabilmesi ve dolayısıyla kendi yapabilirliklerini artırmalarında önemli bir rol oynadığını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: *Yoksulluk, Sosyal Yardım, Temel Gelir, Sosyal Dışlanma*

BASIC INCOME APPROACH AS A METHOD TO REMOVE THE NEGATIVES OF SOCIAL ASSISTANCE PROGRAMS

ABSTRACT

Poverty can be defined as having the quality of life of individuals below a certain standard, which should be achieved in accordance with human dignity. The causes of poverty, its outputs, and differences in the handling and measurement of poverty have historically caused the struggle against poverty to emerge in various ways. In this study, the basic income approach will be discussed as an alternative to the solution of the main problems created by social assistance, which is one of the policies against poverty. Study based on literature review and analysis; It aims at what kind of effects the basic income can have in eliminating bureaucratic problems in measuring poverty and negativities in terms of stigmatizing the poor. Alleviating poverty, mostly focused on religious institutions, foundations, informal demands (begging etc.) and strategies where the public-private distinction is unclear. "Social assistance", which is the most important element in the solution of poverty by the state, includes a series of criteria based on the household it includes, not working, not being in a working condition, proving the lack of financial income. In the alleviating poverty; the solution is limited to market-based, stigmatizing social aids that require quitting or not working, or they have hurtful effects. Basic income; ıt is an approach to social justice that is put forward as a right, not charity, with the belief that social wealth actually belongs to the whole society, and is paid at certain intervals, in a certain amount, without refunds and in kind. This approach can create advantageous situations to overcome the problems caused by poverty measurements. In addition, basic income eliminates the uncertainty of when and how the poor will be affected by labor markets and economic fluctuations, individual or household income surveys, and bureaucratic expenses spent on them. In line with the outputs of our study; basic income; since it is not based on inequalities within the family and on proof of poverty, it can produce an important solution to the stigmatizing aspect of social assistance for the poor. At the same time, this approach; we can say that the poor play an important role in rejecting jobs that are not suitable for humanitarian working conditions, getting rid of social exclusion and stigmatization as the poor, sparing time for social activities and thus increasing their capabilities.

Keywords: *Poverty, Social Assistance, Basic Income, Social Exclusion*

* Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, Bursa, Turkey.
ORCID ID: 0000-0002-5246-3846 - ahmetozgltekin@yahoo.com

DENİZ LİMANLARINDA ULUSLARARASI GEMİ VE LİMAN TESİSLERİ GÜVENLİK KODU TEMELİNDE GÜVENLİK FARKINDALIĞI

FIRAT BOLAT[*]

ÖZET

Uluslararası Gemi ve Liman Tesisleri Güvenlik Kodu 11 Eylül 2001 saldırılarından sonra denizel alanda fiziksel güvenliğin standartlaşmasına yönelik olarak ortaya konulmuş ve uygulamaya en hızlı şekilde geçmiş bir denizcilik düzenlemesidir. Uluslararası Gemi ve Liman Tesisleri Güvenlik Kodu'nun işleyişinde dört farklı arayüz olduğu söylenebilir. Bunlar gemi, liman, geminin işleticisi olan firma ve ilgili denizcilik idaresidir. Denizcilik idaresi bir onay mercii iken uygulama alanı liman ve gemidir. İşletici firmanın ise fonksiyonel olarak gemi ve liman arayüzünün güvenlik yönetimini sağladığı söylenebilir. Deniz güvenliği açısından ele alındığında limanlar kritik bir altyapı olmalarıyla birlikte karmaşık operasyonel süreçlere ve büyük bir alana sahip olmaları nedeniyle güvenlik riskleri açısından dikkatle izlenmelidir. Her ne kadar liman tesisi güvenlik zabiti liman güvenlik planından ve değerlendirmesinden sorumlu olsa da liman güvenlik yönetiminin yapılabilmesi için liman çalışanlarının Uluslararası Gemi ve Liman Tesisleri Güvenlik Kodu temelinde güvenlik farkındalıklarının olmasi gerekmektedir. Bu çalışmada bu amaçla Uluslararası Gemi ve Liman Tesisleri Güvenlik Kodu temelinde bir güvenlik farkındalık anketi oluşturularak liman çalışanlarından geribildirim alınarak farkındalık analizi gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Denizcilik, Uluslararası Gemi ve Liman Tesisleri Güvenlik Kodu, Gemi, Liman*

SECURITY AWARENESS BASED ON INTERNATIONAL SHIP AND PORT FACILITY SECURITY CODE IN SEA PORTS

ABSTRACT

The International Ship and Port Facility Security Code is a maritime regulation that was put forward for the standardization of physical security in the marine area after the attacks of September 11, 2001 and was implemented in the fastest way. It can be said that there are four different interfaces in the operation of the International Ship and Port Facility Security Code. These are the ship, the port, the company operating the ship and the relevant maritime administration. While the maritime administration is an approval authority, its application area is port and ship. It can be said that the operating company provides the security management of the ship and port interface functionally. In terms of maritime security, ports should be carefully monitored in terms of security risks, as they are a critical infrastructure, but have complex operational processes and a large area. Although the port facility security officer is responsible for the port security plan and assessment, port employees must have security awareness on the basis of the International Ship and Port Facility Security Code in order to conduct port security management. For this purpose, in this study, a security awareness questionnaire was created on the basis of the International Ship and Port Facility Security Code, and awareness analysis was carried out by receiving feedback from port employees.

Keywords: *Maritime, International Ship and Port Facility Security Code, Ship, Port*

[*]Dr.Öğr.Üyesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, Gemi Makineleri İşletme Mühendisliği Bölümü, İstanbul, Türkiye,
ORCID ID : 0000-0001-9807-7089, bolatf@itu.edu.tr

“Ada Vapurunda” Başlıklı Hikâyede Arapça Kelimelerin Yapısı Üzerine Bir İnceleme

MUNA FAZİL CİHANGİR*

ÖZET

Türkiye Türkçesinde çok sayıda Arapça kökenli kelimelerin bulunup kullanıldığı bilinmektedir. Ancak bu kelimeler Türk dilbilgisinin kurallarına bağlı kalarak yeni kelimeler türetilir ve kullanılır. Arapçadan alınan kelimelerin bazısı aynı anlamda kullanılmamış ve kullanımı da sınırlı kalmıştır. Türkiye Türkçesinde kullanılan alıntı kelimelerin büyük bir kısmı daha önce Osmanlı Türkçesinde de kullanılmıştır. ˝Ada Vapurunda˶ başlıklı hikâye Osmanlı imparatorluğunun son dönemlerinde yazılmıştır. Dolayısıyla bu hikâyede çok sayıda Arapça kelimeleri kullanılmıştır. Bunun yanında birçok dilden farklı nispette yabancı kelimeler de kullanılmıştır. Bu Arapça kelimeleri Türkçeye girdiğinde yapısı bakımından değişikliklere uğramıştır. Çünkü iki dilin farklı dil ailelerinden olmasıdır. Bunun nedeniyle çalışmamızda Arapça kelimelerin yapısı ele alındı. Bu çalışmada kullanılan Arapça kelimeler tespit edildiğinden sonra yapısına göre tasnif edilmiştir. Bu tasnif şekil yapısı bakımından; isim, isim soylu kelimeler ve fiiller, ses yapısı bakımından ise, ses değişmesi, ses düşmesi ve ses uyumlarını içine kapsamaktadır. Ayrıca alınan kelimelerin Türkiye Türkçesinde eş anlamları da verilmiştir. Ayrıca da bu kelimelerin hikâyede nasıl geçtiği de belirtilmiştir. Sonuçta bu hikâyede kullanılan Arapça kelimeleri Türkçenin dil özelliklerini alarak yeni kelimeler türetilmiştir. Şekil yapısı bakımından çekim ve yapım ekleri alıp birleşik, türemiş her türlü yeni kelimeler oluşturulmuştur. Ses yapısı bakımından ise bu kelimeler Arapça ses özelliklerini taşımaktadır ve telaffuzu bakımından değişikliklere uğramıştır, çünkü Türkçe alfabesinde (ء،خ،ح،ذ،ع،ق،ض،ة) harfleri yoktur. Dolaysıyla çok sayıda örnekler verilip bu kelimelerde ses değişikliklerini belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Birleşik Kelime, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Kelime yapısı, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi.*

A Study of Arabic Word Structure in a Tale Entitled˝ Ada Vaborunda˶

ABSTRACT

The paper is a phonological – morphological analysis of the Arabic word in a tale entitled “Ada Vapurunda” by one of the most famous Turkish writers during an era described as the Fortune of Arts. Hussein Rahmi Gurpinar uses a very simple style and sources his story events from real life. No elevated style is seen in the story translated in to Arabic as˝ باخرة الجزيرة ˶The Island Steamship. From a linguistic viewpoint, the writer uses Arabic and Persian loan words in the narration of events. The story titled On the Island Ferry˶ was written in the late Ottoman empire. Therefore, many Arabic words are used in this story. In addition, foreign words are used in a different proportion from many languages. When these Arabic words entered Turkish, their structure changed. Because the two languages are from different language families. Therefore, the structure of Arabic words were discussed in our study.The phonetic and formal structures of the Arabic words are discussed thoroughly thorough out the paper. The researcher comes to the conclusion that the writer borrows simple, compound and complex Arabic words that maintain their original phonological features but lose some aspects of their meaning. That’s why they are accompanied by their synonyms or their Turkish translations in the study. As a result, new words were derived by taking the Arabic words used in this story and the linguistic features of Turkish. In terms of the shape structure, all kinds of new words that were combined, derived were created by taking inflection and construction suffixes. In terms of sound structure, these words have the sound characteristics of Arabic and have undergone changes in terms of pronunciation, because there are no letters (ء ، خ ، ح ، ذ ، ع ، ق ، ض ، ة) in the Turkish alphabet. Therefore, many examples have been given and the sound changes in these words have been stated.

Keywords: *Compound Word, Hussein Rahmi Gurpinar, Vocabulary Building Structure, Morphology and Phonology*

* Dr. Öğr. Üyesi ,Bağdat Üniversitesi ,Diller Fakültesi ,Türk Dili ve Edebiyat Bölümü, munafadhil@colang.uobaghdad.edu.iq

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN BÖLÜMLERİNE GÖRE FİNANSAL BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

SONNUR DÜZGÜN[*], SERAP AY[**]

ÖZET

Bireylerin sosyal hayatta ve ekonomik konularda sağlıklı karar alabilmeleri için finansal okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesi çok önemlidir. Özellikle iş hayatına yeni girecek olan üniversite öğrencilerinin finansal kaynakları etkin bir şekilde kullanması ve finansal konularda yeterli eğitimleri almaları gerekmektedir. Bu gereklilik spor bilimleri alanında uzmanlaşmış bireyler için de geçerlidir. Bu kapsamda tarama yöntemi kullanılan bu çalışmanın temel amacı Türkiye Cumhuriyeti Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinin çeşitli bölümlerine devam etmekte olan lisans öğrencilerinin cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm, aylık gelir, anne ve babalarının eğitim durumları ile finansal bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmektir. Araştırma sonuçlarına göre erkek öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinin kadın öğrencilerin finansal bilgi düzeylerinden istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksek olduğu elde edilmiştir. Genel olarak öğrencilerin sınıf ve yaş düzeyleri yükseldikçe finansal bilgi düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka açıdan, araştırmaya katılan öğrencilerin finansal bilgi düzeyleri ile aylık gelir ve anne, baba eğitim durumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunamamıştır. Öğrencilerin bölüme göre finansal bilgi düzeyleri incelendiğinde ise istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Buna göre Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bölümü öğrencilerinin finansal bilgi testi ortalamaları Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin finansal bilgi testi ortalamalarından istatistiksel açıdan anlamlı olarak yüksektir. Ayrıca Antrenörlük Eğitimi bölümü öğrencilerinin finansal bilgi testi ortalamaları, Spor Yöneticiliği Bölümü öğrencilerinin finansal bilgi testi ortalamalarından istatistiksel açıdan anlamlı olarak düşüktür.

Anahtar Kelimeler: *Finansal okuryazarlık, Finansal bilgi, Spor bilimleri*

EXAMINATION OF FINANCIAL KNOWLEDGE LEVELS OF SPORTS SCIENCE FACULTY STUDENTS ACCORDING TO THEIR DEPARTMENTS

ABSTRACT

It is very important to improve financial literacy levels so that individuals can make healthy decisions in social life and economic issues. In particular, university students who are new to business life need to use financial resources effectively and get adequate training in financial subjects. This requirement also applies to individuals specializing in sports sciences. In this context, the main purpose of this study, which is used as a screening method, is to determine whether there is a significant difference between the gender, age, class, department, monthly income, education status of their parents and financial knowledge levels of undergraduate students attending various departments of Marmara University Faculty of Sports Sciences in The Republic of Turkey. According to the results of the research, it was obtained that the financial knowledge levels of male students were statistically significantly higher than the financial knowledge levels of female students. In general, it was concluded that as the class and age levels of the students increased, so did their financial knowledge levels. In other words, there was no statistically significant difference between the financial knowledge levels of the students participating in the study and their monthly income and mother and father education status. When the financial knowledge levels of the students were examined according to the department, it was determined that they differed statistically significantly. Accordingly, the financial knowledge test averages of the students of the Department of Physical Education and Sports Education are statistically significantly higher than the financial knowledge test averages of the students of the Department of Sports Management. In addition, the financial knowledge test averages of the students of the Department of Coaching Education are statistically significantly lower than the financial knowledge test averages of the students of the Department of Sports Management.

Keywords: *Financial literacy, Financial information, Sports science*

[*] Öğrenci, Marmara Üniveristesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü **ORCID ID: 0000- 0001-7126-0596,** duzgunsonnur@gmail.com

[**] Dr.Öğr.Üyesi Marmara Üniveristesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü **ORCID ID:0000-0002-1296-462X,** smunganay@marmara.edu.tr

YİRMİNCİ YÜZYIL KADIN ŞİİRİ:
CAROL ANN DUFFY'NİN '*MEDUSA*' VE '*VALENTINE*' ŞİİRLERİNİN BİR İNCELEMESİ

MEHTAP DEMİRTÜRK[*], LEYLA ADIGÜZEL[****]

ÖZET

Yirminci yüzyılda toplumun, dinin ve kültürün geleneksel katı kararları zayıflamaya başlamıştı. Modernite, geleneksel insan deneyimlerine dair yöntemlere meydan okurken, dünyanın pek çok alanında büyük değişiklikler hız kazanıyordu. İki dünya savaşı, imparatorlukların çöküşü ve ekonomik bunalım, kitlesel nüfusun yer değiştirmesine neden oldu. Hızla genişleyen şehirlerde kültürlerin ve sınıfların karışması nedeniyle, bu yeni yüzyılın yeni dönemi mevcut eski düzeni bozdu. İnsanlar teknolojik gelişmelerin yardımıyla gündelik yaşamı sorgulamaya başladılar ve dolayısıyla bu yeni farkındalıkla, var olan her şeyin gerçek doğasına yakından bakmaya ve bunları derinlemesine anlamaya çalıştılar. Bu yüzyılla birlikte, kadınların toplumdaki konumu değişmeye başladı, üniversitelere kabul edildiler ve kendi mallarına sahip olma ve oy kullanma hakkı kazandılar. Bu gelişmelerin yansıması edebiyat dünyasında açıkça ama yavaş adımlarla ortaya çıktı. Yüzyılın ilk yarısına ağırlıklı olarak erkek yazarlar ve şairler hakimken; dönem ilerledikçe, şiirin eril ve dişil dizeleri arasında bir ayrım ortaya çıktı. Yüzyılın sonunda, nihayet kadınların şiir dünyasına katılımı oldukça tanınır hale geldi. Bu dönem, İrlandalı, İskoç ve Katolik gibi çok kültürlü bir toplumun üyesi olan Carol Ann Duffy'ı memnuniyetle karşılamıştır. Şairin dramatik ve feminist monologları, İngiliz dili ve şiirine yeni bir soluk getirmiştir. Örneğin, *Medusa* şiirinde acı ve kıskançlık dolu bir kadını anlatır. Efsaneyi parodiyle yaratmasının yardımıyla, şiirdeki konuşmacı sevgilisini hala tehdit etmektedir. Duffy, *Valentine* şiirinde ise okuyucularını, sevdiği için bir hediye olarak 'soğanı' işaret ederek şok eder. Aslında bu alışılmadık nesne, şairin tutkusunu, güçlü duygularını ve sonunda karşı karşıya geleceği acısını içeren aşk metaforu olarak kullanılmaktadır. Yirminci yüzyıl boyunca kadınlar pek çok şiir yazmış ve yayımlamışlardır ve modern şiir üzerine büyük bir etkiye sahip çeşitli akımlardan ve değişimlerden etkilenmişlerdir. Bu çalışma, yirminci yüzyıl kadın şiiri hakkında kısa ve öz bir bilgi vermeyi ve şiirleri '*Medusa* 'yı ve '*Valentin*'i çağdaş İngiliz şiirindeki ana eğilimler açısından inceleyerek Carol Ann Duffy'nin eserlerindeki anlamı ve önemi tartışmayı amaçlamaktadır.
Anahtar Kelimeler: *Yirminci Yüzyıl Şiiri, Kadın Şiiri, Carol Ann Duffy, Medusa, Valentine.*

TWENTIETH CENTURY WOMEN'S POETRY:
AN ANALYSIS OF '*MEDUSA*' AND '*VALENTINE*' BY CAROL ANN DUFFY

ABSTRACT

In the twentieth century, traditional stabilities of society, religion and culture seemed to have weakened. While modernity challenged conventional ways of human experience, a change of pace had been accelerating in many aspects of the world. The two world wars, collapses of empires and economic depression caused mass dislocation of populations. Because of the mixing in cultures and classes in rapidly expanding cities, the new era disrupted the old order. People started to question everyday life with the help of technological developments; so with this new awareness, people looked deeply into true nature of things. With this century, the position of women in societies began to change, they were admitted to universities and they acquired to own their properties and to vote. The reflection of these developments is clearly but slowly witnessed in literature. The first part of the century is heavily dominated by male writers and poets; as the period progresses there emerges division between masculine and feminine lines of poetry. Through at the end of the century, finally women's participation on poetic world is highly recognizable. This period welcomes Carol Ann Duffy who is a member of a multi-cultural society: Irish, Scottish, and Catholic. Her dramatic and feminist monologues bring a breath of fresh air in English language and poetry. For instance, in her poem *Medusa*, she describes a woman who is in pain and full of jealousy. With the help of creating the speaker in a parodic way of the myth, she still threatens her lover. In her poem *Valentine*, Duffy shocks her readers with 'the onion' as a gift for her beloved. Actually, this unusual object is used as a metaphor for love, which includes her passion, her strong feelings, her pain that eventually she will come up against. Throughout the twentieth century, women have written and published many poems, and they are influenced by various movements and changes, which have a great influence upon modern poetry. This paper aims to give brief information about women poetry in the twentieth century, and to discuss the meaning and significance of Carol Ann Duffy's work by studying her poems '*Medusa*' and '*Valentine*' in terms of the major trends in contemporary British poetry.

Keywords: *The Twentieth Century Poetry, Women's Poetry, Carol Ann Duffy, Medusa, Valentine*

[*] Öğr. Gör. Sinop Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, Sinop, Türkiye. **ORCİD 0000-0003-3664-8215**, mehtapd@sinop.edu.tr
[**] Öğr. Gör. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, Van, Türkiye. **ORCİD 0000-0003-3102-2053**, leylaadgzl@yyu.edu.tr

II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ EĞİTİMCİSİ ETHEM NEJAT'IN TÜRKLÜK NEDİR ve TERBİYE YOLLARI ADLI KİTABINDA ÇALIŞKANLIK DEĞERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ[1] *

YAHYA AKYOL*, BAYKAL BİÇER**

ÖZET

II. Meşrutiyet Dönemi eğitimcisi Ethem Nejat'ın çalışkanlık değeri konusundaki görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Yapılan bu çalışmada Ethem Nejat'ın çalışkanlık değeri konusundaki görüşlerini tespit edebilmek için onun *Türklük Nedir ve Terbiye Yolları* adlı kitabı incelenmiştir. Tarihi bir döneme tanıklık etmiş bir eğitimcinin çalışkanlık değeri hakkındaki görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla verilerin toplanmasında belgesel kaynak tarama metodunun kullanılması uygun görülmüştür. II. Meşrutiyet Dönemi, eğitim tarihimizde önemli gelişmelerin ve değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde özgürlükçü bir ortamın oluşmasıyla birlikte eğitim dergilerinde gözle görülür bir artış olmuştur. Aynı artış eğitimin durumunu değerlendiren gazete makalelerinde de görülmüştür. Bu dönemde gazete makaleleri yoluyla eğitime dair eleştirilerini dile getiren eğitimcilerden biri de Ethem Nejat'tır. *Sırat-ı Müstakim* gazetesinde yazdığı yazılarda devletin durumunun her geçen gün kötüye gittiğini ifade eden Ethem Nejat, bu durumu düzeltmenin tek yolunun eğitim vasıtasıyla vatansever ve çalışkan bireyler yetiştirmek olduğunu dile getirmiştir. Yapılan bu çalışmanın sonuçlarına göre II. Meşrutiyet Dönemi eğitimcisi Ethem Nejat'ın *Türklük Nedir ve Terbiye Yolları* adlı kitabında o dönemdeki eğitimi ağır bir şekilde eleştirdiği görülmektedir. En yoğun şekilde eleştirdiği eğitim kurumlarının ise dönemin medreseleri olduğu görülmektedir. Ona göre medreseler eski dönemlerdeki verimliliklerini önemli ölçüde kaybetmişlerdir. Bu nedenle çalışkan ve vatansever bireyler yetiştirmelerine imkân yoktur. Medrese hocalarının halkın gözünde kutsal bir yeri olduğunu dile getiren bu eğitimci kendisinin halkla aynı fikirde olmadığını ifade etmiştir. Ona göre bir medrese hocasının kutsal olabilmesi için eğer fen bilimleri ile meşgul ise bir icat ortaya koymuş olması veya sosyal bilimler ile meşgul ise yaşadığı toplum için faydalı bir fikir üretmiş olması gerekmektedir. Fakat o dönemdeki medrese hocalarının bu konuda yetersiz olduklarını dile getirmiştir. Ülkenin gün geçtikçe daha kötü hale gelmesine sebep olan bu eğitim probleminin yalnızca bireylerle alakalı olmadığını dile getiren Ethem Nejat, yaşanan sorunun aynı zamanda bir sistem sorunu olduğunu da belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler: *II. Meşrutiyet, Ethem Nejat, Çalışkanlık*

THE SECOND CONSTITUTIONAL PERIOD EDUCATOR ETHEM NEJAT'S OPINIONS ON THE VALUE OF INDUSTRIOUSNESS IN HIS BOOK CALLED "*TÜRKLÜK NEDİR VE TERBIYE YOLLARI*"

ABSTRACT

This research—in which the aim is to determine the Second Constitutional Period educator Ethem Nejat's opinions on the value of industriousness—is in general a survey model. In this study, Ethem Nejat's book called *Türklük Nedir ve Terbiye Yolları* was analyzed to determine his opinions on the value of industriousness. Opinions about the value of industriousness of an educator who witnessed a historic period were tried to be revealed. Hence, it was found suitable to use the method of document literature review to collect the data. According to the results of this research, it is seen that the Second Constitutional Period educator Ethem Nejat heavily criticised the education of that period in his book called *Türklük Nedir ve Terbiye Yolları*. It is also seen that the educational institutions which he most heavily criticised were madrasas of that period. To him, madrasas have significantly lost their productivity compared to their old periods. Thus, it is not possible for them to raise industrious and patriotic individuals. Stating that the madrasa teachers have a sacred place in the eyes of the public, this educator expressed that he did not agree with the public. According to him, in order for a madrasa teacher to be holy, if he is busy with science, he must have presented an invention, or if he is engaged in social sciences, he must have produced a useful idea for the society he lives in. However, he stated that madrasa teachers in that period were insufficient on that. Ethem Nejat expressed that this education problem, which causes the country to get worse day by day, is not only related to individuals, but also the problem being experienced is at the same time a system problem.

Keywords: *2nd Constitutional Period, Ethem Nejat, Industriousness*

[1] Bu bildiri Prof. Dr. Baykal BİÇER danışmanlığında Yahya AKYOL tarafından hazırlanan "II. Meşrutiyet Dönemi Eğitim Sosyolojisi Öncülerinin Karakter Eğitimine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

** Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Kütahya, Türkiye. ORCİD: 0000-0003-1494-6975, baykal.bicer@dpu.edu.tr

IRAK TÜRKMEN TÜRKÇESİNDE FARSÇA KÖKENLİ "HANE" SÖZCÜĞÜNDEN OLUŞAN BİRLEŞİK İSİMLER

SİHAM ZENGİ*

ÖZET

Irak Türkmenlerinin yerleşim bölgesi Musul'un 60 km. Kuzey-batısında bulunan Telafer ilçesinden başlayarak Irak'ın ortasına kadar uzanmaktadır. Bu bölgeye Erbil, Kerkük, Tuzhurmatu, Kifri, Altunköprü, Karatepe, Hanekin ve yüzlerce şehir, kasaba ve köyler girmektedir. Irak Türkmenleri çağlar önce Orta Asaya'dan batıya göç ederek bu toprakları kendilerine vatan seçmiştir. Uzun yıllar süren ve birbirini izleyen hamleler şeklinde gerçekleşen bu göçler, 54 Hicrî/ 674 Miladi yıllarından başlamıştır. Irak'ta yaşayan Türkmenler saf ve temiz bir dil kullanmışlardır ve kullandıkları konuşma dili Türkçenin Azeri (Doğu Oğuzca) sahasında yer alan Türkçedir. Ancak devletin resmi dili Arapça olduğu için, yaşadığı bölge halkı Türkmenceden başka Türkçe, Arapça, Kürtçe konuşmaları ve birçoğu da Farsça bilmeleri nedeniyle, komşu ülkelerin, bazı şartların ve çevrenin etkisi altında kalarak Irak Türkmen Türkçesine Arapça ve Farsça kelimeler girmiştir ve belli bir şekilde görülmektedir. Her millet gibi Irak Türkmen milleti tarihin çeşitli dönemlerinde komşu olan devlet ve milletlerle ilişkilerde bulunmuştur. Bu ilişkiler sonucunda gerek dilimizden başka dillere gerekse başka dillerden dilimize pek çok söz varlığı geçmiştir. Türkmence denen Irak Türkmen Türkçesinin kelime hazinesinde Arap ve Fars kökenli kelimeler bulunmaktadır. Ancak kullandıkları Arapça ve Farsça alıntı kelimeleri olduğu gibi değil kendi ses özelliklerine uydurularak uygun hale getirmişlerdir. Arapça ve Farsçadan alınan birçok kelimeler ve birleşik isimler ses düşmeleri, ses türemeleri ve ses değişmelerine uğramıştır. Farsçada birleşik isimler çok kullanılmaktadır. Ancak bu çalışmada yalnız "Hane" sözcüğünden oluşan birleşik isimler ele alınacaktır. Bu alıntı kelimeler Türkmen Türkçesiyle Farsçada yazılış şekilleri ve telaffuzları gösterilir. Türkiye Türkçesinde de karşılığı ve anlamları verilir. Bu birleşik isimlerden: "xestexana, tembelxana, meyxana, ebdestxana, çayxana, zorxana vb." Iraklılarla Türkler arasındaki iletişim, savaşlar, ticaret ilişkileri ve Osmanlı devletinin Irak'ta uzun bir zaman süren hakimiyetinin etkisiyle Türkçe genel bir şekilde Irak lehçesini ve özellikle Bağdat lehçesini etkilemiştir ve bu lehçeye onlarca Türkçe kelime girmiştir. Üstelik "Hane" sözcüğünden oluşan bazı birleşik isimler yer isimleri için kullanılmıştır. "Haydarxana" gibi. Türkçe ve Farsçadan alıntı kelimelerden başka Irak lehçesine Türkçeden "g, p, ç" gibi harfler de girmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Hane, Irak Türkmen Türkçesi, Farsça, birleşik isimler*

COMPOUND NOUNS FORMED FROM THE PERSIAN WORD "KHANAH" IN THE IRAQI TURKMEN DIALECT

ABSTRACT

Iraqi Turkmen places of living start from the city of Tal Afar, located northwest of Mosul and even the center of Iraq, among these areas are Erbil, Kirkuk, Tuz Khurmatu, Kifri, Alton Bridge, Qarataba, and Khanaqin, and in many cities, districts, suburbs and villages. The Turkmen of Iraq who immigrated from Central Asia made Iraq their home. These migrations began in the form of a series of campaigns that lasted for many years starting from 54 AH / 674 AD. They used to speak a pure and clear Turkish language, due to that Arabic is the official language of the country, in addition to the fact that the inhabitants of the region are mostly fluent in many languages such as Turkish, Arabic and Kurdish, and many of them know the Persian language as well, and as a result of the conditions of neighboring countries and the influence of the environment in which they live, the Turkmen dialect has many Arabic and Persian words, and this has begun to be evident in their language. As a result of the commercial and cultural relations among countries, languages began to affect one another, a lot of Arabic and Persian words entered the Iraqi Turkmen dialect, but when they used these foreign words, many modifications and they are used in a way that suits the nature of their language and the characteristics of their phonemic characters. Many of the Arabic and Persian compound words and nouns that entered the Turkmen dialect underwent many changes in their sounds, including deletion, derivation, and modification. The compound nouns used in the Persian language are many, but we will deal only with the compound nouns made from the word “khana” used in the Turkmen and Persian dialects, the way it is written and pronounced, and what is equivalent to it in the modern Turkish language in terms of pronunciation and meaning. Among these words are Khusta Khaneh, Akza Khaneh, Tnbal Khanh, Musafir Khanah, Banzin Khanh, Jay Khanh, Mai Khanh, Aba Khanh, Sarj Khana, Dabbagh Khaneh, Jam Khaneh Zor Khanh and others.

Keywords: *compound nouns, Iraqi Turkmen dialect, Khaneh, Persian language*

* Prof. Dr. Bağdat Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi, Bağdat, Irak, sihamzengi@yahoo.com

OKULLARIN FİZİKİ GÖRÜNÜMLERİNDEKİ DEĞİŞİMİ İKTİDAR-BİLGİ İLİŞKİLERİ EKSENİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

AYHAN AKSAKALLI[*]

ÖZET

Zaman değişir. Tarihsel koşullar içerisinde evrimleşen eğitim, farklı sorunlar açığa çıkarmakla birlikte farklı çözümlerde gerektirmektedir. İktidarların farklı yollardan nasıl ayakta kaldığını anlamak ve politakaların yine farklı yollarla nasıl şekillendiği gibi sorular öğretmenlere ne yapmaları gerektiğini belirten bir eşya gibi ele alınamayacağını anlamamız açısından hayati bir öneme sahiptir. Toplumu karaktarize eden siyasi ve ekonomik çıkar grupları okulları şekillendirebileceğine ilişkin rahatsız edici durumlar ortaya çıkarmaktadır. Bu bakış açısından bakıldığında okullarda sunulan ve bir o kadar da kurbanlaştırılan şey kontrol, üretim ve gözetlemeye yönelik açığa çıkan epistomolojik kaygıdır. Başka bir ifade ile farklı açılardan erk sahibi kültürel ve iktisadi gruplar arasındaki çekişmeden dolayı okulların kültürel alanlar olduğu düşüncesinin yok sayılmasıdır. Okulların, devlet ve siyasi alanıyla ilişkilendirilmesi karmaşık ve çözülmesi güç çelişkerin açığa çıkmasına neden olmuştur. Yapısalcı ve kültürcü pozisyonları ana eksenine koyan girişimlere rağmen, yeniden üretilen okul anlayışı tek taraflı güç ve insan unsuru düşüncesiyle sınırlı kalmıştır. Bu çalışma, okulların fiziki görünümlerinde meydan gelen değişimleri iktidar-bilgi ilişkileri kapsamında ele almayı amaçlamaktadır. Bunun için araştırma deseni olarak nitel araştırma yöntemlerinden olan olgubilim (fenomenoloji) deseni seçilmiştir. Çalışmanın grubu Türkiye'nin değişik illerinde ve farklı branşlarda uygun örnekleme yöntemine göre belirlenen 38 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri öğretmenlerin açıklamalarını geniş eksenli yapmak adına 7 temel sorunun açık uçlu sorulmasıyla elde edilecektir. Bu doğrultuda öğretmenlerle yarı-yapılandırılmış görüşmeler yapılacaktır. Çalışmada elde edilen veriler nitel araştırmalar içerisinde yer alan içerik analizi yöntemine göre analiz edilmesi düşünülmektedir. Bu anlamda kodlar ve temalar oluşturulacaktır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular alan yazın desteği ile yorumlanarak gerekli öneri ve görüşlerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Fenomenoloji*, İktidar, Güç, Öğretmen, Okul*

EVALUATION OF THE CHANGE IN THE PHYSICAL OUTLOOK OF THE SCHOOLS ON THE AXIS OF POWER-KNOWLEDGE RELATIONS

ABSTRACT

Times change. Education, which has evolved in historical conditions, reveals different problems and requires different solutions. Understanding how governments survive in different ways and how politicians are shaped in different ways are of vital importance for us to understand that they cannot be handled like an item telling teachers what to do. The political and economic interest groups that characterize the society raise disturbing situations that they can shape schools. From this point of view, it is the epistemological concern that is revealed in control, production, and surveillance that is presented and sacrificed in schools. In other words, it is the dismissal of the idea that schools are cultural areas due to the conflict between cultural and economic groups that have power in different ways. The association of schools with the state and political sphere has led to the emergence of complex and elusive contradictions. Despite attempts to put structuralist and culturalist positions on its main axis, the reproduced understanding of the school has been limited to the one-sided power and human factor. This study aims to deal with the changes in the physical appearance of schools within the scope of power-knowledge relations. For this, phenomenology pattern, one of the qualitative research methods, was chosen as the research design. The group of the study consists of 38 teachers determined according to the appropriate sampling method. The data of the study will be obtained by asking 7 basic questions open-ended in order to make the explanations of the teachers wide-axis. In this direction, semi-structured interviews will be held with teachers. The data obtained in the study are considered to be analyzed according to the content analysis method included in qualitative research. In this sense, codes and themes will be created. The findings of the research will be interpreted with the support of the literature and necessary suggestions and opinions will be made.

Keywords: *Phenomenology, Power, Power, Teacher, School*

[*] Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, Fizik Öğretmeni, Erzurum, Türkiye. ORCİD 0000-0001-6281-5828, tolga250606@hotmail.com

OSMANLI DEVLETİ'NDE EŞKIYALIĞIN ÖNLENMESİ İÇİN VERİLEN CEZALARIN VE ALINAN TEDBİRLERİN MÜHİMME DEFTERLERİNE YANSIMASI (1626-1632)

MİHRİBAN ARTAN[*]

ÖZET

Eşkıyalık hareketleri, Anadolu'da tarihin hemen her döneminde var olmuş sosyal bir olay olarak görülmüştür. Bu olay, toplumun içerisinde bulunduğu ekonomik düzeyi, eğitim seviyesi ve merkezi otoritenin caydırıcılığıyla yakın ilişki içindedir. Bu bağlamda eşkıyalık faaliyetleri zaman zaman artış veya azalış göstermiştir. Ekonominin giderek zayıflaması, devlet adamlarının sürekli seferde bulunması hasebiyle gerek merkezde gerekse eyaletlerde otorite boşluğunun oluşmasına neden olmuştur. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyıl boyunca hem dâhili hem de harici pek çok problemlerle mücadele etmek zorunda kalması beraberinde bir takım toplumsal olayların -özellikle de eşkıyalık hareketlerinin- tekrar görülmesine neden olmuştur. Yaşanan bu eşkıyalıklara karşı Osmanlı Devleti düzeni ve asayişi tekrar sağlamak için birtakım önlemler alınmıştır. Bununla beraber eşkıyalık faaliyetlerinde bulunanlara birtakım cezalar da vermiştir. Bu çalışmada Osmanlı Devleti'nin Mühimme defterlerine yansıyan eşkıyalık olaylarını önlemek için başvurduğu tedbirleri inceleyeceğiz. Bu tedbirlerin eyaletlerin korunması, eşkıyaların teftişi ve takibi için görevlendirmeler yapma, palanga ve kalelerin inşa edilmesi, eşkıyalık yapan görevlilerin uyarılması ve görevlerine getirilen yasaklar olduğu saptanmıştır. Bununla beraber eşkıyalık yapanlara birtakım cezaların da verildiği görülmektedir. Mühimme defterlerine yansıyan bu cezalar ise kürek, idam, sürgün kalebentlik, görevden alınma, hapis, dirliklerin geri alınması ve maaş kesilmesi olmuştur. Bu çalışma ile Osmanlıların eşkıyalığı önlemek için söz konusu tedbirleri nasıl sağladığını ve cezaların yaptırımının nasıl olduğunu da dönemin mahkeme kayıtları doğrultusunda ortaya konulmaya çalışılacaktır. Araştırmanın yöntemi ise mahkeme kayıtlarının analizi neticesinde elde edilen bilgileri tedbir ve ceza türlerine göre kategorize edilerek konu aydınlatılacaktır. Bu mahkeme kayıtları ise 83 Nolu, 84 Nolu ve 85 Nolu Mühimme defterleri ile sınırlı tutulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Osmanlı Devleti, Mühimme defteri, eşkıyalık, ceza*

REFLECTION OF PENALTIES GIVEN AND MEASURES TAKEN FOR THE PREVENTION OF EXPERTISE IN THE OTTOMAN STATE ON THE MÜHİMME BOOKS (1626-1632)

ABSTRACT

Banditry movements have been seen as a social event that has existed in almost every period of history in Anatolia. This event is closely related to the economic level of the society, the level of education and the deterrence of the central authority. In this context, banditry activities have increased or decreased from time to time. The gradual weakening of the economy and the constant mobilization of statesmen caused an authority gap both in the center and in the states. XVII of the Ottoman Empire. Throughout the century, he had to struggle with many problems, both internal and external, and this caused the reoccurrence of some social events - especially the banditry movements. Against these bandits, some measures were taken to restore order in the Ottoman Empire. However, a number of penalties were given to those who engaged in banditry activities. In this study, we will examine the measures taken by the Ottoman Empire to prevent banditry events reflected in the Mühimme notebooks. It has been determined that these measures are the protection of the provinces, assignments for the inspection and follow-up of the bandits, the construction of palanga and fortresses, the warning of the officers engaged in banditry, and the prohibitions imposed on their duties. However, it is seen that some punishments are given to those who commit banditry. These punishments, reflected in the Mühimme books, were shovel, execution, exile, dismissal, imprisonment, recovery and salary cut. With this study, it will be tried to reveal how the Ottomans provided the aforementioned measures to prevent banditry and how the sanctions of punishments were in line with the court records of the period. The method of the research will be enlightened by categorizing the information obtained as a result of the analysis of the court records according to the types of precaution and punishment. These court records, on the other hand, will be limited to the books No 83, No 84 and No 85 Mühimme.

Keywords: *Ottoman State , Mühimme books , banditry , punishment*

[*] Doktora Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Bölümü, Tarih Anabilim Dalı, **ORCİD ID: 0000-0002-2349-2234,** artanmihriban@gmail.com,

KAVALALI İBRAHİM PAŞA (1789-1848)

MERYEM YİĞİT*

ÖZET

Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın oğlu olan İbrahim Paşa 1789 yılında doğdu. Babasının Mısır Valiliği sırasında Kahire Kale komutanı, Mısır defterdarı, Yukarı Mısır valiliği gibi pek çok görevde kendisini hem başarılı bir asker hem de bir devlet idarecisi olarak kanıtlamayı başardı. Kavalalı İbrahim Paşa asıl şöhretini 1824-1827 yıllarında Osmanlı Devleti'ne Mora seferindeki başarılı hizmetiyle kazandı. Babası Mısır Valisi Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın 1831 yılında Osmanlı Devleti'ne isyan açmasıyla İbrahim Paşa komutasındaki Mısır ordusu Filistin ve Suriye'yi aldıktan sonra 1832'de Anadolu içlerine kadar ilerledi. Böylece Osmanlı Devleti için Mısır sorunu önemli bir hal aldı. İbrahim Paşa Mısır başkomutanı olarak Osmanlı Devleti ordularını Humus'ta, Belen'de, Konya'da ve son olarak da Nizip'te yenmeyi başardı. İbrahim Paşa'nın savaş meydanlarındaki başarısı Mısır sorununu uluslararası bir sorun haline getirdi. Osmanlı Devleti'ni pek çok açıdan zor durumda bırakan Mısır sorunu sürecinde İbrahim Paşa'nın tasarladığı Sultan II. Mahmud'u tahttan indirme, Arapça konuşulan Osmanlı coğrafyalarını Mısır idaresi altında birleştirme, halifeliği İstanbul'dan Kahire'ye getirme ve Mısır vilayetini Osmanlı Devletinden bağımsız bir vilayet yapma isteği onu Mehmed Ali Paşa'dan bile daha büyük bir Osmanlı düşmanı haline getirdi. İbrahim Paşa'nın İstanbul'u tehdit eder hale gelmesi Osmanlı Devleti'ni pek çok uluslararası antlaşmayı imzalamak zorunda bıraktı. Avrupalı devletlerin araya girmesiyle Osmanlı Devleti 13 Şubat 1841'de Mısır'ın yarı özerk bir statüye kavuştuğunu "İmtiyaz Fermanıyla" ilan etti. Mısır'ın yarı özerk hale gelmesi Mehmed Ali Paşa'nın politik çabalarının bir sonucu olduğu kadar İbrahim Paşa'nın askeri başarılarının ve politikalarının da bir sonucuydu. Bu bildiride 1789-1848 yılları arasında yaşayan Kavalalı İbrahim Paşa'nın hayatı, karakteri ve politikaları arşiv belgeleri de kullanılarak anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Kavalalı İbrahim Paşa, Mehmed Ali Paşa, Mısır Sorunu, Suriye Seferi, Anadolu'nun İşgali*

IBRAHİM PASHA OF KAVALA (1789-1848)

ABSTRACT

İbrahim Pasha, son of Mehmed Ali Pasha of Kavala was born in 1789. During his father's governorship of Egypt, he was able to prove himself as both a successful soldier and a state administrator in many positions such as Cairo Castle commander, Egyptian bookkeeper, governorship of Upper Egypt. İbrahim Pasha of Kavala gained his real fame in 1824-1827 with his successful service to the Ottoman Empire during the Mora campaign. When his father Mehmed Ali Pasha of Kavala the Governor of Egypt led the rebellion against the Ottoman Empire in 1831, the Egyptian army under İbrahim Pasha took Palestine and Syria, and then advanced into Anatolia in 1832. Thus, the Egyptian problem became important for the Ottoman Empire. As commander-in-chief of Egypt, İbrahim Pasha succeeded in defeating the armies of the Ottoman Empire in Homs, Belen, Konya and finally Nizip. İbrahim Pasha's success on the battlefields made the Egyptian problem an international problem. During the Egyptian problem which left the Ottoman Empire in a difficult situation in many aspects the things designed by İbrahim Pasha such as desire to depos Sultan Mahmud II, unify the Arabic-speaking Ottoman geographies under Egyptian rule, bring the caliphate from Istanbul to Cairo and make the Egyptian province an independent province from the Ottoman Empire made him an Ottoman enemy even greater than Mehmed Ali Pasha. İbrahim Pasha's threat to İstanbul forced the Ottoman Empire to sign many international treaties. With the intervention of European states the Ottoman Empire declared on February 13, 1841, that Egypt had gained semi-autonomous status with the "Decree of Concession". Egypt's semi-autonomy was the result of Mehmed Ali Pasha's political efforts as well as İbrahim Pasha's military achievements and policies. In this statement, the life, character and policies of İbrahim Pasha of Kavala who lived between 1789 and 1848 will be explained using archival documents.

Keywords: *İbrahim Pasha of Kavala, Mehmed Ali Pasha, Egypt Problem, Syrian Campaign, Invasion of Anatolia*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Bölümü, Türkiye. **ORCID ID: 0000-0002-9381-5502**, meryemygtt@outlook.com

KEMAL BEYATLI'NIN "MERAL SERİSİ" ÇOCUK HİKÂYELERİNİN İNCELEMESİ

MENAL ALİ*

ÖZET

Çocuk edebiyatı, küçüklük çağında çocukların hayal, duygu ve düşüncelerine hitap eden sözlü ve yazılı bir tür edebiyattır. Bu edebiyat yetişkin edebiyatından daha çok eğitici ve ahlaki niteliklere sahiptir. Çocukların yeteneklerine ve zevklerine hitap eden bu edebiyat erken çocukluk dönemini kapsadığı gibi, ergenlik dönemini de kapsamaktadır. Onların ruhsal, zihinsel, dinleme ve eleştiri yeteneklerinin gelişmesini sağlar, kitap sevgisini alıştırır. Bu edebiyatın birçok türü vardır. Masallar, şiirler, romanlar, hikayeler ve tiyatro eserleri gibi. Türk edebiyatının bir parçası olan Türkmen edebiyatçıları da çocuk edebiyatına büyük bir önem göstermişlerdir. Bunlardan biri de Türkmen şair ve yazarı Kemal Beyatlı'dır. Yazarımız 1958 yılında Kerkük'te dünyaya gelmiştir. Liseye kadar öğrenimini Kerkük'te, üniversiteyi de Bağdat'ta tamamlamıştı. Daha sonra temelli olarak Türkiye'ye gidip orada yerleşmiştir. Beyatlı çeşitli uluslararası şiir şölenlerine katılmıştır. Şiir, öykü ve tiyatro dallarında çok sayıda eserleri olmuştur. Bunlardan biri de Meral serisi "4 kitap" çocuk hikayeleridir. Bu 4 kitap 14-15 sayfadan oluşan küçücük minik kitaplardır. Kitaplar 2003 tarihinde İstanbul'da yayınlanmıştır. Kitapların üçü de kapaklarında ilk okul çağlarında üniformalı bir kız çocuğun fotoğrafı, diğerinde de bir ev ve bir traktör fotoğrafı vardı. Bu dört kitabı incelediğimizde, *y*azar çocukların anlayabilecekleri ve aynı zamanda sevebilecekleri kolay bir üslup, açık ve sade bir dil kullanmıştır. Dört hikâyenin olayları yazarımızın doğup büyüdüğü ve kendisinden çok sevdiği memleketi Kerkük'te geçmiştir. Hikâyelerin geçtiği zaman ise hepsinin olayları 2003 yıllarından önceye dönüyordu. Kahramanları ise 4 hikâyede baş kahraman Meral'di diğer kahramanlar ise hep Meral'in anne ve babasıydı. Kemal Beyatlı bu hikâyelerinde tüm dünyaya Irak'taki Türkmenlerin kendi ülkelerinde zaman zaman bazı haksızlıklara uğradıklarını göstermek istiyordu. Türkmen çocuklarına kendi milliyetlerini unutmamayı ve ona, ilim ve marifetleriyle sahip çıkmalarını destekliyordu.

Anahtar Kelimeler: *Kemal Beyatlı, çocuk edebiyatı, hikâye incelemesi.*

AN ANALYSIS OF *"MERAL SERISI"* COLLECTION OF STORIES FOR CHILDREN BY KEMAL BEYATLI

ABSTRACTS

Children's literature is a form of oral and written literature genres. Through which; children's dreams, feelings and thoughts are highly depicted. This genre of literature has been aimed specifically at children often with more moral or pedagogical messages compared to others genres. This form of literature is intended to describe children's childhood as well as their adolescence and enables them to upgrade their spiritual, mental, listening and criticism skills, and makes them voracious readers. Types of Children's literature include fairy tales, poems, novels, stories and theater works. As they belong to Turkish literature, Turkmen writers have showed a great interest of the literature of children. Among them is the Turkmen poet and writer Kemal Beyatlı. Our author was born in 1958 in Kirkuk, in which he attended his high school and then finished his university education in Baghdad. Later, he moved to Turkey and permanently settled there. He contributed in numerous international poetic events. And has many literary works such as; poems, short stories and plays. One of them is "*The Meral Narrative Collection"* which consists of four booklets with 14-15 pages for each one. In 2003, these short stories have been published in Istanbul. A portrait of a young girl wearing a school uniform has been printed on the hardcovers of three of these stories. The fourth story has a house and tractor image on its hardcover. The major character of these stories is *Meral* while the minor characters are her parents. In these four books, Kemal Beyatlı uses a simple style, obvious and plain language that can be understood by anyone and the events within these stories took place in Kirkuk before 2003, where the writer was born and raised. He has tried to show the world that Turkmens in Iraq suffered some injustices from time to time in their motherland. He urged the Turkmen children to maintain and defend their national identity by the commitment to learning and knowledge.

Keywords: *Kemal Beyatlı, children's literature, tale analysis*

* Dr. Öğr. Üyesi. Bağdat Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi, Bağdat, Irak, manal.a@colang.uobaghdad.edu.iq

TÜRK PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK DERGİSİNDE BİREYLE PSİKOLOJİK DANIŞMA İLKE VE TEKNİKLERİ DERS KONULARI KAPSAMINDA ELE ALINAN MAKALELERİN ÇEŞİTLİ ÖZELLİKLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

AYPERİ OTRU KILIÇ *

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nin günümüze kadar yayınladığı dergilerden, Türkiye de PDR ana bilim dalı eğitim programında yer alan bireyle psikolojik danışma ilke ve teknikleri ile ilintili olan makalelerin çeşitli özellikleri açısından incelenmesidir. Araştırma Türk PDR dergisinin ilk 10 cilt ve ilk 59 sayısını kapsamaktadır. Taranan dergiler sonucu, toplamda 38 adet bireyle psikolojik danışma ilke ve teknikleri dersi konuları ile doğrudan örtüşen makale bulunmuştur. Her bir makale için 'Makale Sınıflama Formu' kullanılarak bilgi toplanmış olup, makaleler; yazarları, konu başlıkları, anahtar kelimeleri, makalenin yöntemi, veri toplama araçları, örneklemleri ve kaynakçaları açısından incelenmiştir. Araştırma için seçilen makalelerin büyük çoğunluğu alan yazını tarama ve bu verilerin anlamlı sentezi şeklinde bir yol izlemiştir. Araştırma eğilimlerine bakıldığında çoğu, psikolojik danışma müdahale yöntemlerini konu kapsamı olarak alınmıştır. Diğer bir bakışla, bu 38 makale ile psikolojik danışma yaklaşımlarıyla ilgili derinlemesine kaynağa ulaşım sağlanabilmektedir. Bu kaynaklarla, müdahale yöntemine ilişkin ele alınan temel kavramlar, tarihsel örüntü, konuya ilişkin benzer araştırmalar, psikolojik danışmanın rolü, terapötik ilişki, bahsedilen kuramın varsayımları ve sınırlılıklar, teknikler ve yöntemler, diğer yaklaşımlarla benzerlik ve farklılıklar, Türkiye'de uygulanabilirliği ve etik boyutları ayrıntılı olarak okuyana ulaşmaktadır. Bireyle psikolojik danışma ilke ve teknikleri dersi kapsamında bir bireyin öğrenmesi gereken konular açısından desteklenmesi Türk PDR Dergisi'nde ki belirtilen 38 makale ile olanaklı olmaktadır. Ancak bu ders açısından tüm bilgilere ulaşılabilir gibi bir anlam ifade etmemektedir ve tüm dergi yazınlarına genellenemez. Başka açıdan, tüm dergi ve PDR konuları kapsamında düşünüldüğünde 59 sayı için bu rakam tatmin edici bir rakam olmakla birlikte, özellikle, araştırma deseni, veri toplama araçları ve veri analizi açısından homojen bir yapı göstermektedir.

Anahtar kelime: *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, Bireysel psikolojik danışma, bireyle psikolojik danışma ilke ve teknikleri*

EXAMINATION OF THE ARTICLES COVERED IN THE SCOPE OF THE PRINCIPLES AND TECHNIQUES OF THE INDIVIDUAL PSYCHOLOGICAL COUNSELING IN THE TURKISH PSYCHOLOGICAL COUNSELING AND GUIDANCE JOURNAL IN TERMS OF VARIOUS FEATURES

ABSTRACT

The purpose of the study is to determine the articles published by the Turkish Psychological Counseling and Guidance Association up to the day, in terms of various characteristics of the articles related to individual psychological counseling principles and techniques in PDR education program in Turkey. The survey covers the first 10 volumes and the first 59 numbers of the Turkish PDR magazine. Scanned magazines have resulted in a total of 38 articles that correspond with the subjects of psychological counseling principles and techniques. For each article, information is gathered by using 'Makale Sınıflama Formu', additionally articles; authors, subject headings, key words, method, sampling, data collection tools and references. The majority of the articles selected for the research followed a way of scanning the literature and the meaningful synthesis of these data. Considering the research trends, most of the psychological counseling intervention methods were taken as the scope of the subject. On the other hand, these 38 articles provide access to in-depth resources on counseling approaches. With these resources, the basic concepts are discussed concerning the methods of intervention, the historical pattern, similar research on the subject, the role of counselors, therapeutic relationship, the assumptions and limitations mentioned theories, techniques and methods, similarities and differences with other approaches, feasibility and ethical dimension in Turkey detail as it reaches the reader. Within the scope of the principles and techniques of psychological counseling with the individual, it is possible to support an individual in terms of the issues to be learned with 38 articles specified in the Turkish PDR Journal. However, for this course, it does not mean that all information is accessible and cannot be generalized to all journal articles. On the other hand, when considered within the scope of all journals and PDR issues, this number for 59 issues is a satisfactory number, but it shows a homogeneous structure especially in terms of research design, data collection tools and data analysis.

Keywords: *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal, Individual psychological counseling, Individual psychological counseling principles and techniques*

* Kocaeli Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışma A.B.D., **ORCID ID:0000-0002-1282-9612** ayperi_otru@hotmail.com

TÜRKİYE'DE İŞLENMİŞ BAZI SUÇLARIN BÖLGELERE VE YILLARA GÖRE İNCELENMESİ

RIDVAN KARA*

ÖZET

Bu çalışmada; Türkiye İstatistik Kurumu'ndan alınan 2009-2013 yılları arasında Türkiye'de işlenmiş bazı suç verileri kullanılmış ve iki farklı bağımlı değişken kullanılarak regresyon yöntemleri karşılaştırılmıştır. Bu suçlar yedi coğrafi bölgeye göre yeniden düzenlenmiştir. Akdeniz Bölgesi referans alınarak bölgelerin suç oranları ve 2009 yılı referans alınmış ve yıllar karşılaştırılmıştır. İstatistiksel analizlerde sıfır değer kesilmiş regresyon (zero truncated regression) yöntemleri kullanılmıştır. Çalışmada, kötü muamele, cinsel suçlar, ateşli silahlar ve bıçaklarla ilgili suçlar, öldürme, yaralama, yağma, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanma-satın alma, kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçlarının korelasyonları da incelenmiştir. Oluşturulan birinci modelde "cinsel suçlar" bağımlı değişken olarak alınmış ve diğer suçların cinsel suçlar ile ilişkisi ve kolerasyon değerleri incelenmiştir. Cinsel suçlarda, 2009 yılına göre; 2010 yılında 1,47 kat, 2012 yılında 2,18 kat, 2013 yılında ise 3,35 kat artış gözlemlenmiştir. Bölgeler bazında ise cinsel suçlarda Akdeniz Bölgesi'ne göre Doğu Anadolu Bölgesi'nde %66, Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde %67, Karadeniz Bölgesi'nde ise %36 azalma olduğu tespit edilmiştir. İkinci modelde ise "kötü muamele" suçunun diğer suçlar ile ilişkisi ve kolerasyonu incelenmiştir. Çalışma bu suçların yıllar arasındaki değişimini, bölgelere göre farklılıklarını da ortaya koymaktadır. Kötü muamele suçunda Akdeniz Bölgesi'ne göre Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde %85, Doğu Anadolu Bölgesi'nde %77, Karadeniz Bölgesi'nde %52 azalma meydana gelmiştir. Kötü muamele suçunda yıllar arasında istatistiksel olarak önemli bir değişim saptanmamıştır. Yüksek düzeyde ilişki tespit edilen suçlar, cinsel suçlar-yaralama (0.90), cinsel suçlar-öldürme (0.83), cinsel suçlar-kişiyi hürriyetinden yoksun kılma (0.82), öldürme-yaralama (0.86), öldürme-yağma (0.86), yağma-yaralama (0.84) olarak tespit edilmiştir. Tüm bu analizler ışığında suçların birbiri ile ilişkisi, yıllara ve bölgelere göre değişiminin sosyolojik temelleri ve alınması gereken önlemler tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Cinsel Suçlar, Kötü Muamele Suçu, Zero Truncated Regresyon Modelleri*

EXAMINATION OF SOME CRIMES PROCESSED IN TURKEY ACCORDING TO REGIONS AND YEARS

ABSTRACT

In this study; the crime data which is between the years 2009-2013 some crime data processed in Turkey taken from Turkish Statistical Institute (TUIK) was used and regression methods were compared using two different dependent variables. These crimes have been rearranged according to seven geographical regions. Crime rates of regions were compared with reference to the Mediterranean Region; The years have been compared with reference to the year 2009. Zero truncated regression methods were used in statistical analysis. In the study; the correlations of bad treatment, sexual crimes, crimes related with firearms and knifes, homicide, assault, robbery, production and commerce of drugs, use and purchase of drugs, kidnapping were also examined. In the first model created, "sexual crimes" was taken as the dependent variable, and the relationship of other crimes with sexual crimes and their correlation values were examined. In sexual crimes, according to 2009; it was observed that it increased 1.47 times in 2010, 2.18 times in 2012 and 3.35 times in 2013. On the basis of regions, it has been determined that there is a 66% decrease in the Eastern Anatolia Region, 67% in the South East Anatolia Region and 36% in the Black Sea Region in terms of sexual crimes compared to the Mediterranean Region. In the second model, the relationship and correlation of the crime of " bad treatment" with other crimes was analyzed. The study also reveals the variation of these crimes between years and their differences according to regions. There was a decrease of 85% in the Southeastern Anatolia Region, 77% in the Eastern Anatolia Region and 52% in the Black Sea Region in terms of bad treatment compared to the Mediterranean Region. There was no statistically significant change in bad treatment crime between the years. Crimes with a high level of correlation, sexual crimes-assault (0.90), sexual crimes-homicide (0.83), sexual crimes-kidnapping (0.82), homicide-assault (0.86), homicide-robbery (0.86), robbery- assault (0.84) was determined. In the light of all these analyzes, the relationship of the crimes with each other, the sociological basis of their change by years and regions and the precautions to be taken were discussed.

Keywords: *Sexual Crimes, Bad Treatment, Zero Truncated Regression Models*

* Dr, Van Gençlik Spor İl Müdürlüğü, **ORCID ID:0000-0001-6977-4766**, ridvankaravan65@gmail.com

AKSÂMU'L-KUR'ÂN İLMİ VE KUR'ÂN TEFSİRİNDEKİ YERİ

MEHMET ZEKİ DOĞAN*

ÖZET

Kur'ân-ı Kerîm, Arapların tevhit inancıyla çelişmeyen bazı geleneklerini muhafaza etmiştir. Bu geleneklerden biri de İslâm öncesi Arap toplumunda sözü pekiştirmek için kullanılan ve son derece yaygın olan yemin üslûbudur. Nüzûl döneminde Arapların değer verdiği böylesine önemli bir âdeti Kur'ân görmemezlikten gelemezdi. Bu yüzden Yüce Allah Kur'ân'da büyüklüğünü göstermek için kendisine, fiillerine ve yarattıklarına yemin ederek Arapların bu geleneğini bir kısım değişiklerle benimsemiştir. Kur'ân ilimlerinde "Aksâmu'l-Kur'ân" olarak bilinen yeminler, mesajın önemli olduğunu belirtmek, sözü tekit etmek, konunun önemini vurgulamak, üzerinde yemin edilen varlığı yüceltmek, muhatabın dikkatini çekmek, müjde ve uyarıları belirginleştirmek gibi nedenlerle Kur'ân-ı Kerîm'de yer almaktadır. Yüce Allah Kur'ân'da kendi ismine, sıfatına, peygamberlere, meleklere, Kur'ân'a, kıyamet gününe, güneşe, aya, yıldıza, dağa, geceye, gündüze, zamana, havaya, insana ve hayvana yemin etmiştir. Ayrıca Kur'ân'da Hz. Âdem'in, Hz. Havva'nın, Hz. Peygamber'in, Hz. İbrahim'in, Hz. Musa'nın, Hz. Meryem'in, Hz. İbrahim'in babasının, Mısır azizinin hanımının ve şeytanın da yemin ettiği ifâde edilmektedir. Yüce Allah Kur'ân'da tevhidi vurgulamak, Kur'ân'ın ilâhî kelam olduğunu belirtmek, peygamberlerin hak olduğunu ifâde etmek, müminlerin sınanacağını beyân emek, insanın nankör olduğuna dikkat çekmek, ahirette ceza ve mükâfatın gerçekleşeceğini bildirmek için yemin etmiştir. Kur'ân'da yer alan yeminlerin birçok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerden biri İslâm öncesi Arap toplumunda yeminin önemli bir role sahip olmasıdır. Yeminin Kur'ân'da yer almasının bir nedeni de âyetlerin Allah'ın sözü olduğunu bu tür yeminlerle pekiştirilmesidir. Kur'ân'da yeminler, üzerinde yemin edilen varlığını kıymetli olduğuna işaret etmek ve onun önemini vurgulamak için de yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Tefsir, Kur'ân, Yemin, Aksâmu'l-Kur'ân, Kur'ân İlimleri.*

AKSÂMU'L-KUR'AN AND ITS PLACE IN THE SCIENCE OF THE INTERPRETATION OF THE QURAN

ABSTRACT

The Quran has preserved some traditions of Arabs that do not contradict the belief of oneness. One of these traditions is the oaths used to reinforce the word in pre-Islamic Arab society and were extremely common. The Quran could not ignore such an important tradition that Arabs valued at that time. For this reason, Almighty Allah adopted this tradition of Arabs with some changes by swearing to himself, his actions and his creations in order to show his greatness in the Quran. The oaths known as "The Science of the Oath in the Quran" in the sciences of the Quran are mentioned in the Quran for reasons such as stating the importance of the message, reinforcing the word, emphasizing the importance of the subject, exalting the thing sworn on, drawing the attention of the addressee, clarifying the good news It is located in Kerîm. In the Quran, Almighty Allah has sworn in his name, attribute, prophets, angels, the Quran, the Day of Judgment, the sun, the moon, the star, the mountain, the night, the day, time, air, human and animal. In addition, in the Quran, Hz. Adam, Hz. Eve, Hz. Prophet, Hz. Abraham, Hz. Moses, Hz. Mary's, Hz. It is stated that Abraham's father, the wife of the Egyptian saint and the devil also took an oath. Almighty Allah swore in the Quran to emphasize oneness, to state that the Quran is the divine word, to express that the prophets are true, to declare that believers will be tested, to draw attention to the ungratefulness of people, to announce that punishment and reward will be fulfilled in the hereafter. There are many reasons for the oaths in the Quran. One of these reasons is that the oath had an important role in pre-Islamic Arab society. One of the reasons why the oath is included in the Quran is that it is reinforced by such oaths that the verses are the word of Allah. Oaths are also included in the Quran to indicate that the existence sworn on is valuable and to emphasize its importance.

Keywords: *Tafsir, Quran, Oath, Aksâmu'l-Quran, Qur'anic Sciences*.

* Dr. ,Diyanet İşleri Başkanlığı, İpekyolu ilçe müftülüğü, Van/Türkiye, ORCID: 0000-0003-3328-7565, mehmetzekidogan@hotmail.com

YAPISALCI YAKLAŞIM ÇERÇEVESİNDE İÇ SAVAŞ

SAYED HAMİDULLAH SADAT*

ÖZET

İç savaş ülke sınırları içinde ortaya çıkan organize edilmiş düzenli silahlı kuvvetleri barındıran çatışmalardır. Taraflardan birinin devlet olduğu bu savaşlar o ülkeye maddi ve manevi olarak çok zararlara neden olmaktadır. Büyük yıkım ve zararlara sebep olan bu tür savaşlar ile ilgili Türkiye'deki çalışmalar etnik veya dini farklılıklar yönündedir. Aynı zamanda devlet kurumlarının zayıf olması, nüfusun fazla olması, ülke coğrafyasının dağlık olması gibi etkenler de değer iç savaş etkenlerini meydana getiriyor. Teorik olarak iç savaş ile ilgili hemen hemen hiç çalışma olmamakla birlikte ne sistematik bir araştırma ne de kurumsal bir model bulunmamaktadır. İç savaşın nedenlerinin çok ve sınırlarının muğlak olması sebebiyle net bir çizgi çizmek oldukça zor bir iştir. İç savaşların nedenleri farklı çalışmalarda farklı sebeplerden olduğu dile getirilmektedir. Pek çok çalışmada bu durum dört yaklaşım çerçevesinde incelenmiştir. Bunlar yapısalcı yaklaşım, rasyonel seçim yaklaşımı, kültürel yaklaşım, psikolojik yaklaşımdır. Yapısalcı yaklaşım çerçevesinde ele alınan iç savaş, ekonomik, politik ve sosyal yönden genel durum ele alınarak incelenmektedir. Bu yaklaşım Savaşları ekonomik, politik, sosyal hatta coğrafik ve kültürel unsurlara bağlamaktadır. Yani iç savaşın ortaya çıkmasında tek bir nedenden ziyada birçok yapısalcı faktör rol oynadığı anlaşılmaktadır. Aynı zamanda önemsiz gibi görülen faktörlerin ve bu faktörlerin herhangi birinin ya da birkaçının de iç savaşa neden olduğu görünmektedir. İç savaşın ortaya çıkmasının öngörülebilmesi oldukça zor olduğu bilinmekle birlikte, nedenleri ve sonuçları belli olduğu durumlarda birçok ülkede yaşanan iç savaşın bitmesine olanak sağlayacaktır. Bu nedenle bu çalışmada iç savaş konusu yapısalcı yaklaşım çerçevesinde, yapısal etkenler, güvenlik kaygıları, etnik coğrafya, psikolojik, ekonomik, sosyal yapı, zayıf devlet kompozisyonu vb. bağlamında ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *İç Savaş, İç Savaş Yaklaşımları, Yapısalcı Yaklaşım, iç Savaş teorileri*

CIVIL WAR WITHIN THE STRUCTURALIST APPROACH

ABSTRACT

Civil wars are conflicts that involve organized regular armed forces existing within the borders of the country. This war, in which one of the parties is the state, causes a lot of material and moral damage to the country. In Turkey, studies on such wars, which cause great destruction and damage, are in the direction of ethnic or religious differences. At the same time, factors such as the weakness of state institutions, the high population and the mountainous geography of the country are also worthwhile factors in the civil war. Although there are almost no studies on civil war within the framework of theory or approach, there is no systematic research and an institutional model. It is a very difficult task to draw a clear line because the causes of civil war are many and difficult to measure. Various reasons of civil wars are indicated in different studies. Many studies have examined this situation in four approaches. These are the structuralist approach, the rational choice approach, the cultural approach, and the psychological approach. Civil war, which is handled within the framework of the structuralist approach, is examined by considering the general situation in terms of economic, political and social aspects. This approach connects wars to economic, political, social, even geographic and cultural factors. In other words, apparently, many structuralist factors play a role in the emergence of the civil war rather than a single cause. It also appears that factors that appear to be insignificant and any one or more of these factors cause the civil war. Although it is known that the emergence of the civil war is quite difficult to predict, if its causes and consequences are defined well, it may enable people to prevent civil wars in many countries. For this reason, in this study, the issue of civil war is discussed in the context of structural factors, security concerns, ethnic geography, economic and social structure, and weak state composition within the framework of the structuralist approach.

Keywords: *Civil War, Civil War Approaches, Structural Approach, Civil War theories,*

* Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kayseri, Türkiye. **ORCİD 0000-0003-4258-6698**, hamidsadat75@gmail.com

KUR'ÂN-I KERÎM'DE TE'KÎD ÜSLUBU

MEHMET ZEKİ DOĞAN*

ÖZET

Her sözün kendine özgü bir üslubu olduğu gibi Kur'ân'ın da kendine özgü bir üslubu vardır. Kur'ân, bu üslupla yüzyıllardır gönüllerde taht kurmuş, dost ve düşman olan her dereceden insanı etkilemiştir. Kur'ân'ın dili Arapça olmasına rağmen Arapların nesir ve şiirlerinden farklı olarak kendine özgü bir üslubu vardır. Kur'ân'ın en önemli özelliklerinden biri de te'kid üslubudur. Kelimenin manasını kuvvetlendiren, cümlenin anlamını pekiştiren, muhatabı ikna etmeye çalışan ve kapalılığı ortadan kaldırmaya çalışan te'kid türleri Kur'ân'ın hemen hemen her suresinde yer almaktadır. Te'kid üslûbunun Kur'ân'da birçok nedeni vardır. Allah'ın büyüklüğüne dikkat çekmek, muhatabı düşünmeye davet etmek, konunun önemini vurgulamak, cümleyi pekiştirmek, iyiliği teşvik etmek, kötülüklerden kaçınma gibi pek çok nedenlerden dolayı te'kid Kur'ân'da yer almaktadır. Te'kid çeşitleri Kur'ân'da hem isim hem de fiil cümlelerinde bulunmaktadır. Fiil cümlesinde te'kid, aynı kelimeyi tekrar etmekle, müekked hal ile zâid harflerle, cümleyi öne almakla, masdarla, te'kid harfleri ile, lâ cereme, kad, len ve kellâ edatlar ile yapılmaktadır. İsim cümlesinde te'kîd ise te'kid lâm ile hüve, hüm, ente, nehnu ve enâ zamirleri ile yapılmaktadır. Ayrıca isim cümlesinde olumsuzluk ifade eden kelimelerle, inne, enne, in ve en gibi edatlarla da yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Tefsir, Kur'ân, Üslup, Te'kîd, Kur'ân Üslubu*

TE'KID STYLE IN THE QUR'AN-I KERIM

ABSTRACT

Just as every word has its own style, the Quran has its own style. With this style, the Quran has established a throne in hearts for centuries and has influenced people of all degrees who are friends and enemies. Although the language of the Quran is Arabic, it has a unique style that is unlike the prose and poetry of the Arabs. One of the most important features of the Quran is its reinforcement style. Types of reinforcement that add strength to the word, reinforce the meaning of the sentence, try to convince the interlocutor and eliminate the closeness are included in every chapter of the Quran. There are many reasons for the reinforcement style in the Quran. Reinforcement for many reasons such as drawing attention to the greatness of Allah, inviting the interlocutor to think, emphasizing the importance of the subject, reinforcing the sentence, encouraging goodness and avoiding bad deeds are included in the Quran. reinforcement style is found in both noun and verb sentences in the Quran. Reinforcement in a verb sentence is done by repeating the same word, reinforcing sentences, extra letters, putting the sentence forward, with "masdar", reinforcement with the phrase "la cereme", "kad", "len" and "kellâ" reinforcement is done with the pronouns "reinforcement", "hüve", "hüm", "ente", "nehnu" and "enâ" in the noun sentence. In addition, with words that express negativity in the noun sentence, "with the letters of the muffefe"; Reinforcement is also made with the prepositions "inne" and "enne", which also translate the news.

Keywords: *Tafsir, Quran, Style, Ta'kid, Quran Style*.

* **Dr.** Diyanet İşleri Başkanlığı, İpekyolu ilçe müftülüğü, Van/Türkiye**, ORCID: 0000-0003-3328-7565**, mehmetzekidogan@hotmail.com

FİZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ FİZİK VE FİZİK TARİHİNE İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

KAMİLE TEKFİDAN[*], ASLI ŞAVUK[**], ŞEBNEM KANDİL İNGEÇ[***]

ÖZET

Metaforların sadece edebiyatta değil eğitimde de önemli bir rol oynadığı gerçeği yaygın bir şekilde kabul görmektedir. Metafor, epistemik ve ideolojik yük taşır, dünya görüşünün bir aracı olarak işlev görür ve bir disiplinin dünyanın ve insanlığın yapılanma şekline ilişkin varsayımlarına erişim sağlar. Metaforlar, tanıdık bir kavram hakkındaki bilginin başka bir tanıdık kavrama bağlanmasını sağlar ve iki kavram arasındaki karşılaştırma süreci yeni bir anlayışa yol açar. Bu araştırmanın amacı, fizik öğretmen adaylarının "fizik" ve "fizik tarihi" fenomenlerine yönelik algılarını metaforlar aracılığı ile ortaya koymaktır. Amaç doğrultusunda (1) "Fizik öğretmen adaylarının "fizik" ve "fizik tarihi" kavramına ilişkin metaforları nelerdir?", (2) "Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?" sorularına cevap aranmıştır. Araştırmada, nitel paradigma içerisinde yer alan fenomoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmaya Ankara da bulunan bir devlet üniversitesinde fizik öğretmenliği lisans programında öğrenimine devam eden, uygulamalı bilim tarihi dersini almış, araştırmaya gönüllü olarak katılan, 15 kadın (%68.18), 7 erkek (%31.82) fizik öğretmen adayı katılmıştır. Araştırma verileri açık uçlu sorulardan anket formları aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizde elde edilen bulgularla fizik öğretmen adaylarının "fizik" fenomenine yönelik 20 adet, fizik tarihine yönelik 18 adet geçerli metafor ürettikleri tespit edilmiştir. Bu metaforlara göre öğretmen adaylarının "fizik" ve "fizik tarihi" fenomenlerini birbirinden farklı metaforlarla açıkladıkları belirlenmiştir. Öğretmen adayları "fizik" fenomeniyle ilgili Einstein, hayat, evrenin kitabı, doğa, kartopu vb metaforlarını; "fizik tarihi" fenomeniyle ilgili müze, beyin, elektrik, bilim insanı, güneş, inşaat temeli vb. metaforlarını oluşturmuşlardır. "Fizik" fenomenine ait metaforlar; "anlaşılabilirlik", "konu alanı", "süreç", "bakış açısı" ve "nitelik" olmak üzere 5 tema altında toplanmıştır. "Fizik tarihi" fenomenine ait metaforlar ise; "süreç", "kavramsal" ve "bakış açısı" olmak üzere 3 tema altında toplanmıştır. Araştırma sonucunda, fizik öğretmen adaylarının fizik tarihinin fizik öğrenimini ve fiziğin doğasının ne olduğunu anlamlandırmaya katkı sağlayabileceğine; fiziğin, tarihi ile öğrenilmesinin ise öğrenmeye bir temel oluşturacağına yönelik bir algıya sahip oldukları, saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Metafor, Fizik, Fizik tarihi, Fizik eğitimi*

THE INVESTIGATION OF METAPHORIC PERCEPTIONS OF PHYSICS TEACHERS ABOUT THE PHYSICS AND THE HISTORY OF PHYSICS

ABSTRACT

The fact that metaphors play an important role not only in literature but also in education is widely accepted. Metaphor carries epistemic and ideological freight, functions as a vehicle of a worldview and provides access to a discipline's assumptions about the way the world and humankind are structured. Metaphors allow knowledge about a familiar concept to be linked to another familiar concept, and the process of comparison between the two concepts leads to a new understanding. The main purpose of this study is to reveal the perceptions of physics teacher candidates about "physics" and "history of physics" by using metaphors. The research data were collected with open-ended questionnaires. In this purpose, the research questions were formulated as (1) "What are the preservice physics teachers' metaphors about "Physics" and ""History of physics" concept, (2) "What conceptual categories can be derived from these metaphorical images?". The study was prepared by using a phenomenology design within the qualitative research model. 15 female (68.18%) and 7 male (31.82%) physics teacher candidates, who were continuing their education in a physics teaching undergraduate program at a state university in Ankara, took the applied history course, voluntarily participated in the study. The research data were collected with open-ended questionnaires. The obtained data were analyzed using content analysis method. When the metaphors mentioned in the research were examined, it has been seen that physics teacher candidates developed 20 valid metaphors related to the phenomenon of the "physics" and 18 valid metaphors related to the phenomenon of the "history of physics". According to these metaphors, it has been determined that preservice teachers explain the phenomenon of "physics" and "history of physics" with different metaphors. The teacher candidates used the metaphors such as Einstein, life, book of the universe, nature, snowball etc. related to the phenomenon of "history of physics"; such as museum, brain, electricity, scientist, sun, building foundation etc. related to the phenomenon of "history of physics". Metafors related to the phenomenon of "physics" are collected in 5 different conceptual categories. These categories are listed as "understandability", " subject area", "process", "perspective" and " qualification". Metafors related to the phenomenon of "history of physics" are collected in 3 different conceptual categories. These categories are listed as " process", " conceptional" and "perspective". As a result of the research, it was determined that physics teacher candidates could contribute to understanding the history of physics, learning physics and what the nature of physics is; It has been determined that they have a perception that learning physics together with its history will form a basis for learning.

Keywords: *Metaphor, Physics, History of pyhsics, Physics education*

[***] Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Ankara, Türkiye. **ORCID NO: 0000-0002-5317-4480**, singec@gazi.edu.tr

ONTOLOJİK GÜVENLİK PERSPEKTİFİNDEN TÜRKİYE'NİN SURİYE POLİTİKASI

HACI MEHMET BOYRAZ[*], **SELİM YEŞİLTAŞ**[**]

ÖZET

Türkiye-Suriye ilişkilerinin geçmişi, iki ülkenin birbirine karşı duyduğu derin güvenlik endişeleriyle doludur. Buna rağmen, 1998 Adana Mutabakatı ile yeni bir döneme giren ikili ilişkilerdeki olumlu hava, 2011 yılında Suriye'ye sıçrayan Arap Baharı'na kadar devam etmiştir. Zira Türkiye için en uzun sınır komşusu olan Suriye'de başlayan siyasi belirsizlik hali, ikili ilişkilerde köklü değişimlere yol açmıştır. Bu bağlamda özellikle Suriye'de merkezi otoritenin zayıflaması ve ülkede iç savaşın başlamasıyla birlikte, Türkiye'ye yönelik mülteci akını yaşanması ve Suriye'nin kuzeyinde PKK/PYD ve DAEŞ terör örgütlerinin kendilerine sahada alan açması, Türkiye'de derin güvenlik endişelerine sebep olmuştur. Bunun neticesinde Türkiye, Suriye'nin kuzeyindeki terör yapılanmalarını bertaraf edebilmek için sırasıyla 2016 yılında Fırat Kalkanı, 2018 yılında Zeytindalı ve 2019 yılında Barış Pınarı Harekatlarını başlatmıştır. Diğer taraftan Türkiye-Suriye ilişkilerini inceleyen akademik çalışmaların içeriğine bakıldığında, bunların önemli bir kısmında ana akım Uluslararası İlişkiler teorileri arasında yer alan ve fiziksel güvenliğe odaklanan Realizmin kullanıldığı görülmektedir. Ancak Türkiye-Suriye ilişkilerini daha geniş bir bakış açısıyla ve yapısal değişkenler üzerinden okumaya çalışan bu tebliğ, son zamanlarda Uluslararası İlişkiler yazınında kendisine önemli bir yer edinen Ontolojik Güvenlik Teorisinin (OGT) açıklayıcı gücünden istifade etmektedir. Bu minvalde OGT'nin, devletlerin istikrarlı bir benliğe ve tutarlı eylemlere değinerek ilişkilerde sürekliliğe vurgu yaptığını ifade etmek gerekir. OGT bunun yanında rutinlere bağlı kalınmasıyla devletlerin dış politika eylemlerinin öngörülebildiğini ve böylece belirsizliklerin azaldığını iddia eder. Buna karşın rutinlerin değişmesi, devletlerini kendilerini ontolojik bir güvensizlik içerisinde hissetmeleriyle anlamlı hale gelir. Sonuç olarak, Türkiye'nin Suriye politikasının değişmesi Arap Baharı sonrası bölgede yaşanan belirsizliklerin artışıyla yakından alakalıdır; çünkü bu durum Türkiye'de rutinlerin değişimine neden olmuş ve milli güvenlik kaygıların artışıyla devam etmiştir. Nitekim Suriye'de merkezi otorite yoksunluğu ile başlayan devlet-içi anarşi ortamı, Türkiye sınırında terör koridoru projesini gündeme getirmiştir. Bu da doğal olarak Türkiye'nin ontolojik olarak güvensizlik hissetmesine sebebiyet vermiştir. Dolayısıyla bu çalışmada Türkiye'nin ontolojik güvenlik kaygısıyla hareket ettiği iddia edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Ontolojik güvenlik, Ontolojik güvensizlik, Suriye, Türkiye*

TURKEY'S SYRIA POLICY FROM THE ONTOLOGICAL SECURITY PERSPECTIVE

ABSTRACT

The history of Turkey-Syria relations is filled with deep security concerns of both countries against each other. Despite this, the positive atmosphere in bilateral relations launched by the 1998 Adana Agreement continued until the Arab Spring, which spread to Syria in 2011. It is because of the fact that the inter-state political uncertainty in Syria has led to fundamental changes in bilateral relations. In this context, the influx of Syrian refugees towards Turkey as a result of the weakening of the central authority as well as the gaining strength of the terrorist organizations, namely PKK/ PYD and DAESH, have caused deep security concerns in Turkey. Therefore, in order to eliminate the terror corridor in the northern Syria, Turkey launched the following military operations: Euphrates Shield in 2016, Olive Branch in 2018 and Peace Spring in 2019. On the other hand, the academic studies regarding the Turkish-Syrian relations largely focus on the Realist perspective, which is a part of the mainstream International Relations theories and which deals with physical security. However, this paper from a broader perspective tries to benefit from the explanatory power of the Ontological Security Theory (OST), which has gained an important place in International Relations literature recently. Accordingly, OST emphasizes the continuity of relations by referring to the stable "self" and consistent actions of states. Moreover, it argues that the foreign policy actions of states can be predicted and thus uncertainties are reduced by adhering to routines. However, the change of routines becomes meaningful when states feel themselves in an ontological insecurity. To conclude, the change of Turkey's Syria policy is closely related to the increasing uncertainties in the region by the Arab Spring because this situation has led to a change of routines and increase of national security concerns in Turkey. Here as a matter of fact, by the lack of central authority inside Syria, Turkey has faced a terror corridor risk around its borders. Such a case has naturally given rise to the feeling of Turkey's ontological insecurity. Therefore, this paper claims that Turkey has been acting with ontological security concerns.

Keywords: *Ontological security, Ontological insecurity, Syria, Turkey*

[**] Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ORCID: 0000-0001-6450-3465, e-mail: selimyesiltas@hotmail.com

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE ZONGULDAK MİLLETVEKİLLERİ (1950-1960)

YETER KUBA*

ÖZET

Osmanlı Devleti Dönemi'nde ilk yerel seçimler 1940 yılında kurulan Muhassıl Meclisleri ile yapılmıştır. Genel seçimler ise 1876 Anayasası ile Türk siyasi hayatına girmiştir. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen zamanda 1923-1946 yılları arasında iki dereceli seçim sistemi uygulanmıştır. 1946 yılında ise tek dereceli seçim sistemine geçilmiştir. 1946-1960 yılları arasında liste usulü çoğunluk sistemine geçilmiştir. Bu çalışmada Demokrat Parti'den ve 1950-1960 yılları arasında Zonguldak milletvekillerinin hayatlarını ele alıp IX, X, XI. dönemlerinde TBMM'deki faaliyetlerinden bahsedilecektir. Bu dönem içerisinde Zonguldak'tan toplam yirmi dört milletvekili seçilmiştir. IX. dönem on bir kişi, X. dönem on kişi XI. dönem on iki kişi TBMM de çalışmalarda bulunmuştur. Bu milletvekilleri içinde Hüseyin Balık, Ali Suat Başol, Rıfat Sivişoğlu, Necati Diken, Hakkı Hilalci, Abdullah Akın, Mustafa Saraç kendi memleketleri olan Zonguldak'tan seçilmişlerdir. Bu çalışmada ayrıca 1950-1960 yılları arasında Zonguldak milletvekillerinin hayatları meslekleri ve TBMM'deki faaliyetleri incelenmiştir. Kaynak olarak TBMM Arşivi, TBMM Zabıt Cerideleri, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Cumhuriyet Gazetesi ve dönem ile ilgili kitap, makale, tez ve dergilerden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Milletvekili, Zonguldak, Demokrat Parti, Ali Suat Başol, Necati Diken*

ZONGULDAK DEPUTIES DURING THE DEMOCRATİC PARTY PERIOD (1950-1960)

ABSTRACT

During the Ottoman Empire Period the first local elections were held with the "Muhassıl Meclisleri" which established in1940. General elections en tered into Turkish political life withthe constitution of 1876. From the proclamation of the Repuplic to the present between the years 1923-1946 a two level electrol system has been implemented. In 1946 single level election system was int roduced. Between 1946 and 1960 the list basedmajority system was introduced. İnthis; study between the Democratic Party years (1950-1960) the lives of Zonguldak deputies will be discussed and the activities in the Turkish Grand National Assembly in IX, X and XI. periods will be mentioned. İn this period a total of twent, four deputies were selected from Zonguldak. In the 9th period eleven people, in the 10th period ten people and in the 11th period twelwe people worked in the grand National Assenbly of Turkey. Among these deputies: Hüseyin Balık, Ali Suat Başol, Rıfat Sivişoğlu, Necati Diken, Hakkı Hilalci, Abdullah Akın Mustafa Saraç were elected from their hometown Zonguldak. This Study also examines the lives and, professions of the Zonguldak deputies and their activities between 1950-1960. Asa source Turkish Grand National Assembly Archive Turkhish grand National Assenbly magazine of official report TBMM Zabıt Cerideleri'nin Prime Ministly Repumlic archive, Cumhuriyet newspaper and boks, articles, theses and journals related to the period were used.

Keywords: *Deputy, Zonguldak, Demokrat Party, Ali Suat Başol, Necati Diken*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Bölümü, Zonguldak, Türkiye.
ORCID ID: 0000-0002-8386-6533, kubayeter@gmail.com

TÜRK MİLLİ SAVUNMA SANAYİ'SİNİN İNCELENMESİ

ÇAĞRI KARGI*

ÖZET

Uluslararası sistem içerisinde başat aktör ve karar alıcı konumunda bulunan mekanizmalar devletlerdir. Her devlet uluslararası arena içerisinde kendi payını maksimize etmeyi amaç edinerek sahip olduğu güç doğrultusunda belirli kararlar alır. Bu kararların uluslararası alan ve sınırları etkilemesi veya diğer devletlerle etkileşimi söz konusu olduğunda devreye dış politika unsurları dâhil olur. Dış politika dâhilinde alınacak olan kararlarda her devlet karar aldığı meseleyle ilgili olan devletlere ve bu devletlerin sahip olduğu görece güçlerine göre karar almak zorundadır. Gerçekçi bir pencereden meseleye baktığımızda bu gücün savunma sanayi ve askeri güç ile doğrudan ilintili olduğu ortadadır. Yani güvenlik, ülke çıkarları ve diplomatik adımlar atılırken devletlerin birbirine görece caydırıcılığı esastır. Savunma sanayi ve askeri güç ise devletlerin teknolojik altyapıları ve askeri yatırımları ile edindikleri kazanımların tümüdür. Geçmişten günümüze devletlerarası ilişkilerde alınan kararlarda caydırıcılığı yüksek olan devletlerin kâr diliminden daha fazla pay aldığını görmekteyiz. Bu bildiri, Türkiye odağında Milli Savunma Sanayi'nin gelişimini ele almayı amaçlamaktadır. Araştırmada savunma sanayinin gelişim dönemlerinden belirli bir kronolojik düzen içerisinde bahsedilecek, farklı zaman dilimleri içerisinde Savunma Sanayi adına uygulanan politikalar incelenecek, savunma sanayiyi bugüne taşıyan dinamikler gösterilmeye çalışılacaktır. Dönemlere ayrılan bu çerçeve içerisinde faaliyete geçirilen endüstriyel üretim tesislerimizin kuruldukları dönemleri anlamak adına önemleri incelenecektir. Bu dönemler zamanlarının şartlarına göre değerlendirilecek olup, günümüzde gelinen noktaya değinmeyi de ihmal etmeyecektir. Son olarak teknolojik gelişmeler ışığında üretebildiğimiz askeri donanım ve teçhizatlarımız görsel olarak ifade edilecek, caydırıcırılık güçleri sahip oldukları potansiyel, nicel rakamlarla aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası İlişkiler, Dış Politika, Savunma Sanayi.

INVESTIGATION OF THE TURKISH DEFENCE INDUSTRY

ABSTRACT

The mechanisms within the international system that are the main actors and decision makers are states. Each state aims to maximize its share within the international arena and takes certain decisions in line with its power. Foreign policy elements are included in the circuit when these decisions affect international areas and borders or interact with other states. In the decisions to be taken within the scope of foreign policy, each state has to make decisions according to the states that are concerned with the issue and the relative powers of these states. When we look at the issue through a realistic window, it is obvious that this power is directly related to the defense industry and military power. In other words, while taking security, country interests and diplomatic steps, relative deterrence of states is essential. Defense industry and military power, on the other hand, are all the achievements of the states with their technological infrastructures and military investments. We see that the states with high deterrence in the decisions taken between the states from past to present have received more shares from the profit segment. Focusing on Turkey, this study aims to address the development of the National Defense Industry. The development periods of the defense industry will be mentioned in a certain chronological order, the policies implemented in the name of the Defense Industry in different time periods will be examined, and the dynamics that have brought the defense industry to today will be shown. The importance of our industrial production facilities, which were put into operation within this framework divided into periods, will be examined in order to understand the periods when they were established. These periods will be evaluated according to the conditions of their time and will not neglect to touch on the point reached today. Finally, our military hardware and equipment, which we can produce in the light of technological developments, will be expressed visually, and their deterrence powers will be conveyed with their potential and quantitative figures.

Keywords: International Relations, Foreign Policy, Defense Industry

* Yüksek Lisans Öğrencisi KSÜ İİBF Uluslararası İlişkiler, **ORCID ID: 0000-0002-5547-0283**, cagrikargi@gmail.com

CİHANYANDI FEMİNİST NİGAR BİR NİDA AT DEVRİYELER KOŞAR: GELENEKSEL TÜRK TİYATROSUNDA HAFİF MEŞREP KADIN TİPİ

MİHRİBAN AKKUŞ*

ÖZET

Geleneksel Türk tiyatrosunda kadın tipleri ele alınırken, kadınlığı yüzünden başına gelmedik kalmayan, Türk tiyatrosunun ve ortaoyununun önemli tipi Kanlı Nigâr vb. kadın tipleri bu çalışmada dönem şartları bağlamında değerlendirilmektedir. Kanlı Nigar'ın, ilk olarak Karagöz oyunlarından birinde karşımıza çıktığı görülmektedir. Kanlı Nigar'la ilk karşılaşmamızda, Osmanlı Devleti'nde, kadının çektiği sıkıntıları yansıtan güçlü bir kadın tipinin mücadelesini görmekteyiz. Ayrıca Nigâr, gölge oyunundaki yosma tipini yorumlayışıyla ününe ün katarak bugün hala "Cihan Yandı Kanlı Nigâr" olarak anılmaktadır. Geçmişten günümüze Türk toplumunda kadının tanımının, dönem ve şartlara göre değişiklik gösterdiği görülmektedir. Sözlü ve yazılı anlatılarda, kadın her daim kutsal olarak görülürken, bu kutsallıkla bağlantılı gerçekleşen kadın tanımın, kadının anneliği ve zarafeti üzerinden yapıldığı dile getirilmektedir. Toplumsal roller üzerinden yapılan tanımlamaların, kadını sınırlandırdığı görülmektedir. Geleneksel Türk tiyatrosunda, kadın tiplerine bakıldığında kadınların, kavgacı, hafif meşrep, düşüncesiz olarak sergilendiği görülmektedir. Çünkü bahsi geçen kadınların, toplumsal rollerin dışına çıkan ve kendini ifade etme gücünü elinde bulunduran kadın tipleri olduğu ifade edilmektedir. Erkek egemen sitem içerisinde sözde başına buyruk hareket eden kadınların, geleneksel Türk tiyatrosu bağlamında ve oyun metinlerinde ele alınış biçimi, bir nevi bahsi geçen kadınların çığlıkları olarak ifade edilebilir. Erkeğin, aynı bedeni ve ruhu paylaşmadığı bir bireyi sadece belirli kalıplarla sınırlı olarak canlandırılması, sosyal hayattan izole edilen kadınların ve kadın dünyasının gerçeği yansıtan bir şekilde ele alınmadığını göstermektedir. Bu çalışmada, Kanlı Nigâr tipi üzerinden Türk kadının geçmiş ve günümüzde toplumdaki yeri, önemi ve kadının kendini bir birey olarak ifade etmeye çalışırken, bedeni ve özgürlüğü için vermiş olduğu mücadele üzerinde durulmaktadır. Bahsedilen kadınların çevre ve şartlara göre yorumlanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kadın, Osmanlı'da kadın, Kadın hareketleri, Ortaoyunu, Toplumsal cinsiyet*

THE WORD IS ON FIRE FEMINIST NIGAR GIVE A VOICE AND THE COPS COME: WANTON WOMAN TYPE IN TRADITIONAL TURKISH THEATER

ABSTRACT

In this study, the important types of Turkish Theatre and Middle Game, Kanlı Nigar, who had many struggles in her past because of her femininity and some other women characters, are considered in the context of the conditions of the period. Kanlı Nigar first appeared in one of the Karagöz games. When we first meet Kanlı Nigar, we see the struggle of a strong woman type that reflects the problems of women in the Ottoman Empire. In addition, Nigâr is known as Cihan Yandı Kanlı Nigâr by adding fame for his shadow play. It is seen that the definition of women in Turkish society varies according to periods and conditions. In oral and written narratives, while women are always considered sacred, it is stated that the definition of a woman associated with this sanctity is made through the motherhood and elegance of the woman. When we look at the types of women in traditional Turkish theatre, it is seen that women are exhibited as combative, somewhat busy and thoughtless. Because it is stated that the women mentioned are types of women who go outside of social roles and have the power to express themselves. In the male-dominated system, the way in which women who supposedly act alone are handled in the context of traditional Turkish theatre and in play texts can be expressed in a way as the screams of the women mentioned. The fact that the man plays an individual with whom he does not share the same body and soul, limited only to certain patterns, shows that women isolated from social life and the world of women cannot be treated in a way that reflects reality. In this sense, women in game texts should be evaluated according to environment and conditions. In this study, the Turkish woman's place in society past and present through the Kanlı Nigâr type and the struggle of the woman for her body and freedom while trying to express herself as an individual are emphasized. The women mentioned should be interpreted in the environment and conditions.

Keywords: *Woman, Woman in the Ottoman Empire, Women's movements, Middle game, Gender*

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halk Bilimi Bölümü **ORCID ID: 0000-0002-9268-0992,** mihribanakkus29@gmail.com

15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNE KARŞI DİRENİŞİN TOPLUMSAL HAREKETLER VE MEDYA BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

BAYRAM ERDEM*

ÖZET

Toplumsal hareketler 18. Yüzyıldan itibaren ortaya çıkmaya başlamış ve günümüzde eski ve yeni diye tanımlanmaktadır. Eski toplumsal hareketler daha çok sınıf temelli gerçekleşirken, yeni toplumsal hareketler 1960'lardan itibaren farklı ülkelerde farklı biçimlerde genelde kimlik temelli olarak ortaya çıkmıştır. Günümüzde ağ toplumunun yaygınlaşmasıyla yeni toplumsal hareketlerde de dönüşüm gözlenmiştir. Eski ve yeni tanımlamasının dışında ağ temelli toplumsal hareketler oluşmaya başlamıştır. Seattle, Arap Baharı, Indignados, Wall Street Occupy, Mısır Devrimi, olarak nitelendirilen süreçte sanal ağlar üzerinden örgütlenen toplumsal hareketler ortaya çıkmıştır. Türkiye'de 15 Temmuz Darbe Girişimi sırasında geleneksel medyanın yanı sıra sosyal ağlarda etkin biçimde kullanılmıştır. Bir anlamda darbeye karşı toplumsal hareketlenme ve direniş başlamış ve darbenin önlenmesinde tüm iletişim kanalları (geleneksel-yeni ve sosyal medya) kullanılmıştır. Bu çalışmada; 15 Temmuz 2016 gecesi darbe girişimine karşı direnişte bulunanlar, Türkiye genelinde 81 ilde meydanlarda ve sokaklarda 26 gün süren vatan, özgürlük ve demokrasi nöbetleri, toplumsal hareketler ve medya çerçevesinde değerlendirilmektedir. Ayrıca çalışmada 15 Temmuz Darbe Girişimi sürecinde belirleyici öğelerin; liderlik, medyanın hibrit kullanımı, camilerden okunan sela, darbe karşıtı oluşturulan bilinç, askeri bürokrasi içinde darbenin hiyerarşik olarak bütünüyle benimsenmemesi de ele alınmıştır. Çalışmada yöntem olarak literatür taranmış ve bu konudaki araştırmalar değerlendirilerek 15 Temmuz Darbe Girişimi ve darbeye karşı direniş gösterenlerle ilgili toplumsal hareketler ve medya bağlamında elde edilen tespitlere/bulgulara yer verilmiştir. 15 Temmuz'da darbe girişimine karşı önce kendiliğinden başlayan toplumsal tepki Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın çağrısının ardından devlet ve millet bütünlüğü içinde darbecilere yönelik etkin mücadeleye dönüşmüştür. 15 Temmuz gecesi darbe karşıtı direnişin spontane/kendiliğinden oluşumu yeni toplumsal hareketlere, sonrasında lider odaklı gelişimiyle eski toplumsal hareketlere benzeştiği söylenebilir. 15 Temmuz gecesi enformasyonun yeni medya aracı FaceTime'dan geleneksel kitle iletişim aracı televizyon üzerinden hibrit olarak sosyal ağlara hızla yayılması, direnişe katılanların ağırlıklı olarak ağ toplumunun bir parçası olduklarını göstermektedir. 15 Temmuz 2016'da darbe girişimine karşı verilen toplumsal mücadele, farklılıkları ve özellikleri itibariye Türkiye ve dünya tarihinde önemli bir olay olarak yerini almıştır.

Anahtar Kelimeler: *15 Temmuz, Darbe, Toplumsal Hareketler, Direniş, Medya*

EVALUATION OF THE RESISTANCE AGAINST THE COUP ATTEMPT ON THE 15TH OF JULY WITHIN SOCIAL MOVEMENTS AND MEDIA

ABSTRACT

Social movements began to appear from the 18th century onwards and can be defined today as old and new style social movements. Old style social movements were mainly based on classes, whereas modern day social movements, beginning from the 60's of the 20th century, occurred in different countries generally on the basis of identities. Today, with the spread of social networks, changes can be traced in the modern style social movements, which can be identified as network based social movements. Within the process that includes the events of Seattle, Arab Spring, Indignados, Wall Street Occupy and the Egyptian Revolution, new social movements began to occur, while being organized through social networks. During the coup attempt in Turkey on the 15th of July, social networks were also used effectively together with the traditional media. A social movement and resistance against the coup emerged and all communication lines (traditional-new lines and social media) were used in order to prevent the coup. This research presents the evaluation of the resistance against the coup attempt and the 26 days long democracy-motherland-freedom duties in the 81 provinces of Turkey within social movements and media. Besides, it studies defining elements during the coup attempt, namely being leadership, hybrid use of media, calls from mosques, consciousness against the coup and the refusal of the coup attempt within the military hierarchy. The study used the literature screening method and assessed similar works on the topic, giving wide coverage to findings/evaluations made within the topic of media and social movements of masses protesting against the coup. The initial spontaneous social reaction against the coup attempt evolved into a full-scale effective anti-coup struggle, which combined the state and the nation in full cooperation. The spontaneous formation of the resistance resembles new style social movements, while its later leader focused development reminds old style social movements. Fast hybrid proliferation of information from the new style media application FaceTime and the traditional mass media instrument TV into social network indicates predominant involvement of resistance elements in social network. The whole-scale social struggle against the coup attempt has taken its place, with its differences and characteristic features, both in the history of Turkey and the world as an important event.

Keywords: *15th of July, Coup, Social Movements, Resistance, Media*

* İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Sosyoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye.
ORCID ID:0000-0002-2188-8788, bayramcalismalar@gmail.com

TÜRKİYE'NİN DOĞU AKDENİZ POLİTİKASI

YUNUS FURUNCU[2*]

ÖZET

Doğu Akdeniz meselesi Türkiye'nin Türk dış politikasında giderek ağırlığını hissettirmeye başlamıştır. Problemin asıl kaynaklarından birisinin Kıbrıs meselesi olması çözüme ulaşmanında zorluğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge (MEB) sınırlarında tam olarak uzlaşılamaması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çatışma ortamında bölge ülkelerinin bazı ittifaklar kurarak çıkarlarını maksimalize etmeye çalışmaları tansiyonu daha fazla yükseltmektedir. Türkiye'nin Doğu Akdeniz meselesinin çözümü açısından oldukça dostane bir tutum ortaya koyduğu görülmektedir. Rum tarafının 2003'de Mısır, 2007'de Lübnan, 2010 yılında ise İsrail ile MEB anlaşması yapmasına rağmen Türkiye hakkaniyetli bir paylaşımdan yana olduğunu tarafların masaya oturarak bir uzlaşmaya varmaları gerektiğini belirtmiştir. Ancak Türkiye'nin ortaya koyduğu uzlaşmacı tavra karşı herhangi bir adımın atılmadığı görülmüştür. Bundan dolayı sahadaki haklarını korumak için hidrokarbon arama ve sondaj filosu kuran Türkiye, bölgede önemli bir hidrokarbon faaliyetlere başlamıştır. Bu durumdan rahatsız olan Rum Kesimi ve Yunanistan meseleyi Avrupa Birliği'ne taşıyarak Türkiye'yi sıkıştırma politikasını ortaya koymaya çalışmıştır. Sonuç olarak hak ve menfaatlerini korumak ve bölgedeki ülkelerin iş birliği noktasında strateji ortaya koyan Türkiye uzlaşmacı tutumunu devam ettirmektedir. Yunanistan'la görüşmelere başlayan Türkiye diğer Doğu Akdeniz ülkeleri ile de işbirliği politikasını ortaya koymaktadır. Bu politikasını hayata geçirmek için sahaya inmek zorunda kalan Türkiye, bölgede önemli bir hidrokarbon arama faaliyetleri gerçekleştirmeye başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: *Doğu Akdeniz, Türk Dış Politikası, Hidrokarbon Arama, Kıbrıs Meselesi*

EASTERN MEDİTERRANEAN POLICY OF TURKEY

ABSTRACT

The issue of Turkey's eastern Mediterranean gradually began to feel the weight of Turkish foreign policy. The fact that one of the main sources of the problem is the Cyprus issue reveals the difficulty of reaching a solution. In addition, the fact that the continental shelf and exclusive economic zone (EEZ) boundaries cannot be fully reconciled emerges as an important problem. This conflict raises more tension in the countries of the region to work on maximizing the interests of establishing some alliances. It is observed that the issue of the Eastern Mediterranean Turkey revealed quite an amicable solution in terms of attitude. The Greek side made an EEZ agreement with Egypt in 2003, Lebanon in 2007 and Israel in 2010. Turkey has announced that it does not recognize agreements. He stressed that Turkey is a party to an agreement equitable. It was stated that the parties should sit down at the table and reach a compromise. However, it is seen that any step taken against the conciliatory attitude revealed by Turkey. Therefore, to protect the rights established in the field of hydrocarbon exploration and drilling fleet, Turkey has started a substantial hydrocarbon activity in the region. Greek Cypriots and Greece suffering from this condition has tried to put forward the issue of Turkey into the European Union by moving the compression policy. As a result, protect the rights and interests of the country and put forward the strategy of cooperation in the region from Turkey continues its conciliatory attitude. Turkey began negotiations with Greece. Turkey with other eastern Mediterranean countries is continuing its cooperation efforts. Turkey was forced to go into the field to implement this policy. Thus, it began to make significant hydrocarbon exploration activities in Turkey.

Keywords: *Eastern Mediterranean, Turkish Foreign Policy, Hydrocarbon Exploration, Cyprus Issue*

[*] Doktor Öğretim Üyesi, Kocaeli Üniversitesi, **ORCID ID: 0000-0001-7488-365X**, yunus.furuncu@kocaeli.edu.tr

ÇALIŞMA HAYATINDAKİ YETİŞKİN BİREYLERİN İLETİŞİMDE ÇÖZÜM ODAKLILIK DÜZEYLERİ

EKREM SEDAT ŞAHİN[*], SÜMEYYE DERİN[**]

ÖZET

Sosyal bir varlık olan insan için iletişim yaşamın her alanında önemli bir unsurdur. Bununla birlikte, üretimin beklendiği iş ortamında iletişimin nasıl gerçekleştiği hem işin sonucunu hem de ilişkilerin kalitesini etkileyebilir. Bu araştırmada, çalışma hayatındaki yetişkin bireylerin iletişimde çözüm odaklılık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda farklı sektörlerde çalışan 212'si kadın ve 211'i erkek olmak üzere 423 yetişkin birey elverişli/ uygun örnekleme yöntemi ile araştırmaya dahil edilmiştir. Nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada hata payı .05 olarak belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak İletişimde Çözüm Odaklılık Ölçeği (İÇOÖ) ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Ölçme araçlarından elde edilen veriler SPSS 23.0 programında değerlendirilmiştir. Analizlerde ikili grupların karşılaştırılmasında t testi; çoklu grupların karşılaştırmasında ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark olduğu durumlarda etki büyüklüğü istatistiği, Cohen d ve eta kare korelasyon katsayısı (η^2) hesaplanarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda çalışma hayatındaki yetişkin bireylerin iletişimde çözüm odaklılık düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Diğer taraftan kıdemi altı yıl ve daha fazla olanların beş yıl ve daha az olanlardan; 46 ve daha büyük yaşta olanların 35 ve daha küçük yaşta olanlardan iletişimde daha yüksek düzeyde çözüm odaklı oldukları saptanmıştır. Eğitim düzeyi açısından; ön lisans ve daha üst kademelerden mezun olanların lise ve altındaki kademelerden mezun olanlara göre iletişimde çözüm odaklılıkları daha yüksektir. Benzer şekilde hizmetli ve yönetici rollerinde olanların yönetici yardımcısı rolünde çalışanlardan; işyerinde nadiren iletişim sorunu yaşayanların sık sık iletişim sorunu yaşayanlardan iletişimde daha yüksek düzeyde çözüm odaklı oldukları tespit edilmiştir. Araştırma bulguları ilgili alan yazın doğrultusunda tartışılmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Çalışma hayatı, Yetişkin bireyler, İletişimde çözüm odaklılık düzeyi*

SOLUTION FOCALITY LEVELS IN COMMUNICATION OF ADULTS IN WORKING LIFE

ABSTRACT

Communication is an important element in every aspect of life for human beings, who are social being. However, in the business environment where production is expected, how communication takes place can affect both the outcome of the work and the quality of the relationships. In this study, it is aimed to examine the solution-focality communication levels of adult individuals in working life in terms of various variables. In this context, 423 adult individuals, 212 women and 211 men, working in different sectors were included in the study with the convenient / appropriate sampling method. The margin of error was determined as .05 in the study in which survey model, one of the quantitative research methods, was used. Solution Focality Scale in Communication (SFSC) and Personal Information Form were used as data collection tools. The data obtained from the measurement tools were evaluated in the SPSS 23.0 program. T test in comparison of double groups in analysis; One-way analysis of variance (ANOVA) was used in the comparison of multiple groups. In cases where there was a significant difference between the groups, the effect size statistics were analyzed by calculating Cohen's d and eta squared correlation coefficient (η^2). As a result of the research, it was determined that there is no significant difference according to gender in the solution-focality communication levels of adult individuals in working life. On the other hand, it was determined those with work experience of six years or more, and those who are 46 or older are more solution-focality than those with work experience of five years or less, and those who are 35 and younger, respectively. In terms of level of education, those with an associate or a higher degree are more solution-focality in communication compared to those with a high school or lower degree. Similarly, it was determined that those who are at an employee or manager position, and those who have rarely had communication problems are more solution-focality in communication compared to those who are employed as vice manager, and those who have frequently had communication problems, respectively.

Keywords: *Working life, Adult individuals, Solution- focality level in communication*

[**] Sakarya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Sakarya, Türkiye,. **ORCID ID: 0000-0002-9102-7561**, sumeyyederin@sakarya.edu.tr

MARZUBÂN-NÂME TERCÜMESİ BAŞLIKLI ESERİNDE TEKİL, ÇOĞUL VE TOPLULUK İSİMLERİ İNCELEMESİ

İBTISAM ORAIBI ABDULLAH[*]
ALAA FALAH HASAN AL-HAMADANI[**]

ÖZET

Türklerin islamiyet'i kabulü ile başlayan kültür etkileşiminin sonucu olarak Türkçeye, Arapça kökenli birçok sözcük girmeye başlamıştır. Türkçenin hüküm sürdüğü toprakların neresinde güzel bir ses bulmuş ise onu kendi bünyesine almakta büyük yetenek göstermiştir. Türkiye Türkçesinde sözcüklerin çoğul yapmanın belli bir kuralı bulunmaktadır; sözcük sonuna içinde bulunan sesli harflere uygun bir şekilde (+lar) eki ekleyerek çoğulu yapılmaktadır. Dil yapısı bakımından iki dil arasında bulunan farklılıkların bulunduğu halde Arapça kökenli kimi çoğul ekleri Türkçe sözcüklerine ekleyerek de kullanılmaktadırlar. Çoğul eki Eski Anadolu Türkçesi Metinlerinde çok ayrı yazıldığını gösteren imlalara rastlamaktadır. Şeyhoğlu Sadrüddin'in Marzubân-nâme tercümesi Kitâb-ı Düstûr-ı Şâhî Fî-Hikâyet-i Pâdişâhî başlıklı Eserde sayılarına göre isimlerinin incelenmesi başlığını taşıyan bu çalışmada, adı geçen eserlerin Türkçeye tercüme edilen metinlerinde kullanılan tekil, çoğul ve topluluk isimleri tespit edilmiştir. Bu metinleri Yrd. Doç. Dr. Ramazan Duran tarafından Türkçeye tercüme edilmiştir. Kitapta her Osmanlıca sayfanın yanında yeni Türkçe tercümesi yer almaktadır. Eserin tercümeli metine Kazan Nüshası esas alınmıştır.Bu araştırmada Düstûr-ı Şâhî Fî- Hikâyet-i Pâdişâhî (Marzubân- nâme Tercümesi) eserinden seçilmiş bazı örnekleri ele aldım, çünkü bu eserde konu üzerinde hiç bahsedilemeyecek pek çok örnek var. Bu konuyu netleştirmek için kendimi bazı uygulamalı örneklerle sınırlayacağım. Bu araştırmada sadece varlıkların sayılarına göre isimleri ele alacağım.Çalışma uygulamalı bir çalışma olduğundan dolayı tekil, çoğul ve topluluk ismi uygulamalı olarak tespit edilmeye gayret edilmiştir. Çalışmamızın birinci bölümünde tekil ismi incelemiştir. İkinci bölümde çoğul isimleri kullanım tespit edilmiştir. Üçüncü bölümde ise topluluk isimleri kullanıma çok az rastlanılmıştır. Tekil, çoğul ve topluluk isimlerinin kullanım sıklıklarını incelediğimiz bu çalışmamda Şeyhoğlu Sadrüddin'in Kitâb-ı Düstûr-ı Şâhî Fî-Hikâyet-i Pâdişâhî adlı eseri incelenmiştir. Düstûr-ı Şâhî metinlerin'den seçilen örnekleri araştırmada detaylı bir şekilde ele almıştır. Bu inceleme sayfa numarası ve ''a, b'' harfi kullanıp arkasında satır tespit edilmiştir.
Anahtar Kelimeler: *İsim, Tekil, Çoğul, Topluluk, Çoğul eki*.

AN EXAMINATION OF SINGULAR, PLURAL AND COMMUNITY NAMES IN MARZUBÂN-NAME TRANSLATION

ABSTRACT

As a result of the cultural interaction that started with the adoption of Islam by the Turks, many words of Arabic origin started to enter Turkish. Wherever he found a beautiful voice in the lands where Turkish prevailed, he showed great talent in taking it into his own. Turkey has a certain rule to make the word plural in Turkish; The plural is made by adding the (+ s) suffix to the vowels in it at the end of the word. Although there are differences between the two languages in terms of language structure, some plural suffixes of Arabic origin are also used by adding them to Turkish words.Plural suffix comes across spelling indicating that it was written very separately in Old Anatolian Turkish Texts. In this study, which is titled as the study of the names of Şeyhoğlu Sadrüddin's translation of Marzuban-name in the work titled Kitâb-ı Düstûr-ı Şâhî Fî- Hikâyet-i Pâdişâhî, the singular, plural and community names used in the texts of the mentioned works translated into Turkish were determined. These texts Asst. Assoc. Dr. It was translated into Turkish by Ramazan Duran. There is a new Turkish translation next to each Ottoman page in the book. The translated text of the work is based on the Kazan Copy**.**In this research, I have dealt with some selected examples from Düstur-ı Şâhî Fî- Hikâyet-i Pâdişâhî (Marzuban-name Translation), because there are many examples in this work that cannot be mentioned at all. To clarify this point, I will limit myself to some practical examples. In this research, I will only consider names based on the number of entities. Since the study is a practical study, it has been tried to determine the singular, plural and community names in practice. In the first part of our study, he examined the singular name. In the second part, the usage of plural nouns was determined. In the third part, community names are rarely used. In this study, where we examine the usage frequency of singular, plural and community names, Şeyhoğlu Sadrüddin's work titled Kitâb-ı Düstûr-ı Şâhî Fî- Hikâyet-i Pâdişâhî was examined. Selected examples of Düstûr-ı Şâhî texts were discussed in detail in the research. Using the page number and the letter "a, b", a line behind it was determined.

Keywords: *Noun, Singular, Plural, Community, Plural suffix*

[**]Arş.Gör. Bağdat Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü alaaelhamdani@colang.uobaghdad.edu.iq, ORCID ID: 0000-0001-8028-061X

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEYE YÖNELİK BİR UYGULAMA ÇALIŞMASI

MERVE KOÇER[*]**,**
ŞERİFE IŞIK[**]
ESMA BULUŞ KIRIKKAYA[***]
BELMA KARANLIK TUNA[****]

ÖZET

Sosyal-duygusal ihtiyaçlar, bireyin bulunduğu ortama sağlıklı uyum sağlaması açısından önemlidir. Özel yetenekli bireyler üstün bilişsel özelliklere sahiptirler ve gelişim alanları içinde asenkron gelişim vardır. Bu durum onların diğer bireylerle uyumunu ve iletişimini etkilemektedir. Dolayısıyla normal öğrencilere göre, özel yetenekli öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişiminin desteklenmesine daha çok ihtiyaç vardır. Bu çalışmada, özel yetenekli bireylerin, kendi güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına, duygularını tanımalarına ve yönetmelerine, etkili iletişim becerilerini öğrenmelerine, iş birliği yapabilme ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine ve hedef belirleme yeterliğini geliştirmelerine yardımcı olmak hedeflenmektedir. Hedefin gerçekleştirilmesi için 5 günlük program içerisinde alanında uzman öğreticiler, akademisyenler öğrencilerle uygulamaya dayalı etkinlikler yapmışlardır. Yapılan etkinliklerin temaları öğrencilere öz-kontrol, öz-düzenleme, duyguları tanıma ve ifade etme, iletişim, bilinçli farkındalık, empati, çatışma çözme, iş birliği, problem çözme, karar verme ve strateji belirleme becerileri gibi konulardan oluşmaktadır. Öğrencilere bu etkinlikler kapsamındaki verilen kazanımların sosyal duygusal öğrenmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir. Özel yeteneklilerin ön ergenlikte sosyal duygusal öğrenme becerilerini kazanmaları ergenlik dönemindeki çatışma çözmesini kolaylaştıracaktır. Bu sebeple çalışma grubu 5.sınıf düzeyinde 11-12 yaş grubundaki 40 öğrenciden oluşmaktadır. Bu öğrencilere "Özel Yetenekli Öğrencilere yönelik Sosyal Duygusal Öğrenme Bilim Okulu" adlı TÜBİTAK 4004 projesi kapsamında 5 günlük program uygulanmıştır. Çalışma grubundaki katılımcılar Kocaeli'deki 3 Bilim ve Sanat Merkezi (BİLSEM)'den cinsiyet eşitliği gözetilerek random seçilen üstün zekalı tanısı almış öğrencilerden oluşmaktadır. Bugünün özel yetenekli çocuklarının, sanayi şehri olan Kocaeli'de yarının sanayicileri olacakları dikkate alındığında; özel yetenekli bireylerin meslek hayatında karşıdaki bireylere yönelik davranışlarının, empatik becerilerinin, toplum yararı adına etik karar verebilmelerinin, grup dayanışması içinde çalışabilmelerinin verimi arttıracağı ve ülke kalkınmasına katkı sağlayacağını düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Özel Yetenekli Birey, Sosyal Duygusal Öğrenme, Psikoloji, Uygulama, Proje, Etkinlik.*

AN IMPLEMENTATION STUDY TO IMPROVE THE SOCIAL EMOTIONAL LEARNING SKILLS OF GIFTED STUDENTS

ABSTRACT

Social-emotional needs are important in terms of healthy adaptation to the environment. The gifted individuals have superior cognitive ability and there is an asynchronous development in their development areas. This situation affects their harmony and communication with others. Therefore, there is a greater need to support the social and emotional development of the gifted students than normal students. In current study, the aim is to help gifted individuals to know their strengths and weaknesses, to recognize and manage their emotions, to learn effective communication skills, to develop their collaboration and problem-solving skills and to gain ability to set goals. In order to achieve the aim, within the 5-day program, expert teachers and academicians carried out practice-based activities with students. The themes of the activities are composed of topics such as self-control, self-regulation, recognizing and expressing emotions, conflict resolution, cooperation, and problem solving, decision-making and strategy formulation skills etc. It is thought that the acquisitions given to students within the scope of these activities contribute to their social emotional learning. In pre-adolescents period, to gain social emotional learning skills increases conflict resolutions skills of the gifted individuals. For the reason, the participants consist of 40 students in the 11-12 age group at the 5th grade level. A 5-day program was applied to these students within the scope of the TÜBİTAK 4004 project called "Social Emotional Learning School for Gifted Students". Participants in the study group consisted of randomly selected gifted students from 3 Gifted and Talented Centers (BİLSEM) in Kocaeli, taking into account gender equality. Considering that now gifted individuals will be industrialist of the future in Kocaeli which is an industrial city, it is thought that the behaviors toward other individuals of gifted individuals in their professional life, the ability of making ethical decisions for the benefit of society, and the ability of working in group solidarity will increase productivity and contribute to progress of the country.

Keywords: *Gifted individual, Social-Emotional Learning, Psychology, implementation, Project, Activity*

**** Öğretmen, İzmit Bilim ve Sanat Merkezi, ORCID ID:0000-0002-0654-8822, belmakaranlik@gmail.com,

KAPİTALİZMİN KÜRESELLEŞME ARZUSU: ÇİZGİ DİZİ ENDÜSTRİSİ

SERKAN DALOĞLU*

ÖZET

Gelişen tüketim endüstrileriyle birlikte hayatımızda yeni ihtiyaçlar oluşmaya başlamıştır. Dünyaca ünlü şirketlerin küreselleşme hamleleri, bazı toplumlarda kültürün de endüstrileşmesine imkân tanımış ve böylelikle nesnel ithalatların yanında kendine yer bulmuştur. Ortak kültür yaratma sürecinde sermayelerin böylesine tutkulu olmasının sebepleri elbette ki maddi çıkarlar uğruna olabilirken, uzun vadeli stratejileri de beraberinde getirmiştir. Sanayi toplumlarında kendine eğlenebileceği zaman açmaya çalışan ilkel insan, büyük bir heyecanla tüketeceği medyayı da keşfetmiş ve böylelikle kitle iletişim araçlarının keyifli bir eğlence aracı olabildiğini görmüştür. Sosyal hayatta herkes kadar çekirdek ailelerin en küçük üyeleri olan çocuklar da bu endüstrinin içinde kendine yer bulmuş ve animasyonla tanışmışlardır. Büyük yatırımlı animasyon şirketleri ilk etapta istediği kâr marjına erişemese de sürekli yatırım hamlelerinde bulunmuş, devamlı olarak başka yerlerden elde ettiği kazançları bu sektöre yatırma gayreti içine düşmüştür. İkinci dünya savaşı sonrası küreselleşme arzusu içinde bulunan bu şirketler çocukların iyi bir kültür yatırımı aracı olduğunu keşfettikten sonra daimî uzun vadeli planlara girişmişlerdir. Kimi zaman ulusal pazara sokmakta zorlandığı ürünleri test etmiş, kimi zaman da kendine ait kültürel ürünlerin kullanımına teşvik etmiştir. Böylelikle çizgi dizi & animasyon endüstrisi gün geçtikçe güç elde etmeye başlamış ve sermayenin küreselleşme arzusuna daha büyük yatırımlarla hizmet etmeye başlamıştır. Her coğrafyada kendine alan bulabilen çizgi diziler; ortak bir alımlama estetiği kazanmış, aynı duyguları farklı siyasi sınırlarda dahi çocukların hissetmesini sağlamıştır. Yarının yetişkinleri olan çocukların tüketim toplumlarında istediği gibi şekillenmesini isteyen sermaye, çizgi diziler üzerinden pek çok kavram ve düşünceyi de çocukluklarla paylaşmıştır. Bu çalışma kapsamında kapitalizmin çizgi diziler aracılığı ile yarının yetişkinleri olacak çocukların üzerindeki tüketim izleri inceleyecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kapitalizm, Küreselleşme, Çizgi Film, Kültür Emperyalizmi*

CAPITALISM'S DESIRE FOR GLOBALIZATION: THE CARTOON INDUSTRY

ABSTRACT

With the developing consumption industries, new necessities emerged in our lives. Globalization attempts of the world-renowned companies have enabled the industrialization of the culture in some communities; thus, these moves found a position next to the objective imports. While the passion of capital stock for creating a common culture process can be for the financial interest, it also brought along the long-term strategies. The primitive human being, who tries to open some spare time for entertaining in industrial societies, also discovered the media which later be excitedly consumed; therefore, he/she have seen the ability of mass-media to be a joyous medium of entertainment. As much as the individuals in social life, children who are the youngest member of the family structure, found their position in this industry and met with animation. Although animation companies with large investments could not reach the intended profit margin at the first stage, they continued their investments and strained after investing the incomes to this sector constantly. These companies, which have been in the desire of globalization after World War II, have embarked on permanent, long-term strategies after discovering that children are a good medium of culture investment. Sometimes, they tested the products which they have difficulties of introducing them into the national market, and sometimes they promoted the products which are belonging to their own culture. In this way, cartoon & animation industry started to gain power day by day and served for the globalization desire of the capital with larger investments. The cartoons, which can find a place in every geography, gained a common aesthetics of reception, and made the children feel the same emotions even when they are in different political borders. The capital shared many notions and thoughts with the children - the adults of tomorrow - through the cartoons to shape them as they wish, in the consumption societies. Within the scope of this study, traces of consumption on the adults of tomorrow created by capitalism through cartoon series, will be examined.

Keywords: *Capitalism, Globalization, Cartoon, Cultural Imperialism*

* Yalova Üniversitesi, İletişim Sanatları A.B.D., serkan.daloglu@iletisim.gov.tr ORCID ID:0000-0003-4505-4478

AZƏRBAYCANIN ŞƏKİ-ZAQATALA BÖLGƏSİNDƏ TURİZMİN İNKİŞAFI

AYGÜL HASANLI*

Xülasə

Təqdim edilən işdə Azərbaycanın Şəki-Zaqatala bölgəsində turizmin formalaşması və inkişaf mərhələləri təqdim olunur. Şəki-Zaqatala bölgəsi Azərbaycanın şimal-qərbində, Böyük Qafqaz dağlarının cənub yamacında yerləşir. Bu bölgə qədim tarixə və böyük turizm potensialına malik Şəki, Qəbələ, Oğuz, Qax, Zaqatala və Balakən inzibati ərazilərini əhatə edir. Burada bölgənin qədim tarixindən bəhs edən bir çox abidələr var. Bölgədə dövlət tərəfindən qorunan 100-ə yaxın abidə qeydiyyata alınmışdır. Bölgənin kənd yerlərində Qafqaz Albaniyasının qədim tayfalarına mənsub olan Vl-VIII əsrlərə aid onlarla Alban abidəsi və mədəni-*öyrədici turizmin* inkişafı üçün vacib amillər olan digər tarixi və memarlıq abidələri mövcuddur. Şəki-Zaqatala bölgəsinin hər bir hissəsinin qədim tarixi bütün bölgənin turizm potensialına müsbət təsir göstərir. Azərbaycanın qədim təbii, tarixi və mədəni turizm potensialı ilə zəngin olan Şəki-Zaqatala bölgəsinə gələn turistlərin sayı ildən-ilə artır. Bölgədə turizmə xidmət edən sahələrin (yerləşmə, yemək, nəqliyyat, ekskursiyalar) genişlənməsi ilə turizmin müxtəlif sahələrinin inkişafı üçün geniş imkanlar yaranır. Son illərin statistikası və marketinq araşdırmaları hər il tətillərini Şəki-Zaqatala bölgəsində keçirmək və bölgəni tanımaq istəyən xarici qonaqların sayının getdikcə artdığını deməyə əsas verir. Beləliklə, Şəki-Zaqatala bölgəsindəki turizm imkanları və mövcud təbii şərait turizmin inkişafı üçün geniş potensialın mövcud olduğunu sübut edir. Təqdim olunan işdə təbii turizm ehtiyatlarının mövcudluğu, turist axını təhlil edilmiş, bölgədə turizm infrastrukturun yaradılmasının ilkin şərtləri müəyyənləşdirilmişdir.

Açar sözlər: Turizmin inkişafı, bölgə, tarixi imkanlar, infrastrukturun yaradılması, mənbələr

DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE SHEKI-ZAGATALA REGION OF AZERBAIJAN

ABSTRACT

The article presents the stages of formation and development of tourism in the Sheki-Zagatala region in Azerbaijan. Sheki-Zagatala region is located in the northwest of Azerbaijan, on the southern slope of the Greater Caucasus Mountains. This region covers the administrative districts of Sheki, Gabala, Oguz, Gakh, Zagatala and Balakan with ancient history and great tourism potential. There are many monuments here that tell about the ancient history of the region. There are about 100 state-protected monuments registered in the region. In the rural areas of the region there are dozens of Albanian monuments of the Vl-VIII centuries belonging to the ancient tribes of the Caucasus Albania and other historical and architectural monuments which are important factors for the development of educational tourism. The ancient history of each region that is part of the Sheki-Zagatala region has a positive effect on the tourism potential of the whole region. The number of tourists visiting the Sheki-Zagatala region of Azerbaijan, which is rich in ancient natural, historical and cultural tourism potential, is growing every year. With the expansion of the areas serving tourism in the region (accommodation, food, transport, excursions), there is an opportunity for the development of various types of tourism. Statistics and marketing research of recent years give grounds to assert that every year the number of foreign guests wishing to spend their holidays in Sheki-Zagatala region and get to know the region is growing. Thus, the tourism opportunities and the nature of the current situation in the Sheki-Zagatala region prove the existence of broad potential for tourism development. It is revealed that the presence of natural tourist resources has determined the prerequisites for the flow of travelers, the creation of infrastructure in the region.

Keywords: Tourism development, region, historical basis, infrastructure creation, resources

* PhD student, Azerbaijan University of Architecture and Construction, Faculty of Architecture, Baku, Azerbaijan, aygul.hasanli7@gmail.com

KLASİK VE MODERN İBRANİCE`DE OLUMSUZLUK

AYHAN GARAYEV*

Özet

Dünya dillerinde olumsuzluk farklı şekilde yapılmaktadır. Bazı dillerde edatlar ile, bazılarında ise ekler ile kendisini gösteriyor. *İbranice`de olumsuzluk* אין (eyn), לא (lo), בל (bal) ve saire gibi olumsuzluk ekleri ile yapılmaktadır. 19. yüzyılda İbranice`nin canlandırılması sürecinde Avrupa Yahudileri aktif yer aldıkları için bu dile hint-avrupa dillerinin etkisi mutlak şekilde olmuştur. İşte bu etkiyi olumsuzluk kategorisinde de görebiliriz. Sami dillerine yabancı olmasına rağmen modern İbranice`de ek aracılığıyla olumsuzluğu ifade etmek mümkündür. Öyle ki, İbranice`de אל (al) öneki ile olumsuzluk yapılmaktadır.

Kablosuz אלחוטי
Ölümsüzlük אלמוות

En ilginç olumsuzluk edatlarından biri de אפס (efes) edatıdır. Bu edat modern İbranice`de aktivite özelliğini kaybetmiş olup, yerini modern dilde אין (ein) edatı almıştır. İncil`de (Isiah 5:8, Isiah 45:6) bu edat ile ilgili bir çok örnekler görebiliriz.

Yer yoktur. אפס מקום.

Modern dilde kullanılan ve אפס (efes)`in kullanıldığı aşağıdakı deyime dikkat edelim. Bu deyimde אפס (efes) olumsuzluk edatı olarak kullanılmasa bile cümleye dikkat ettiğimizde alt metnin içinde olumsuzluğu görüyoruz.

Otobus tamamen doludur. האוטובוס מלא עד אפס מקום.

Bu cümlede alt metnin içinde "otobüsde genellikle yerine olmayışı" vurgulanıyor. Aynı zamanda אפס (efes)`in 0 rakamının kelime karşılığının oduğunu söyleyelim. İncil`e dayanılarak *Efes edatı* 0 rakamının kelime karşılığı olarak İbranice`ye dahil edilmiştir.
Olumsuzluğun diğer bir ifade yöntemine ise *Mantıksal olumsuzluk* denir.

Ellerim sana yardım etmek için çok kısa. ידיי קצרות כדי לעזור לך.

İşbu cümlede bir tarafın karşı tarafa yardım edemeyeceği konusunda bilgi vermektedir.

Anahtar kelimeler: *İbranice`de olumsuzluk, Efes edatı, Mantıksal olumsuzluk*

NEGATION IN CLASSICAL AND MODERN HEBREW

ABSTRACT

Negation is expressed in various ways in world languages. Negation usually is expressed by particles or affixes. *Negation in Hebrew* is expressed by negative particles as אין (eyn), לא (lo), בל (bal) etc.
In 19th century european jews took an active part in the revivaling of the Hebrew language and that's why the influence of Indo-European languages on this language is undeniable. We can see this influence in negation category of Hebrew too. Although expressing the negation with affixes is a strange element to Semitic languages, but it is possible to express the negation by affixation in modern Hebrew. So, negation is made with the prefix אל (al) in Hebrew.

Wireless אלחוטי
Immortality אלמוות

אפס (efes) is an interesting negative particle that used in classical Hebrew. This particle had completely lost its function in modern Hebrew and had been replaced by אין (ein). In Bible we can see enough negative sentences (Bible, Isiah 5:8; 45:6) with this particle.

There is no place. אפס מקום.

At following idiom that used in modern Hebrew אפס (efes) doesn't act as a negative particle, but when we pay attention to the sentence, we observe negation in the subtext.

The bus is filled to capacity. האוטובוס מלא עד אפס מקום.

Subtext meaning is "there is no space on the bus at all". Note that אפס (efes) is also a verbal expression of the number 0. Referring to the Bible *Particle efes* was brought into Hebrew as a verbal expression of the number 0.
Another method of expression of negation is *Logical negation*.

My hand is too small to help you. ידיי קצרות כדי לעזור לך.

Here one part informs that he cannot help the other part.

Keywords: *Negation in Hebrew,* the *Particle efes, Logical negation*

* YL öğrencisi, Bakü Devlet Universitesi, Doğu Dilleri Fakültesi, Azerbaycan, aykhan@live.com

TÜRK-İSLAM MİMARİ DEKORASYON KOMPOZİSYONLARINDA "DÜNYA AĞACI" VE "HAYAT AĞACI" MOTİFLERİ

GÜLNARE KANBEROVA*

ÖZET

Orta Asyadan Anadoluya büyük bir bölgenin mimari eserlerinde sık-sık karşımıza çıkan "Dünya ağacı" ve "Hayat ağacı" ismini almış bu motiflerin kökleri çok eskilere dayanır. Türk-İslam devri mimari dekorasyon kompozisyonlarında'da değişik tarzda karşımıza çıkan bu motifler Türk etnik-kültürel geleneğinde kozmogonik bir anlayışı; kainatın bütün tezahürlerini gök ve "yir-sub"un (yer-su: yeryüzü) temsil ettiği, birbirine zıt fakat birbirini tamamlayan iki alemşümul "nefes"den müteşekkil bir sistem olarak değerlendirilir. Türk toplulukları arasında dünya ağacı ve merkez dağ sembolizmleri genellikle birbirini tamamlamaktadır. Bu bağlamda kozmik olarak dünya ağacı yerin merkezinden yükselmekle ve kozmik bölgeleri birbirine bağlamaktadır. Gök, yer, cennet ve cehennemler arasındakı iletişim, ancak kozmik bir ağacla mümkün olabilmektedir. Türk efsanelerinde iki ırmak kavşağında bulunan ağaçların kutsal olduğu ve bu ırmakların da kaynağını cennetden aldıkları düşüncesi yayğındır. Türkler arasında "hayatın ve sonsuzluğun timsalı", "insan soyu ile ilgili", "kötü ruhlardan temizlenme" ve.s. olarak kutsal sayılan ağaclar Türk-İslam mimari eserlerinin dekorasyon kompozisyonlarının temel unsurlarından biri olmuştur. Bu çizimler, mimari yapılarında süsleme amaçlı kullanılsa da, hepsi Türkler'in kozmoloji düşüncesini, mitolojisini anlatan sembolik işaretlerdir. Türkler daim öz geleneklerine sadık kalmakla, mekanından ve zamanından asılı olmayarak atalarının yarattıkları bu motif ve tesvirleri çağımızadek bir başka boyutta taşımağı başarmışlar. Bildiride, "Dünya ağacı" ve "Hayat ağacı" motiflerinin yer aldığı Türk-İslam devri mimari yapıların dekorasyon kompozisyonlarında bahsedilecektir.

Anahtar kelimeler: Türk Kozmolojisi, Mitoloji, Dünya Ağacı, Hayat Ağacı, mimari yapılar, dekorosyon kompozisyon

WORLD TREE" AND "TREE OF LIFE" MOTIFS IN TURKISH-ISLAMIC ARCHITECTURAL DECORATION COMPOSITIONS

ABSTRACT

The roots of motifs, which are named "World Tree" and "Tree of Life" are frequently encountered in the architectural works of a large region from Central Asia to Anatolia. These motifs, which appear in different styles in the architectural decoration compositions of the Turkish-Islamic period, are a cosmogonic understanding in the Turkish ethnic-cultural tradition; Represented by the sky and the "yir-sub" (earth-water: land) of all the manifestations of the universe which are opposite to each other but complement each other and considered as a system consisting of realm "breaths". World Tree and mountain symbols, generally complement each other among Turkish communities. In this context, cosmically, the World Tree rises from the center of the earth and connects the cosmic regions. Communication between heaven, earthand hell is possible only with a cosmic tree. It is common in Turkish legends that the trees at the crossroads of two rivers are sacred and that these rivers take their source from heaven. Among the Turks, "the symbol of life and eternity", "relationof human race", "cleansing from evil spirits" considered sacred trees. They have been one of the basic elements of the decoration compositions of Turkish-Islamic architectural works.Although these drawings are used for ornamentation in architectural structures, they are all symbolic signs describing the cosmology thought and mythology of the Turks. Turks have succeeded in carrying these motifs and depictions created by their ancestors in another dimension in our age, by always remaining loyal to their own traditions and not hanging from their place and time. The paper will be mentioned in the compositions of Turkish-Islamic period architectural structures, as like "World Tree" and "Tree of Life" motifs.

Keywords: Turkish Cosmology, Mythology, World Tree, Tree of Life, architectural structures, decoration composition

* Doç.Dr., Nahçivan Devlet Üniversitesi, Mimarlık Bölümü, Nahçivan, Azerbaycan, gülnare_qenberova65@yahoo.com

ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETİM SÜRECİNDE BİLİŞSEL ETKİNLİKLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

FATMA İSAYEVA*

Özet

21. yüzyılda bilgi ve iletişim teknolojileri toplumu değiştiriyor ve hızla geliştiriyor. Yeni teknolojilerin uygulanması, modern zamanların gereksinimleri eğitimde bazı değişikliklere yol açmaktadır. Okullarda yeni teknolojiler uygulanıyor ve BİT etkili bir şekilde kullanılıyor. Öğretme sürecinde BİT'in etkili kullanımı, öğrenilenlerin% 40-50'sinin en iyi belleğini elde etmesini sağlayabilir. Yaşadığımız toplumun talepleri, toplumun bir üyesini çok fazla bilginin taşıyıcısı olarak değil, yaratıcı düşünme ve yaratıcı yetenekleri olan bir birey olarak görmek ister. Aynı zamanda, yükselen nesil bilgiyi bilgiye çevirebilmeli, kendi başına öğrenmenin yollarını ve sosyal becerileri öğrenebilmelidir. Yukarıdakilerin tümü, yetkin öğrencilerin gelişimi, öğrencilerin modern gereksinimlere uygun olarak geliştirilmesi, bilişsel etkinliklerinin artırılması gibi konuları gündeme getirmektedir. Öğrencilerin bilişsel gelişimi, problemli durumlarda yaratıcı, mantıklı ve eleştirel düşünme yetenekleriyle ilişkilidir. Öğrencilerin bilişsel etkinliklerini artırma sorunu her zaman öğretmenlerin odak noktası olmuştur. Klasik eğitimciler "öğrenmeye yaklaşım" (YA Comenius), "öğrenme tutkusu" (J. Locke, JJ Russo), "öğrenmeye ilgi" (D. Diderot), "öğrenme arzusu" (KD Ushinsky). Bu kavramlar, öğrencilerin bilişsel aktivitesini arttırmak olarak nitelendirilebilir. Bilişsel aktivitenin gelişmesi için en önemli koşullardan biri, öğrencilerin bağımsız çalışmaya katılımıdır. Bir öğretim materyali üzerinde çalışırken, yeni bir konuyu öğrenirken hangi etkili yöntem ve teknikleri uygulayacaklarını onlara açıklamak yardımcı olur. Öğrencilere ayrıca özdenetim becerileri öğretilmelidir. Öğrencilerin bağımsız öğrenme ve araştırma becerilerini geliştiren bir öğretmen, araştırma çalışmalarını amaçlı ve bağımsız hale getirmek için çabalamalıdır. Öğretmen, öğrencilerin araştırma becerilerini geliştirmeye çalışmalıdır. Araştırma, öğrencilerin zihinsel aktivitesini artırır. Öğrenme sürecini optimize etmenin, öğretilen materyallerin etkililiğini artırmanın ana yönünün öğrencilerin bilişsel yeteneklerini oluşturmak olduğu bir gerçektir.

Anahtar kelimeler: bilişsel aktivite, ders, öğrenci

DEVELOPMENT OF STUDENTS' COGNITIVE ACTIVITY IN THE TEACHING PROCESS

ABSTRACT

In the 21st century, information and communication technologies are changing society and developing it rapidly. The application of new technologies, the requirements of modern times lead to certain changes in the field of education. New technologies are applied in schools and ICT is used effectively. The effective use of ICT in the teaching process can result in the best memory of 40-50% of what is learned in the learning process. The demands of the society we live in want to see a member of society not as a bearer of a lot of knowledge, but as an individual with creative thinking and creative abilities. At the same time, the rising generation must be able to translate information into knowledge, learn ways to learn on their own, as well as social skills. All of the above raising issues such as the development of competent students, the development of students in accordance with modern requirements increase their cognitive activity. Cognitive development of students is associated with their ability to think creatively, logically and critically in problematic situations. The problem of increasing the cognitive activity of students has always been in the focus of teachers. Classical educators used such concepts in their works as "approach to learning" (Y.A. Comenius), "passion for learning" (J. Locke, J.J. Russo), "interest in learning" (D. Diderot), "desire to learn" (K.D. Ushinsky). These concepts can be characterized as increasing students' cognitive activity. One of the most important conditions for the development of cognitive activity is the involvement of students in independent work. When working on teaching material, it is useful to explain to them what effective methods and techniques they will apply when learning a new topic. Students also need to be taught self-control skills. A teacher who develops students' independent learning and research skills should strive to make their research work purposeful and independent. The teacher should try to develop students' research skills. Research increases students' mental activity. It is a fact that the main direction of optimizing the learning process, increasing the effectiveness of the taught materials is to form the cognitive abilities of students.

Keywords: cognitive activity, lesson, pupil

*YL öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, Sosyal Bilimler ve Psikoloji Fakültesi, Bakü, Azerbaycan, fatma.isayeva.97@mail.ru

PEDAGOJIK ANTROPOLOJININ TARİHİ

SAKINA SEYİDOVA*

Özet

İnsanı biyolojik ve kültürel bir varlık olarak gören antropoloji günümüz dünyasına artan bir ilgi duymaktadır. Antropolojinin dünyadaki tarihsel gelişimi birçok çalışma ve tartışmaya konu olmuştur. Ancak Türkiye'deki antropolojinin tarihsel gelişiminin de ilgi alanı olduğu söyleniyor. Son yıllarda bu konuda küçük çaplı çalışmalar olmasına rağmen, kapsamlı bir Türk antropoloji tarihi henüz yazılmamıştır. Antropoloji tarihi, sadece Türkiye'de değil, dünyada da pek iç açıcı olmayan yaklaşım ve yönelimden muzdariptir. Antropolojiye yönelik en büyük iki eleştiri, antropolojinin "bir sömürgecilik bilimi" ve "ırkçılığa en çok katkıda bulunan disiplin" olmasıdır. Antropoloji, "pedagojik" sıfatı eklenir eklenmez, kapsamını insan yaşamının yasalarının olumlu bilgisine dayanan olası insan gelişiminin temel anlayışına dayandırmalıdır. Gözleme dayalı pozitif verilere dayanan genel antropolojinin aksine, pedagojik antropoloji, benzer bir gözlem ve araştırma temelinden başlayarak insan kökenleriyle ilgili felsefi problemlere doğru yükseliyor, biyolojik bir perspektiften insanın gelecekteki kaderini belirliyor. Doğuştan anomalilerin incelenmesi ve bunların biyolojik ve sosyal kökenleri, tek eylem alanı okul olması gereken evrensel bir insan hijyeni için pozitif bir temel oluşturmak için şüphesiz pedagojik antropolojinin bir parçasını oluşturmalıdır; ancak normal insandaki büyüme kusurlarının incelenmesi daha da önemli hale gelir; çünkü onlara karşı mücadelenin insanlığın geniş çapta yeniden canlandırılması için pratik bir yol oluşturduğu açıktır. Konuyu bu bağlamda yeniden araştırmak bugün çok önemli.

Anahtar kelimeler: *Antropoloji, Pedagoji, İnsan, Tarih, Antropoloji Tarihi*

HISTORY OF PEDAGOGICAL ANTHROPOLOGY

ABSTRACT

Anthropology, which treats human as a biological and cultural creature, has an increasing interest in today's world. The historical development of anthropology in the world has been the subject of many studies and discussions. However, the historical development of anthropology in Turkey said to be an area of interest too. Although there have been small-scale studies on this subject in recent years, a comprehensive history of Turkish anthropology has not been written yet. The history of anthropology, not only in Turkey but also in the world suffer from the not so heartwarming approach and orientation. The two biggest criticisms of anthropology are that anthropology is "a science of colonialism" and "the discipline that contributed most to racism". Anthropology, as soon as the adjective "pedagogical" is added, must base its scope on the basic understanding of possible human improvement, based on the positive knowledge of the laws of human life. Unlike general anthropology based on positive data based on observation, pedagogical anthropology rising towards philosophical problems related to human origins, starting from a similar basis of observation and research, the future fate of man from a biological perspective. The study of congenital anomalies and their biological and social origins should undoubtedly form part of pedagogical anthropology in order to establish a positive foundation for a universal human hygiene, whose only field of action should be school; but the study of growth defects in normal human becomes even more important; for it is clear that the struggle against them constitutes a practical pathway for the vast revitalization of humanity. It is very important today to re-investigate the issue in this context.

Keywords: *Anthropology, Pedagogical, Human, History, Anthropology History*

* YL öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, seyidova.s87@gmail.com

XIX ƏSR AZƏRBAYCAN QADINLARININ MAARİFÇİLİK FƏALİYYƏTİ (QARABAĞ BÖLGƏSININ MATERİALLARI ƏSASINDA)

NATEVAN ABBASOVA*

Özet

Azərbaycan qadınları tarixən xalqımızın milli-mənəvi dəyərlər sisteminin formalaşmasında, maarifçilik yolunun inkişafında əhəmiyyətli rol oynamışlar. XIX əsr isə ölkəmizin həyatında qadınların daha yüksək fəallığı və yaradıcılıq uğurları ilə əlamətdardır. Bu əsrdən etibarən Azərbaycanda baş verən siyasi, iqtisadi və mədəni proseslər qadınların maariflənməsi və icimai həyatda yaxından iştirak etmələri üçün zəmin yaratmışdır. Maarifçi qadınların xeyriyyə tədbirlərinində həyata keçirilməsində böyük xidmətləri olmuşdur. XIX əsr maarifçiliyimizin inkişafında önəmli rol oynamış qadınlarımıza misal olaraq Xurşidbanu Natəvan, Həmidə Məmmədquluzadə, Hənifə Məlikova, Xanbikə xanım və başqalarının adlarını çəkmək olar. Qarabağın mədəniyyət mərkəzi olan Şuşa şəhərində dünyaya göz açan Xurşidbanu Natəvan Cavanşir öz fəaliyyəti və xeyriyyə işləri ilə öz adını tarixə həkk etdirən görkəmli qadınlarımızdandır. Xurşidbanu Natəvan Azərbaycan mədəniyyəti tarixində lirik şair və rəssam kimi şöhrət qazanmışdır. Ərəb və fars dillərini yüksək səviyyədə bilən Natəvan təkcə yaradıcılığı ilə deyil, xeyirxahlığı ilə də şöhrət qazanmışdır. Xurşidbanu Natəvan yollar çəkilməsinə, körpülər salınmasına , məktəb binası tikilməsinə illik gəlirdən xüsusi fond ayirmışdır.Həyatını dövrün tələbləri səviyyəsində qurmağa adət edən Natəvanın vətənində yaratdığı yeniliklərin , zövq və həvəslə gördüyü işlərin sədası uzaq ellərə yayılmışdır.Natəvanı Qarabağın abadlaşdırılması, Şuşanın mədəni görkəm alması məsələsi ciddi düşündürmüşdür. Natəvan yaradıcılığa XIX əsrin 50- ci illərindən başlamışdır. "Xurşid" imzası ilə yazdığı şeirlərin əksəriyyəti itib batmış, cüzi bir hissəsi bizə gəlib çatmışdır. 1872- ci ildə Xurşidbanunun təşəbbüsü və maddi yardımı ilə əsası qoyulan "Məclisi-üns" ədəbi məclisi öz ətrafında otuza yaxın şair toplamışdır. Klassik ədəbi ənənələrimizi yaşadan, yüksək humanizm ideyaları, dərin lirizm ifadə edən yaradıcılığı və unikal şəxsiyyəti sayəsində Natəvan dövrün ədəbi mühitinin formalaşmasına mühüm təsir göstərərək xalqımızın mədəni irsinin zəngilləşməsinə töhfələr vermiş, dolğun ictimai fəaliyyəti ilə tanınmışdır. Azərbaycanın ilk maarifçi qadınlarından biri də Hənifə Məlikova olmuşdur.Bu gözəl ,ziyalı ,sədaqətli xanım millətimizin yolunda fədakarlıq göstərib, Həsən bəy Zərdabiyə təkcə həyat yoldaşı deyil, həmdə mübarizə yoldaşı olub. Hənifə Məlikova Azərbaycan qadınlarının taleyində çox mühüm rol oynayıb. Hənifə xanımım adı, onun maarifçilik fəaliyyəti Zaqafqaziyanın demokratiklik dairələrində məşhurlaşıb.Mübarizə aparanın, təşəbbüsçünün həyatı asan olmur. Hənifə xanım da bu cəhətdən istisna deyildir, Onun həyatı əziyyətlərlə , sınaq və təqiblərlə keçib. Hənifə xanımın amalı bacardığı qədər avam kütlənin, xüsusən də türk qadınlarının mədəni səviyyəsini qaldırmaq olub.

Açar sözlər: qadın, təhsil, tərəqqi

ENLIGHTENMENT ACTIVITIES OF AZERBAIJANI WOMEN OF THE XIX CENTURY (ON THE BASIS OF MATERIALS OF THE KARABAKH REGION)

ABSTRACT

Azerbaijani women have historically played an important role in the formation of the system of national and moral values of our people in the development of the path of enlightenment. The 19th century is marked by higher activity and creative achievements of women in the life of our country. The political, economic and cultural processes that have taken place in Azerbaijan since this century have laid the foundation for women` s enlightenment and close participation in public life. Women educators have made a great contribution to the implementation of charity events. Examples of our women who played an important role in the development of our 19th century enlightenment are Khurshidbanu Natavan, Hamida Mammadguluzadeh, Hanifa Malikova, Khanbika Khanum and others. Khurshidbanu Natavan Javanshir, who was born in Shusha, the cultural center of Karabakh , is one of our prominent women who made her name in history with her activities and charity work. Khurshidbanu Natavan became famous in the history of Azerbaijani culture as a lyric poet and artist. Fluent in Arabic and Persian, Natavan is known not only for his creativity, but also for his kindness. Khurshidbanu Natavan has allocated funds from the annual income for the construction of roads, bridges, school buildings/ Natavan, who is accustomed to building his life at the level of the requirements of the time, spread the news of his innovations in his homeland , the work he did with pleasure and enthusiasm. Natava seriously thought about the improvement of Karabakh and the cultural appearance of Shusha. Natavan began his career in the 50s of the 19th century. Most of the poems written by Khursid have disappeared, and only a small part has reached us. The Majlisi-uns literary assembly, founded in 1872 on the initiative and with the financial support of Khurshidbanu, gathered around thirty poets. Thanks to his high literary ideas, deep lyricism, creativity and unique personality, which lived our classical literary traditions, Natavan formation of the literary environment of the time, contributed to the enrichment of our people` s cultural heritage and was known for his full public activity. One of the first women educators in Azerbaijan was Hanifa Malikova. This beautiful, intellectual, loyal lady showed selflessness in the way of our nation, Hasan bey Zardabi was not only a way of life, but also a way of struggle. Hanifa Malikova played a very important role in the fate of Azerbaijan women. Hanifa`s name and her enlightenment activities became popular in the democratic circles of the Caucasus. The life of a fighter, an initiator is not easy. Mrs.Hanifa is no exception in this regard. Her life has been marked by hardships, trials and persecutions. Mrs. Hanifa` s goal was to raise the cultural level of the masses, especially Turkish women, as much as possible.

Keywords: woman, education, rising

* YL öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, natavan029@gmail.com

BÜYÜK TÜRK DÜNYASININ ŞAİRİ HÜSEYİN CAVİD: ŞİİRLERİNDE VATAN SEVGİSİ VE MANEVİ DEĞERLER

RÜFAT HÜSEYİNZADE*

Özet

Ünlü Azerbaycan şairi Hüseyin Cavid (1882-1941) Azerbaycan Türk edebiyat tarihinde önemli yer tutmaktadır. Hüseyin Cavid, 1882 yılında Nahçivan'da dünyaya gelmiştir. İlk eğitimini aile içinde, sonra molla mektebinde alan Hüseyin Cavid 1898'de Muhammed Tağı Sidkinin açtığı "Usuli Cedid" - yeni tipli okulunda okumuştur. Cavid bu mektebi bitirdikden sonra Tebriz'e geçerek meşhur "Talibiyye" medresesinde tarih, edebiyyat ve şark felsefesini, Arabça, Farsca öğrenerek eğitimini devam etdirmişdir. 1905 yılında İstanbul Universitesi Edebiyyat Fakültesinde tahsiline devam etmiş, Rıza Tevfik'ten özel dersler almış, Namık Kemal, Tevfik Fikret, Mehmet Akif Ersoy'la sıkı yaratıcılık ilişkileri kurmuştur. Cavid Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün **"Yurtta Sulh, Cihanda Sulh"** ifadesinin etkisi altında, vatansever bir şair gibi vatanının sülh, barış içinde yaşaması dileyinde bulunduğu gibi dünyanın da her yerinde insanların barış içinde yaşamasını istemiş ve demiştir: **Kesse her kimse cihanda kan izini, Kurtaran dahi odur yeryüzünü.** Cavid Efendi gelecek nesillere de vatanseverlik duyğularının, Türk kahramanlık tarihinin aşılanmasında önemli rol oynayan büyük şairdir. Cavid Türk gençliğini millet duygusunun tantanası, vatan, bayrak sevgisi, adalet ve hakikat için mücadeleye seslemiş, bu mukaddes manevi degerlerin Türk halkının kutsal dileği olduğunu bildirmiştir. Cavid 1909 yılında İstanbul'dan vatanı Nahçıvana döndükden sonra öğretmen olarak çalışmış, egitmçi görüşlerini ele almış, degerli pedaqoji fikirler ileri sürmüş, ögretmen emeyine çok yüksek deger vererek söylemişdir: **Bahtiyarsan eger çektiyin emek/ Verse cihan süfresine bir çiçek.** Hüseyin Cavid 1918 yıllarında Nahçıvanda "Rüştiyye" okulunda ogretmenlik yaparken babam Latif Huseynzadenin de Türk dili ögretmeni olmuştur. Cavid büyük şair olmakla beraber hem de ustad bir ögretmen, pedagog olmuştur. Babam hatıralerında Cavid efendinin çocukları çok sevdiğini, derslerinde zayıf çocuklara da çok büyük sevgi ile yanaştığını söylüyor. OTürk dünyasının büyük şairlerinden, kahramanlık tarihinden konuşur ve daha çok hayati meseleleri anlatır, daha çok düşünmeye, idraka sevk edermiş.

Anahtar kelmeler: Hüseyin Cavid, vatanseverlik, maneviyyat, eğitim

POET OF THE GREAT TURKIC WORLD HUSEYIN JAVID: LOVE FOR HOMELAND AND SPIRITUAL VALUES IN HIS POEMS

ABSTRACT

Famous Azerbaijani poet Huseyin Javid (1882-1941) has an important place in Azerbaijani Turkish literature history. Huseyin Javid, the prominent poet of Azerbaijani literature, was born in Nakhchivan in 1882. Huseyin Javid, who received his first education in the family and later at the Molla school, studied at "Usuli Jadid", a new type of school, which was opened by Muhammad Taghi Sidki in 1898. During his education years in Istanbul, he established close creative relations with Namik Kemal, Tevfik Fikret, Shemseddin Sami, Abdulhak Hamit, Rejaizade Mahmud Ekrem, Riza Tevfik, Jenab Shehabeddin, Shinasi, Mehmet Akif Ersoy, who were the prominent figures of Javid Turkish romance at that time, and remained under their influence, he was trained in this literary muhit. Huseyin Javid lived with the ideal of Turanism, which he loved so much from his first poems until the end of his life, and reflected these ideas to the Turkish world with the language of literary works. The works written by the poet played the role of a bridge between the Istanbul dialect and the Azerbaijani Turkish dialect. In most of the works of the patriotic poet, who always preferred to write the truth, not by order, the events take place in the Turkish-Turanian world and the heroes are the valiant Turkish children chosen from this world. For this reason, he was accused of being branded as Panturkist or Panturanist in the Soviet regime, he was arrested and exiled to Siberia and died there.

Keywords: Huseyin Javid, patriotism, education

* Prof.Dr., Azerbaycan Devlet Pedaqoji Üniversitesi, Pedaqoji Bölümü, rufathuseynzade61@gmail.com, prof.rufat@mailru

VATANSEVERLİK EN YÜKSEK MANEVİYYATTIR

GÜLARE KERİMOVA*

ÖZET

İnsanın en yüksek manevi değeri vatanperverlikdir ki, bugün genclerimiz büyük vatanseverlik, kahrananlık göstererek işğal edilmiş Vatan topraklarını azad etdi, duşmana karşı mücadele ederek parlak zaferler çaldılar. Gençlerimiz vatan uğrunda canlarından geçdiler, yaralandılar, şehid oldular amma yenilmediler, anavatanı korudular, işğal edilmiş topraklarımızı işgalcilerden azad ettiler, yitirilmiş topraklarımızı geri kazandılar, Azerbaycan bayrağını Karabağda yükseklere kaldırdılar. Bu zafer gençlerimizin, askerlerimizin milli-manevi egitiminin, ahlaki meziyyetlerinin zaferi idi, bu onların vatanseverliyinin, dayanışmasının, aldıkları eğitimin başarısı idi. Gençlerimizin fiziki yönden sağlam, ahlakca temiz, maneviyyat açısından zengin milli–manevi değerler ruhunda eğitimi her türlü zaferin temeli olarak değerlendirilebilir. Halkın her bir bireyi çocuk, genc, yaşlı, herbir vatandaş vatansever olmaya, vatan için çalışmaya borçludur. Manevi terbiye vatan sevgisi ile sıkı bağlıdır. Vatanseverlik kendi yurduna ve halkına sadakat ve sevgi, onun yolunda herbir fedakarlığa hazır olmak demektir. Vatanperverlik gerçek anlamıyla Vatan için her türlü fedakarlık yapmak duygusudur. Vatanperverlik insanı karakterize eden en mühim manevi, ahlaki duygudur. Vatanperverlik olmadan başka hisslerin olmasının hiçbir değeri yoktur. Vatanperverlik devlet bayrağına, marşına sevgi ve mühabbet demektir. Türkiye Cümhuriyyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, "yurd sevgisi ona hizmetle ölçülür. Vatanın hizmetçisi olanlar, vatanın efendisi olurlar" demiştir. Asker silahıyla, yazar kalemiyle, alim ilmiyle, oğretmen eğitimiyle, öğrenci tahsiliyle, doktor tedavisi ile, diplomat siyaseti ile, işçi işi ile, besteci müziğiyle, şair şiiri ile, ressam da resmi ile vatana hizmet etmeli, vatanın güçlenmesine katkıda bulunmalıdır.

Anahtar kelimeler: maneviyyat, vatanseverlik, kahramanlıq, şehitlik

PATRIOTISM IS THE HIGHEST SPIRITUALITY

ABSTRACT

Patriotism is one of the highest spiritual values of the mankind. The patriotism has inspired our youth to expel the enemy from our motherland and free the occupied land and gain a brilliant victory. Our youth freed the motherland at the cost of their lives, many of them were martyred and injured, but never forgave and saved the motherland, forced the enemy to leave our honey land and freed the occupied piece of the country and restored the soil and caused our flag to wave on the freed lands. Such a glorious victory was in fact the result of the lessons they learned on patriotism and spiritual values of our country and their ethical advantages as well as the education they learned on solidarity. The mental health, pure ethical values and rich spiritually that our your enjoys nowadays, as well as national and spiritual-based education they learned have in fact laid down the milestone of such a glorious victory. Every member of the community, including the children, youth people and elder ones, should be patriot citizens to their country and make all endeavors for their homeland. As the founder of modern Turkey, Mustafa Kamal Ataturk, says: **"The patriotism will be weighed by serving to the homeland. Those serve to their homeland, will eventually become the outstanding figures of the country."** Everyone have to serve their homeland: a solider with his / her gun, a writer with his / her pen, a scientist with his / her scientific works, a teacher with his / her teaching, a student with his / her education, a doctor with his / her treatment, a diplomat with his / her politics, a worker with his / her labor, a composer with his / her composed music, a poet with his / her poems and a painter with his / her painting and cause their country to become more and more powerful day by day.

Keywords: bravery, morality, patriotism, hero, martyrdom.

* Doç.Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Pedagoji bölümü, mansur.manerov@mail.ru, rey.ra@mail.ru

ŞAGİRD FƏALİYYƏTİNİN STİMULLAŞDIRILMASINA TƏSİR GÖSTƏRƏN AMİLLƏR

SEVİNC ALİYEVA*

ÖZET

Təhsil bizim gündəlik həyat tərzimizin, fəaliyyət sahəmizin, cəmiyyətimizin inkişafının mühüm tərkib hissəsidir. Ulu Öndər Heydər Əliyev deyirdi: "Təhsil millətin gələcəyidir". Dünyanın qəbul etmiş olduğu qlobal məqsədlərdən biri "Təhsilin keyfiyyəti" problemidir. Keyfiyyətli təhsil nəticəsində insanların intellektual səviyyəsi yüksəlir, dünyagörüşü genişlənir, müasir texnika və texnologiyalardan istifadə bacarığı artıq, fəaliyyətində innovasiyaları tətbiq edə bilir və ondan bəhrələnir. Təhsilin keyfiyyəti, dövlətin, cəmiyyətin və təhsilalanların sosial tələbi olmaqla, dövlətin təhsil siyasətinin prioritet məsələsidir. Təhsilin keyfiyyəti bir çox cəhətdən, təhsil müəssisəsinin düzgün, məqsədyönlü, planlı idarəedilməsindən və həmçinin idarəetmənin yeni, səmərəli mexanizmlərinin tətbiqindən və effektiv stimullaşdırmadan asılıdır. Bəs, təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsində effektiv stimullaşdırmanın nə kimi əhəmiyyəti vardır? Ümumtəhsil məktəblərində şagirdlər akademik uğurlarına görə, təhsildə, yaradıcılıq yarışlarında, idmanda iştirak və qələbələrinə görə, habelə, təhsil alanların ictimai faydalı fəaliyyətinə, əla təhsilə, olimpiada, müsabiqə və yarışlardakı nailiyyətlərinə görə müxtəlif stimullaşdırıcı mükafatlar ala bilirlər. Bu mükafatlar şagirdləri hədsiz sevindirir, təhsilə, elm, bilik qazanmağa müsbət motivasiya yaradır, effektiv stimullaşdırıcı təsir göstərir. Məktəb mühiti təhsilalanlar üçün davamlı olaraq həvəsləndirmə, stimullaşdırıcı tədbirlər həyata keçirir. Məktəbdə bilik və bacarıqlarına, əldə etdikləri nailiyyətlərinə görə seçilən təhsilalanlara müxtəlif mükafat növləri təqdim edilir. Bu mükafat növlərinə təşəkkür elan edilməsi, fəxri diplomla təltif edilməsi, təşəkkürnamə təqdim edilməsi, valideynlərin təşəkkür məktubu ilə təltif edilməsi, qızıl və ya gümüş medalın təqdim edilməsi, qiymətli hədiyyə ilə təltif edilməsi, təqaüd ödənişi, fərqlənmə attestatının təqdim edilməsi, internetdə təhsil təşkilatının rəsmi saytında məlumat yerləşdirilməsi, şagirdlərin qazandıqları uğurlar barədə məlumatların mediada yayılması və s. aiddir. Stimullaşdırıcı amillər və rəğbətləndirmə üsulları məktəb direktoru tərəfindən pedaqoji şuranın, sinif müəlliminin tövsiyəsi ilə tətbiq edilir. Pedaqogikada müəllimin çoxşaxəli işinin keyfiyyətini üç amil - pedaqoji fəaliyyət, pedaqoji ünsiyyət və müəllim şəxsiyyəti müəyyənləşdirilir. Şəxsiyyətin formalaşmasına müəllimin çoxşaxəli təsiri müəllim-şagird münasibətlərinin qarşılıqlı təsirini unikal edir. Buna görə bir məktəb şəraitində yuxarıda açıqlanan bütün amillərin uğuru və onların praktiki səmərəliliyi əsasən müəllimin peşəkarlığından və pedaqoji səriştəliliyi və qabiliyyətlərindən asılıdır.

Açar sözlər: effektiv stimullaşdırma, təhsildə keyfiyyyət, idarəetmədə peşəkarlıq, pedoqoji səriştəlilik

STIMULATING STUDENT ACTIVITY AS AN IMPORTANT FACTOR IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION

ABSTRACT

The article examines the role of incentives in improving the quality of education. The types, forms and methods of stimulation are classified. As you know, the quality of education depends on the rational, purposeful and planning of management activities and on the competence and skillful use of new management mechanisms. The article also describes the role of the class teacher and teacher in the educational process and out-of-class work of the student. The author gives facts and examples of the activities of students in school and indicates that, in a secondary school, the teacher directly affects the transfer of knowledge, social and cultural practice. The level of qualification, competence, professionalism and efforts of the teacher will undoubtedly affect the effectiveness of the quality of education. The school environment provides continuous incentives for students. The school offers various types of awards to students selected for their knowledge and skills, as well as their achievements. Announcement of these types of awards, presentation of honorary diplomas, presentation of letters of thanks, rewarding parents with letters of thanks, presentation of gold or silver medals, rewarding valuable gifts, payment of pensions, presentation of certificates of honor, posting information on the official website of the educational institution. Stimulating factors and methods of encouragement are applied by the headmaster on the recommendation of the pedagogical council, the class teacher. In pedagogy, the quality of a teacher's multifaceted work is determined by three factors - pedagogical activity, pedagogical communication and the teacher's personality. The multidimensional influence of the teacher on the formation of personality makes the teacher-student interaction unique. Thus, the success of all of the above factors in the school environment and their practical effectiveness largely depend on the professionalism of the teacher, his pedagogical competence and abilities.

Keywords: effectiveness of incentives, quality in education, professionalism in management, pedagogical competence

* Azərbaycan Cumhuriyeti Eğitim Enstitüsü, sevaayan@gmail.com

XX YÜZYILIN İLK BÜYÜK GÜÇ MÜCADELESİ RUS-JAPON SAVAŞI

AMRAH BAYRAMOV[*]

ÖZET

19. yüzyıl dünyada bilim, teknoloji, iktisadi, sosyal ve askeri alanda en fazla değişim ve gelişimin yaşandığı yüzyıl olarak bilinmektedir. Bu değişim ile birlikte dünyanın büyük devletleri diplomasi ve askeri alanda güç mücadelesini de hızlandırmışlardır. Avrupalı devletler yeni sömürge arayışı için kıyasıya mücadeleye girdiğinde sömürge alanlarını genişletmek için hem karada hem de denizde askeri rekabet artmıştır. Bu sömürge devletlerinin başında Portekiz, İspanya, Hollanda ve İngiltere görülmektedir. Uzak Doğudan Batıya kadar uzanan ticaret yollarını ele geçirmek ve deniz ticaretini geliştirerek, bu ticaret yollarının etkisini azaltmak için bu güç mücadelesi, Avrupa devletleri ile sınırlı kalmamıştır. Uzak Doğu`daki siyasi ve askeri gelişmeler Çarlık Rusya ve Japon İmparatorluğu'nu karşı karşıya koymuştur. Avrupalı güçlerin bölgede emperyalist girişimleri Çarlık Rusya ve Japon İmparatorluğu'nu diğer güçlerle birlikte bölgeye hakim olma hedefine itmiştir. Çarlık Rusya'nın Uzak Doğuda yayılmacı politikası ve Çin'deki siyasi karışıklıkdan yararlanarak Mançurya'yı ele geçirmesi Japonya ve İngiltere'yi harekete geçirmiştir. Japon İmparatorluğu'nun da bölgeni sömürgeleştirme çabasına girmesi sonucu bölgedeki durum daha da kritik bir hal almıştır. XIX. yüzyılın ortalarından itibaren Çarlık Rusya ve Japon İmparatorluğu arasında yapılan bütün siyasi görüşmeler sadece olası bir savaşı ertelemiştir. XX. yüzyıla gelindiğinde Rusların bölgede işgalci faaliyetlerini artırması sonucu 1904 yılında Japonya, Çarlık Rusya'ya savaş ilan etmiştir. Çalışmada, Rus-Japon Savaşı'nın gidişatı ve sonuçları araştırılırken, savaşa katılmış olan Azerbaycan Türkü General Aliağa Şıhlınski'nin hatıratları ve konuyla ilgili eserler kullanılmıştır. Çarlık subaylarından olan General Şıhlınski'nin hatıratlarının yanısıra, Rus ve İngiliz kaynaklarından da yararlanarak Rus-Japon Savaşı'nın gidişatı, yapılan muharebeler, Japon ordusunun başarılı askeri harekatları ve Rus ordusunun mağlubiyetinin sebebleri araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çarlık Rusya, Japon İmparatorluğu, Port-Arthur baskını

THE FIRST GREAT POWER STRUGGLE OF THE 20 th CENTURY: THE RUSSO-JAPANESE WAR

ABSTRACT

XIX. century is known as the century in which the most change and development took place in science, technology, economy, social and military fields in the world. With this change, the great states of the world have accelerated the power struggle in the diplomacy and military field. As European states fought fiercely in the search for a new colony, military competition on both land and sea increased to expand their colonial territory. Portugal, Spain, the Netherlands and England are the leading ones among these colonial states. This power struggle was not limited to European states in order to seize trade routes from the Far East to the West and to reduce the influence of these trade routes by developing maritime trade. Political and military developments in the Far East put Tsarist Russia and the Japanese Empire against each other. The imperialist initiatives of the European powers in the region pushed the Tsarist Russia and the Japanese Empire to dominate the region together with other powers. The expansionist policy of Tsarist Russia in the Far East and its capture of Manchuria by taking advantage of the political turmoil in China mobilized Japan and Britain. As a result of the Japanese Empire's efforts to colonize the region, the situation in the region has become even more critical. XIX. Since the middle of the century, all political negotiations between Tsarist Russia and the Japanese Empire only postponed a possible war. XX. In the 19th century, as a result of the Russians increasing their occupying activities in the region, Japan declared war on Tsarist Russia in 1904. In the study, while investigating the course and results of the Russian-Japanese War, the memoirs of the Azerbaijani Turk General Aliağa Şıhlınski, who participated in the war, and the related works were used. The course of the Russian-Japanese War, the battles fought, the successful military operations of the Japanese army and the reasons for the defeat of the Russian army were investigated by making use of the Russian and British sources as well as the memoirs of General Şıhlınski, a Tsarist officer.

Keywords: Tsarist Russia, Japanese Empire, Port-Arthur raid

[*] YL, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, emrahbayramov75@gmail.com

FARABİ, İBNI SİNA VE NİZAMİ GENCEVİNİN MUSİKİ ALANINDAKİ YERİ

RÜFAT HÜSEYİNZADE[*]
BİLAL ERDOĞAN[**]

ÖZET

Farabi 10. yüzyılda yaşamış büyük filozof, matemetik, ansiklopedist ve musikişinas olmuştur. O bu alanlarda değerli eserler yazmış, dünya ilim alemine büyük katkılarda bulunmuştur. Tarihe "Muallimi sani" ismi ile dahil olmuş Farabinin müzik alanında büyük hizmetleri olmuşdur. İlk defa olarak ses dalgalarını yazya alarak müzik notalarının temelini atmıştır. Kendisi müzik aletleri icat etmiş ve müzik aletleri hakkında, özellikle, ud, saz, tar, dütar, mizmar, tenbur ve başka müzik aletleri hakkında değerli bilgiler vermiştir. Eserleri uzun yıllar Avrupa, doğu ve batı universitetlerinde öyrenilmiştir. İbni Sînâ'nın ilimler tasnifinde mûsikîye ayırdığı yer, mûsikînin temel konularına yaklaşımı ve onun mûsikî anlayışında Fârâbî'nin etkisi tespit edilerek açıklanmıştır. İbni Sînâ bu konuda kendisinden önceki mûsikî bilginlerinden istifade etmiş, fikir üstadı Fârâbî'nin mûsikî ile ilgili düşüncelerini yeniden ele alarak incelemiş İbni Sînâ'nın mûsikîye matematik ilimleri arasında yer verdiğini anlaşılmaktadı. XII asrda yaşamış dahi Azerbaycan şairi Nizami Gencevinin poeziya irsi Azerbaycan-türk musiki medeniyyetinin ilham kaynağı olmuştur. Nizami Gencevinin poeziyasına ünlü Azerbaycan bestecileri müracaat etmişler: Efrasiyab Bedelbeylinin "Nizami", Niyazinin "Hüsrev ve Şirin" operaları, Soltan Hacıbeyovun "İskender ve çoban" çocuk operası, Fikret Emirovun "Gülüm" romans - gazeli, "Nizami" simfonisi, Nizami balesi, Gara Garayevin "Payız" lirik korosu, "Leyli ve Məcnun" simfonik poeması, "Yedi Güzəl" balesi ve diger eserler yazılmıştır. Nizami Gencevinin sözlərine doğuda ilk operanın banisi Üzeyir Hacıbeylinin 1941 yılında yarattığı "Sensiz" ve "Sevgili Canan" romansları ise musiki tarihinde ilk romans-gazel janrının temelini atmıştır. Ses ve fortepiano için yazılmış bu eserlerde romansın temel meziyetleri, gazelin lirik konusu, muğamın liriği ve mantık bir vahdet şeklinde birleşmiştir.

Anahtar Kelimeler: İbni Sînâ, Fârâbî, Nizami, mûsikî, romans, nağme, melodi, ritim,

OPINIONS OF FAMOUS TURKISH SCHOLARS OF THE EARLY MIDDLE AGES - FARABI, IBN SINA AND NIZAMI GENCEVI ON MUSIC AND MUSICAL EDUCATION

ABSTRACT

Farabi was a great philosopher, mathematician, encyclopedist and musicologist who lived in the 10th century. He wrote almost all works in this field and made great contributions to the world of science. Farabi, who went down in history as Muallimi Sani, rendered great services in the field of music. For the first time, he created the basis of musical notes by transcribing sound waves on paper. He invented his own musical instruments and gave almost all the information about musical instruments, especially ud, saz, tar, dutar, mizmar, tanbur and other musical instruments. His works have been studied at European and East-West universities for many years. The place that Ibn Sina devoted to music in the classification of sciences, the relation of music to the basic issues and the influence of Farabi in his understanding of music have been clarified. We see that Ibn Sina, who used his previous knowledge of music in this regard, and reconsidered the views of the thinker Farabi on music, placed music among the mathematical sciences. The poetic heritage of the great Azerbaijani poet Nizami Ganjavi, who lived in the XII century, was a source of inspiration for the Azerbaijani-Turkish musical culture. Famous Azerbaijani composers appealed to Nizami Ganjavi's poetry: Afrasiyab Badalbeyli's "Nizami", Niyazi's "Khosrov and Shirin" operas, Soltan Hajibeyov's "Iskander and the Shepherd" children's opera, Fikret Amirov's "Gulum" romance-gazelle, "Nizami" symphony, Nizami ba Gara Garayev's lyrical choir "Autumn", symphonic poem "Leyli and Majnun", ballet "Seven beauties" and other works were written. According to Nizami Gencevi, the romances "Sensiz" and "Sevgili canan" created by Uzeyir Hajibeyli, the founder of the first opera in the East, in 1941 laid the foundation for the first Romance-Gazelle genre in the history of music. Written for sound and piano, these works combine the main merits of the romance, the lyrical content of the gazelle, the lyrics of the mugam and a logical unity.

Keywords: Ibn Sina, Farabi, Nizami, music, romance, song, melody, rhythm

MƏKTƏBƏ HAZIRLIQ QRUPLARINDA METODOLOJİ İŞİN TƏŞKİLİ

GÜLNARE ARİHOVA*

ÖZET

Məktəbəqədər təhsil və bu dövrdə məktəbə hazırlıq dövrü dövlət siyasətinin mühüm bir sahəsidir. Gələcək nəslin təməl bilk və bacarıqları təhsilin məhz bu pilləsində qoyulur. Bu cəhətdən məktəbəqədər təhsilin bütün pillələrində, xüsusilə məktəbə hazırlıq qruplarında təhsilin məzmununun yeniləşdirilməsi, təkmilləşdirilməsi və yeni kurikulumların hazırlanması prioritet msələ kimi təhsil işçilərinin, pedaqoqların, tədqiqatçıların qarşısına bir vəzifə olaraq qoyulmuşdur. Uşağın məktəb təliminə hazırlığı zamanı hər şeydən əvvəl onun fiziki, intellektual, sosial, mənəvi, mədəni, psixoloji hazırlığı nəzərdə tutulmalıdır. İbtiadi təhsilin uğurlu təşkili, ilk növbədə uşaqların məktəb təhsilinə hazırlığından başalyır. İbtidai təhsil təhsil sisteminin ilk mərhələsi hesab olunsa da məktəbə hazırlıq ibtidai təhsilin ilk səviyyəsi hesab olunur. Məhz məktəbə hazırlq səviyyəsinin pedaqoji cəhətdən düzgün təşkili sonrakı təhsil pillələrinin keyfiyyəti üçün əsas şərtd hesab edilir. Bu səviyyə ümumtəhsilin başlanğıcı hesab edilir. Qeyd edək ki, birinci sinif idtidai təhsilin əsası və ən mürəkkəb, ən çətin sahəsidir. Gələcək təhsil uğurları və ya uğursuzluqların mənbəyi buradan başlayır. Düzgün davranış, həyatda fəal mövqe qazanmaq, əxlaq, mənəvi mədəniyyət, vətənsevərlik, əməksevərlik və digər keyfiyyətlər məhz buradan təşəkkül tapır, formalaşır və inkişaf edir. İbtidai sinif müəllimi bu uşaqlar üçün müqqəddəs bir insandır. Müəllimin hər bir sözü, hərəkəti, baxışı, davranışı, geyimi uşaqlar üçün bir nümunə, bir davranış və əxlaq etalonudur. İbtidai sinif müəllimi əqli, ürəyi, qəlbi saf, təmiz uşaqları həyata hazırlayır, onlara həyat, cəmiyyət, insanlar, ətraf aləm haqqında, yaxşılıq və pislik, gözəllik və çirknlik, düzlük və saxtakarlıq haqqında məlumatlar verir. İbtidai sinif müəllimi ilk növbədə bu müxtəlifliyi dərindən öyrənməli, ona uyğun işini qurmalı, hər bir uşaq üçün düzgün diaqnostika aparmalı və nəhayət bu məlumatları şagird portfoliosunda ardıcıl olaraq qeyd etməlidir. Bütün bunlar ibtidai sinif müəlliminin uğur əldə etməsinin ilkin başlıca təminatçısı və sərişləliliyi olacaqdır.

Açar sözlər: Məktəbəqədər təhsil, məktəbə hazırlıq, pedaqoji, psixoloji, sosioloji hazırlıq

METHODOLOGICAL WORK IN PRE-SCHOOL PREPARATORY GROUPS

ABSTRACT

Preparing children for school does not only mean providing a number of specific views, but also includes formation of high-quality thinking ability and most importantly, forming in it psychological readiness for learning - interest and the need to learn new things, hard work, perseverance, attention, memory, logical thinking, the ability to volitional efforts. And this is achieved not only through special classes, but also as a result of getting to know the surrounding life- in games, work, communication with adults and peers. In preparing children for school, the following direction should be taken into account: The first - diagnostic and correctional direction - provides for a questionnaire survey of parents, the study of families of preschoolers. If necessary, group and individual correctional work is organized with a speech therapist, a teacher-psychologist to identify problems and determine ways to solve them. The second - psychological and pedagogical direction - implies education of parents through consultations on the following topics: "Difficulties in adapting a child to school and ways to overcome", "Harmony of communication is a guarantee of mental health", etc. Teachers compose reminders for parents on how to develop a child's love of reading, give recommendations on preparing children for school. The third direction provides for the organization of joint activities of kindergarten teachers, schools and parents, joining efforts, which contributes to the effective establishment of fruitful cooperation. Educators and parents together organize and conduct creative contests, holidays, excursions to the library and school museum of folk life, meetings of the parent committee. Thus, for the fruitful preparation of a preschooler for schooling, it is necessary to use various methods of work, aimed, first of all, at the interaction and cooperation of educators, family and school.

Keywords: pre-school education, preparation for school, sociological preparation

* Doktora öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, asinka80@gmail.com

AİLƏ MÜHİTİNİN ŞƏXSİYYƏTİN İNKİŞAFINDA ROLU

KEMALE KAHRAMANOVA*

ÖZET

Ailə özünəməxsus spesifik xüsusiyyətləri ilə xarakterizə olunan, psixoloji çalarlara malik və bir sıra funksiyaları icra edən kiçik sosial qurumdur Ailə, uşağın şəxsiyyətinin inkişafının formalaşması üçün ilk və əsas mühiti təmin edir, münasibətləri müəyyən edən anlaşma, uzlaşma, bağlılıq, əməkdaşlıq kimi xüsusiyyətlər ailədə öyrənilir. Hisslər və dəyərlər üzərinə qurulan, sevgi və hörmət, fədakarlıq, qayğıkeşlik kimi dəyərlərin tərbiyə olunması, həyat boyu gənc nəsil üçün lazım olacaq fərdi xüsusiyyətlər və cəmiyyətdəki davranış qaydaları ailədəki münasibətdən başlanır. Buna görə düzgün üslub seçmək və ailə daxili münasibətləri doğru zəmində formalaşdırmaq vacibdir. Cəmiyyətin bütün qüvvə və maraqlarının kəsişdiyi ailədə valideynlər öz münasibət və nəsihətləri ilə dogru davranış qaydalarını öyrədir. Ailənin bir sıra vəzifələri vardır. Bu vəzifələr belə sıralana bilər (Özkalp, 1990): 1.Bioloji vəzifə: Nəslin davamının təmin edilməsi; 2.İqtisadi vəzifə: bir iş bölümünün reallaşması; 3.Himayədarlıq: Maddi və mənəvi zərərlərə qarşı ailə üzvlərinin qorunması; Psixoloji vəzifə: Ailə içində sevgi, hörmət, həmrəylik, tolerantlıq mühitinin inkişafı; 4.Boş zamanları dəyərləndirmə: Birlikdə təşkil edilən fəaliyyətlərlə ailə üzvlərinin boş zamanlarının dəyərləndirməsi; 5. Dini Vəzifə: Ailə üzvlərinə dini məlumatlar verilməsi. Ikinci Qarabağ müharibəsi, yeni bir növ koronavirusun səbəb olduğu Covid-19 xəstəliyi dünyanın mənzərəsini, hayatımızı tədricən dəyişdirdi. Yaşananlar insanların ruh halına, o cümlədən ailədaxili münasibətlərə təsiri etdi, bu bir növ imtahan oldu. Xalqın mənsub olduğu dəyərlər, sahib olduqları mədəniyyət şəxsiyyətin inkişafının, münasibətlərin keyfiyyətinin necəliyini göstərdi. Belə zamanlarda insanlar tərəfindən uzun əsrlər boyu yaradılmış və toplanılmış maddi və mənəvi dəyərlər sistemimiz və hər bir insanın öz daxili mədəniyyəti həlledici rol oynadı. Uşağın ailə içərisində əldə etdiyi təcrübələr onun məktəbdəki müvəffəqiyyətinə, cəmiyyət içindəki davranışlarına da təsir etdi.

Açar sözlər: ailə, uşaq, tərbiyə, cəmiyyət

THE ROLE OF THE FAMILY IN THE FORMATION OF THE CHILDREN'S BEHAVIOR

ABSTRACT

The family is a small social institution that performs its own peculiarities, psychological nuances, and a range of functions. The family provides the first and most important environment for the development of the child's personality, and the characteristics that define the relationship in the family such as understanding, harmony, commitment, and cooperation are examined. The development of values based on feelings and values such as love and respect, devotion, care, individual characteristics that will be necessary for the young generation for life and the rules of behavior in society begins with the family relationship. Accordingly, it is necessary to choose a proper style and to form a proper solution for the family. Parents teach the right rules of behavior with their attitudes and advice in a family where all the strengths and interests of society intersect. The family has a number of responsibilities. These tasks can be listed as follows; 1. Biological task: Ensuring the continuity of the generation; 2. Economic task: the realization of a business unit; 3. Guardianship: Protecting family members from material and moral damage; 4. Psychological task: The development of the environment of love, respect, solidarity, tolerance in the family; 5. Evolution free time task: Assess the free time of family members through joint activities; 6. Religious duty: Providing religious information to family members. The Second Karabakh War and the Covid-19 disease caused by a new type of coronavirus gradually changed the world and our lives. It was a kind of test what happened affected people's moods, including family relationships. The values and culture of the people showed the development of personality and the quality of relations. Our system of material and spiritual values, created and accumulated by people for centuries, and each person's own internal culture played a decisive role, at such times. The child's experiences in the family also affected his success in the school and his behavior in the society.

Keywords: family, child, upbringing, society

* Doç.Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, kamala.qahraman@yahoo.com

İBRİ DİLİNDƏ TERMİNLƏR VƏ ONLARIN YARADILMASI YOLLARI

JALE SAMEDOVA*

2000 min ildən artıq müddətdə ölü dil hesab olunan müasir *ibri dili* müəyyən inkişaf mərhələlərindən keçərək, bir sıra siyasi, ictimai, siyasi-ictimai, mədəni, iqtisadi və tarixi təsirlərə məruz qalmış və mövcud vəziyyətə gəlib çatmışdır. Bu səbəbdən də *ibri dilinin lüğət tərkibinin* tədqiq edilməsi müasir dövrdə olduqca böyük əhəmiyyətə malikdir. İbri dilində terminlərin yaranma yollarını müəyyənləşdirmək və onların meydana gəlmə səbəblərini tədqiq etmək məqalənin obyektini təşkil edir. Müasir ibri dilinə dair elmi-tədqiqat əsərlərindən (monoqrafiya, dərslik, məqalə və s.) terminlərə dair iqtibaslar, müxtəlif mənbələrdə qeyd olunan ibri terminlərindən nümunələr və sözlər isə məqalənin predmetini təşkil edir. Müasir dövrdə ibri dilinin lüğət tərkibinin ən yeni leksikasını *terminlər t*əşkil edir. Beynəlxalq terminlərin dildə yaranması yeni elmi ideya və istiqamətlərin formalaşması, yeni texnologiyanın mənimsənilməsi və yeni texnoloji prosseslərin yaranması ilə əlaqədardır. Terminlər beynəlxalq və *kalka üsulu* ilə yarananlar olmaqla iki qrupa ayrılırlar.İbri dilində beynəlxalq terminlər daha çox Avropa və rus dillərindən mənimsənilir. XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəllərində İsrailə köçüb gələn rus dili daşıyıcıları ibri dilinin lüğət tərkibinə çoxsaylı beynəlxalq terminlərin keçməsinə səbəb olmuşlar. Belə sözlərdən פוגרום – [poqrom] – [talan], לום – [lom] – [ling] və başqalarını nümunə göstərmək olar. –ניק- şəkilçisinə malik olan beynəlxalq terminlər ibri dilində məhz bu dövrlərdə formalaşmağa başladı. (קיבוצניק, מושבניק). Bundan başqa rus dilində sözlərə qoşularaq əzizləmə xarakterli sözlər yaradan –אק- şəkilçisi ibri dilində -ציק- şəkilçisi ilə əvəz olunmağa başlanıldı: חיילציק, זקנציק .

Açar sözlər: İbri dili, İbri dilinin lüğət tərkibi, terminlər

TERMS IN THE HEBREW LANGUAGE AND WAYS OF THEIR CREATION

ABSTRACT

For more than 2000 years, the modern Hebrew language, which has been considered a dead language, has gone through certain stages of development, and has been exposed to a number of political, social, politicial-social, cultural, economic and historical influences. For this reason, the study of the vocabulary of the Hebrew language has great importance in modern times. The object of the article is to determine the origin of terms in the Hebrew language and to study the reasons for their emergency. Quotations on terms from scientific research works on modern Hebrew language examples and words from Hebrew terms mentioned in various sources are the subject of the article. In modern times the new lexicon of the Hebrew language's vocabulary consists of terms. The emergence of international terms in language is associated with the formation of new scientific ideas and trends, the adoption of new technologies and the emergence of new technological processes. The terms are divided into two groups, those of international and kalka origin. In Hebrew, international terms are mostly derived from European and Russian languages. Russian speakers who immigrated to Israel in the late 19th and early 20th centuries have included many international terms in the Hebrew dictionary. Examples of such words are – פוגרום[poqrom], -לום[lom] – [ling] and others. International terms with the suffix - - ניק (קיבוצניק , מושבניק)began to form in the Hebrew language during this period. İn addition, the suffix - chik- which was added to words in Russian to create words of a cherishing nature, began to be pronounced like as the suffix - (חייליציק, זקנציק) ציק in Hebrew.

Keywords: Hebrew, Hebrew vocabulary, terms

* YL öğrencisi, Bakü Devlet Üniversitesi, jalesamedova@mail.ru

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİNDE OSMANLI ORDUSUNUN İRAN (GÜNEY AZERBAYCAN) FAALİYETLERİ: İRAN`DA (GÜNEY AZERBAYCANDA) OSMANLI RUSYA ÇATIŞMASI

ZARİFE NAZİRLİ*

ÖZET

İran Birinci Dünya Savaşından kendi payını alan devletlerden biri olmaktan kaçınamamıştır. Daha bir az önce Çar Rusya`sı (1908-1914 ve 1914-1917 yıllarında), Büyük Britanya (1914-1921), tarafından hem ekonomik hem de siyasi açıdan sömürülen İran`ın Türk toplumu Osmanlı ordusunun bu topraklara gelmesi (1905-1912 ve 1914-1918 yıllarında) ile kısa süreliğine de olsa refah halinde yaşayabilmiştir. Çarlık ve Britanya sömürgesine itiraz eden İran Türkleri kendi sesini yerli hükumet dairelerine iletemeyince Güney Azerbaycan bölgesinde devrim harekâtı başkaldırmıştır. 1912`den itibaren Rusların sömürgesi olan bu topraklar Dünya Savaşı başladıktan iki ay sonra III Meclisi çağırarak seçkiler yapma kararı almıştır. Böylece, Güney Azerbaycan`da gayri-resmi olsa da Kacar İranı`ndan ayrı bir devlet oluşmuştur. Bu harekata Osmanlı desteği ve Osmanlı ordusuna yerli halk tarafından yardım dikkat çeken hususlardandır. Öyle ki, Birinci Dünya Savaşının başlarında Osmanlı bir çok kez gayret etse de Güney Azerbaycan bölgesinden Rusları çıkaramamıştır. Durumu sakin yolla halletmek adına 1914 Ekimin 2`de Kacar hükumetinin dış işleri bakanı Rus konsolosluğuna mektup yollayarak tarafsız olduğunu ilan etmiş ve Rus ordularının buradan çıkarılmasını istemiştir. Ne var ki, Rus oldusu bu talebi kabul etmemiştir. Devamında, yerli halkın talebi ile Osmanlı, ordularını Güney Azerbaycan sınır hatlarına taşınmıştır. Sakin durmayan Çarlık Rusya Tebriz`deki Osmanlı ve Avusturya Konsoloslarını habsetmiştir. Bu durum, İttifak ve İtilaf kuvvetlerinin İran`da çatışması için sinyal olmuştur. Çalışmada en çok dikkat çeken konu yerli halkın dini ve kültürel yakınlığından dolayı Osmanlıya meyilli olması ve Osmanlı ordu neferlerinin yanında Rusya ve İran kuvvetlerine karşı koyması idi. İlaveten, coğrafyada etkin olan Aysor (Süryani), Ermeni ve Kürt toplumlarının terör faaliyetleri İran`da Osmanlı`ya karşı grup oluşumuna yol açsa da yerli Türkler Osmanlıya olabildiğince büyük destek sağlamıştır. Genel itibariyle Rusya Harp Askeri arşivi ve Rusya Devlet Sosyo - Politik Arşivinden elde edilen kaynaklar bazında hazırlanan çalışma belge tarama yöntemiyle yazılmıştır.

Anahtar kelimeler: Güney Azerbaycan, İran Türkleri, Osmanlı Devleti, Çarlık Rusya

ACTIVITIES OF THE OTTOMAN ARMY IN IRAN (SOUTH AZERBAIJAN) DURING THE FIRST WORLD WAR: THE OTTOMAN RUSSIAN CONFLICT IN IRAN (SOUTH AZERBAIJAN)

ABSTRACT

Iran could not avoid being one of the states that took its share from the First World War. Iran's Turkish society, which was exploited both economically and politically by Tsar Russia (1908-1914 and 1914-1917), Great Britain (1914-1921), the Ottoman army came to these lands (1905-1912 and 1914-1918) and could live in a state of prosperity, albeit for a short time. When the Iranian Turks, who objected to Tsarism and the British colony, could not convey their voice to the local government offices, the revolutionary operation in the South Azerbaijan region rebelled. These lands, which were colonized by the Russians since 1912, decided to hold elections by calling the III Parliament two months after the World War started. Thus, a separate state, albeit unofficial, from the Kacar Iran was formed in South Azerbaijan. The Ottoman support for this operation and the help of the local people to the Ottoman army are among the highlights. So much so that at the beginning of the First World War, although the Ottomans tried many times, they could not remove the Russians from the South Azerbaijan region. In order to deal with the situation in a calm way, on 2 October 1914, the foreign minister of the Kacar government declared his neutrality by sending a letter to the Russian consulate and demanded that the Russian armies be removed from here. However, the Russian citizen did not accept this request. Subsequently, with the demand of the local people, the Ottoman army moved its armies to the South Azerbaijan border lines. Tsarist Russia, which did not stand still, haunted the Ottoman and Austrian Consuls in Tabriz. This situation has signaled the Alliance and Allied forces to clash in Iran. The most striking issue in the study was the indigenous people's tendency to the Ottomans due to their religious and cultural affinity and their opposition to the Russian and Iranian forces alongside the Ottoman army soldiers. In addition, although the terrorist activities of the Aysor (Syriac), Armenian and Kurdish communities, which are active in the geography, led to the formation of groups against the Ottoman in Iran, the local Turks provided the Ottoman Empire as much as possible. In general, the study prepared on the basis of the sources obtained from the Russian War Military Archive and the Russian State Socio-Political Archive was written by document scanning method.

Keywords: South Azerbaijan, Iranian Turks, Ottoman Empire, Tsarist Russia

* Dr. Öğr. Üyesi, Bakü Devlet Üniversitesi, nezirli.zerife@gmail.com

QƏDİM İBRİ ƏDƏBİYYATININ SƏYYAR OBRAZ VƏ SÜJETLƏRİNİN DÜNYA ƏDƏBİYYATINDA YERİ

TERANE HÜSEYİNBALAYEVA*

ÖZET

Qədim ibri ədəbiyyatından danışarkən e.ə. III-II minilliyə aid epiqrafik abidələr və əlbəttə ki, ən qədim yazılı ədəbi nümunə hesab edilən Əhdi-Ətiq mətnləri nəzərdə tutulur. Bu epiqrafik abidələr geniş süjet xətti və konkret nümunəyə çevriləcək obrazlara malik olmasalar da sonrakı dövr yazılı irsin inkişafında təməlli rol oynamışlar. Dövrün bütün folklor nümunələrini - əfsanə, əsatir, dastanlarını əhatə edən, böyük bir ərazinin tarixi salnaməsini təşkil edən, eyni zamanda isə dini ritualları əks etdirən, geniş ərazidə yayılmış fərqli tayfa və tayfa birliklərinin adət-ənənəsinin məcmusunu təşkil edən Əhdi-Ətiq qədim ibri və arami dilində yazılmış ən mükəmməl ədəbi abidə hesab oluna bilər. Bir çox obraz və süjetlər qədim ibridilli mənbələrdən əvvəlki dövrə aid digər xalqların folklorunda fərqli çalarlarla xatırlandığı kimi, həmin mənbələrin yarandığı dövrdən sonra da əsrlər boyu bir sıra xalqların ədəbiyyatında biz həmin obrazlarla artıq yenilənmiş şəkildə, lakin təkrar məzmunda rastlaşırıq. Bu obrazlar tarixin müxtəlif qatlarından eldən elə, dildən-dilə keçərək dolaşıb gəzmiş, dondan-dona düşərək hər bir xalqın öz milli dünyagörüşünə, mentalitetinə uyğun forma almışdır. Məqsədimiz qədim ibri mənbələrindəki bu obrazların sonrakı dövr ədəbiyyatında hansı şəkildə təzahür etməsi, Yaxın Şərqdə və uzaq Avropada hansı üslub dəyişikliyi ilə ədəbiyyatın səhifələrini dolaşdığını nəzərdən keçirməkdir. Qədim ibri mənbələrindəki obraz və süjetlər ilkin mərhələdə Əhdi-Ətiqin qədim tərcümələri vasitəsilə yunan, latın dillərindən avropadilli və rusdilli ədəbiyyata, siryani, qədim fars, ərəb dili vasitəsilə isə bütün şərq ədəbiyyatına, o cümlədən də türk ədəbi dünyasına daxil olmuşdur. Əlbəttə ki, bu təmas Azərbaycan ədəbiyyatından da yan keçməmişdir. Hərtərəfli dünyagörüşünə malik olan bir sıra ədəbiyyatçılarımız bu geniş ədəbiyyatdan xəbərsiz olmamış, öz əsərlərində müəyyən məqamlarda bənzər obraz və motivlərə müraciət etmişlər. Bu obrazlar nəinki ədəbiyyatda, eyni zamanda incəsənətdə də öz təsirini göstərməkdədir.

Açar sözlər: *ibri dili, folklor, səyyar obrazlar*

THE PLACE OF ANCIENT HEBREW TRAVELLING MOTIVS AND IMAGES IN WORLD LITERATURE

ABSTRACT

When we talk about ancient Hebrew literature, we mean epigraphic monuments of the III-II millennia BC and, of course, the Old Testament texts, which are considered to be the oldest written literary examples. Although these epigraphic monuments did not have a wide motive line and images that could become a concrete example, the later period played a fundamental role in the development of written heritage. The Old Testament, covering all examples of folklore of the time - legends, myths, epics, forming a historical chronicle of a large area, but also reflecting religious rituals, a set of traditions of different tribes and tribal associations spread over a wide area can be considered the most perfect literary monument written in the Ancient Hebrew and Aramaic languages. Just as many images and motives are mentioned in different shades in the folklore of other nations before the ancient Hebrew sources, so in the literature of several nations centuries after the origin of these sources, we encounter these images in a renewed but repeated content. These images have passed from one layer of history to another, from language to language, from form to form, and have taken shape in accordance with the national outlook and mentality of each nation. Our aim is to examine how these images from ancient Hebrew sources appeared in later literature, and with what style changes in the literature of the Middle East and Europe. Images and motives in ancient Hebrew sources initially entered through ancient translations of the Old Testament in the Greek, Latin languages into European and Russian literature, and all Eastern literature, including Turkish literature, through the Syriac, ancient Persian and Arabic languages. Of course, this contact did not go unnoticed in Azerbaijani literature. A number of our writers, who have a comprehensive worldview, were not unaware of this extensive literature, and at certain points in their works resorted to similar images and motives. A number of our writers, who have a comprehensive worldview, were not unaware of this extensive literature, and at certain points in their works resorted to similar images and motives. These images have an impact not only on literature, but also on art.

Keywords: *Hebrew, folklore, travelling images, Lewish literature*

* Doç.Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-1246-7842, bdu_terane@mail.ru

WALDORF PEDAQOGİKASINDA DİSİPLİN

HÜRYAL KEREMOVA*

ÖZET

Waldorf məktəblərində nizam-intizam qaydaları xüsusi önəm daşıyır, waldorf təhsili bir uşaq bağçası mühitində nizam –intizam qaydalarını və tələblərini həll etmək üçün bir çox yaradıcı-usta üsullara malikdir. Çətin uşaqların təlim-tərbiyəsində mövcud yalnışları dözəltmək və yenidəntərbiyə prosesini düzgün qurmaq üçün ilkin formada gündəlik qaydalara uyğun sadə və balanslı bir nəfəs alma ritmi yaradılır. Nəfəs alma ritmi dedikdə uşaqların emerjisinin müxtəlif fəaliyyət sahələrinə düzgün paylanılması nəzərdə tutulur. Uşaqların uzun müddət eyni bir işlə məşğul olmasına imkan verilməməli, az və çox enerji tələb edən fəaliyyətlər bir-birini daim əvəz etməlidir. Enerji balansını nəzarətdə saxlamaqla uşaqlarda nəfəs alma ritmi düzgün təşkil edilmiş olur. Bu proses uşaqların gün boyu məcburi yox, ahəngdar irəliləyişini təmin edir. Ritm məcburiyyət deyil, əksinə müəyyən birqanunauyğunluqdur. Bir uşağın özünə, ətrafındakı başqa bir uşağa və yaxud hər hansı bir materiala zərər verəcək hərəkətlər etdiyi təqdirdə , müəllimin uşağa ilk yanaşması ondan gözlədiyi davranışı modelleşdirməsidir. Uşaqlardakı təqlid instinkti bu metodun çox yaxşı nəticələr verməsinə imkan yaradır. Əxlaqi və etik cəhətdən yanaşılaraq sağlam davranış formalarının modelləşdirilməsi böyüməkdə olan gənc nəsilin tərbiyə prosesində düzgün və çox səmərəli nəticələr verir. Dəyişiklik hər zaman sarsıntı gətirəcək - uşaqların həyatına dəyişiklik gətirməzdən əvvəl düşünün. Dəyişikliklər bəzən nizam-intizamın pozulmasının əsas səbəblərindər biri ola bilər. Öncəliklə düşünmək lazımdır ki, bu dəyişikliklər nə dərəcədə vacibdir .Bəzən valideynlər uşaqlarının psixoloji gücünü nəzərə almadan və ya düzgün dəyərləndirmədən, onları özləri ilə bərabər müxtəlif məkanlara , müxtəlif situasiyaların içərisinə sürükləyirlər. Belə hallara yol verildikdə uşaqlardakı narahatlığı və davranış pozulmalarını asanlıqla müşahidə etmək mümkündür, bunun qarşısının alınması üçün , onları sakitlik və rahatlıq gətirəcək mühitlə təmin etmək lazıdır. Qərar verin- əgər uşağınız üçün ən düzgün və yaxşı şeyləri etdiyinizdən əminsinizsə bu zaman narahat olmağa ehtiyac yoxdur. Ancaq nə etdiyinizdən yaxud seçimləriniz və qərarlarınızın hansı nəticələr doğuracağından əmin deyilsəniz, təkrar düşünməkdə fayda var. Rəhbər sizsiniz, onlar yox- onlar üçün nəyin ən yaxşı olduğunu siz bilirsiniz, əgər təslim olsanız yaşayacağınız problemlərin səbəbkarı özünüz olacaqsınız. Uşaqlarınzın istəklərinə biganə yanaşmamaqla, düzgün seçimləri siz etməli və bunun yerinə yetirilməsini təmin etməlisiniz.

Açar sözlər: taklit, disiplin, hümanizm

DICIPLINE IN WALDORF PADAGOGY

ABSTRACT

Discipline is very important in Waldorf schools. Waldorf schools have many masterful methods. In order to correct the existing mistakes in the education of difficult children and to properly establish the process of re-education, a simple and balanced breathing rhythm is created in accordance with the daily rules in the initial form. Rhythm of breathing means the correct distribution of children's ejaculation in different areas of activity. Children should not be allowed to do the same work for a long time, activities that require less and more energy should be always interchangeable. Children's breathing rhythm is properly organized by controlling the energy balance. This process ensures the harmonious progress of children throughout the day. Rhythm is not coercion, but also it is certain regularity. If a child acts in a way that harms himself, another child around him, or any other material, the teacher's first approach to the child is to model the behavior he expects from him. The instinct of imitation in children allows this method to give very good results. Modeling healthy forms of behavior from a moral and ethical point of view gives correct and very effective results in the process of educating the younger generation. You have to think before you make a difference in a child's life because changings will always bring shock. Firstly we must think about how important these changes are. Sometimes parents drag their children into different places and situations without taking into account or properly assessing their psychological strength. It is necessary to provide them with an environment that will bring peace and comfort. Decide - if you are sure you are doing the right and good things for your child, then there is no need to worry. But if you are unsure of what you are doing or the consequences of your choices and decisions, it is worth thinking again. You are the leader, not them - you know what is best for them, and if you give up, you will be the cause of the problems you will face. Instead of being indifferent to your children's wishes, you must make the right choices and ensure that they are done.

Keywords: imitation, dicipline, humanism

* YL, Bakü Devlet Üniversitesi, hkeremova99@gmail.com

AZƏRBAYCANIN MAARİFÇİ QADINLARININ MİLLİ DÜŞÜNCƏMİZDƏKİ FƏALİYYƏTLƏRİ

AYGÜN KERİMOVA*

ÖZET

Maarifçilik hər bir xalqın milli mənəvi inkişafında əvəzedilməz rol oynamışdır. Xalqın təlim-tədris işlərinin qurulması,millətin ümumi mənafeyinə xidmət edən tərəqqipərvər ideyalar ilk növbədə hər bir millətin düşünən beyinləri olan elmli,intellektual səviyyəli və eyni zamanda qəlbi xalqının istiqbalının tərəqqisi ilə döyünən maarifçilərin çiyinlərində daşınır.Bu ağır və məsuliyyətli işdə xalqımızın maarifçi kişi nümayəndələri ilə birgə qeyrətli maarifçi qadınlarımızın da sayı kifayət qədərdir.Bu məsuliyyətli yükü dərk etmək üçün xalqının içində olmaq,onun təhsilsizlikdən doğan cəhalət və müsibətlərini görmək bəs edirdi.Çünki, qadın anadır,qadın bacıdır,qadın övladdır.Bu üç vəzifənin hər birində məsuliyyətin ölçüsü çox geniş və əhatəlidir.Cəmiyyətin sağlam inkişafında qadın ən ümdə rol oynayır.Çünki onun tərbiyə etdiyi övlad öz tərbiyə və təhsili ilə güclü yetişməlidir ki,həyatın hər pilləsində özünü yetəri qədər müdafiə etməyi bacarsın.Nadanlıq,cahillik və təhsilsizlik bir insanı məhvə aparan əsas vasitədir.Güclü cəmiyyətin var olması üçün təhsilli fərdlər yetişməlidir.Məhz bu məsuliyyətli tarixi yükü çiyinlərinə alan cəmiyyətin qadın nümayəndələri heç də kişilərdən geri qalmamışdır.Baxmayaraq ki, Azərbaycanda XX əsrin əvvəlləri qadınların özlərinin təhsil alması bəzi məlum səbəblərdən çox çətin idi. Lakin az sayda belə olsalar da kəmiyyətin deyil keyfiyyətin göstəriciləri baxımından fəaliyyət göstərən Azərbaycan maarifçi qadınları dini mövhumatın məngənələri arasında sıxışdırlsa da,onları anlamayan savadsız kütlənin anlayışsızlıqları içində mənəvi işgəncələrə məruz qalsalar da bu çətinliklərin heç birinə boyun əyməyərək ideyalarına sadiq qalıb öz müqəddəs amalları üçün maarifçilik ideyalarından geri çəkilmədilər.Milli məfkurəmizin inkişafında həyat yoldaşları çiyin çiyinə fəaliyyət göstərən Azərbaycan qadını həm mətbuatda,həm teatr sahəsisində,təhsil müəssisələrində xalqımızın gələcəyi sayılan gəncləri var gücləri ilə aydınlatmağa nail olurdular.Təbii ki,Azərbaycanlı ziyalı və maarifçilərin fəaliyyətlərində çar rejimi,imperiya hakimiyyəti çox narahat idi.Burda öz siyasi maraqlarının Qafqazdakı nüfuzunu silkələnməsindən ehtiyat edərək savadsız kütlənin idarə olunmasının daha əlverişli olduğunu bildikləri üçün bu xalqın mənəvi sərvətləri sayılan ziyalılara təqiblər uzun müddət davam etmişdir.Məhz bu cür çətin, tarixi şəraitdə Azərbaycan maarifçi qadınları öz zərif çiyinlərində dövrün ,zəmanənin ağır yükünü daşıyaraq bu günki Azərbaycan gəncliyinin ,ziyalılarının fəxr etdiyi, qurur duyduğu maarifçi keçmişimizə çevrilmişlər.

Açar sözlər: Təhsil, milli düşüncə,maarifçi qadınlar, xeyriyyə cəmiyyətləri, elm

ACTIVITIES OF ENLIGHTENED WOMEN OF AZERBAIJAN IN OUR NATIONAL CONCEPT

ABSTRACT

Enlightenment has played an irreplaceable role in the national spiritual development of every nation. The establishment of educational work of the people and progressive ideas that serve the common interests of the nation are carried, first of all, on the shoulders of the enlightened people, who are the thinking brains of each nation, at the scientific, intellectual level and at the same time, the heart of the nation. In this difficult and responsible work, along with the enlightened men of our people, there are enough zealous enlightened women. To understand this responsible burden, it was enough to be among the people, to see their ignorance and misery born of ignorance. Because a woman is a mother, a woman is a sister, a woman is a child. In each of these three positions, the scope of responsibility is very wide and comprehensive. A woman plays a great role in the healthy development of society. Because the child he raises must grow up strong with his upbringing and education in order to be able to defend himself adequately at every stage of life. Ignorance and illiteracy are the main means of destroying a person. In order for a strong society to exist, educated individuals must grow up. These women members of the society who have borne this responsible historical burden on their shoulders did not sty back from men. In Azerbaijan in the early twentieth century, it was very difficult for women to get an education themselves for some known reasons. However, even a small number of active Azerbaijani enlightened women were oppressed by religious superstition. Although they were subjected to moral torture in the ignorance of the illiterate masses who did not understand them, they did not submit to any of these difficulties. These women remained faithful to their ideas and did not retreat from the ideas of enlightenment for their sacred deeds. Azerbaijani women worked shoulder to shoulder with their husbands in the development of our national ideology. They managed to enlighten the youth, who are considered to be the future of our people, in the press, in the field of theater and in educational institutions. Naturally, the tsarist regime and the imperial government were very concerned about the activities of Azerbaijani intellectuals and enlighteners. They feared that their political interests would shake their influence in the Caucasus. The persecution of the intelligentsia, which is considered to be the spiritual wealth of this nation, continued for a long time because they knew that the management of the illiterate masses was more favorable. It is in such difficult, historical conditions that Azerbaijani enlightened women have borne the heavy burden of the times on their delicate shoulders. They are the founders of our enlightened past, which today's Azerbaijani youth and intellectuals are proud of.

Keywords: Education, national thinking, enlightened women, charities, science

*Doç.Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, aygunxalilqizi@mail.ru

THE POSITION OF USA ON THE SECOND KARABAKH WAR

BİRCE BAYRAMOVA*

ABSTRACT

The unresolved Nagorno-Karabakh conflict, which lasted almost 30 years, and the repeated violations of the ceasefire by Armenia are the greatest concerns to Azerbaijan. Thus, the Second Karabakh War, which began in the region, was able to attract the attention of the leading countries of the world. The position of USA in this conflict as one of the world's superpowers has been of interest. It is true that after gaining independence as a result of the successful foreign policy pursued by Azerbaijan, bilateral relations have been developed in various areas. However, the United States has always adopted a double standard. Although the United States from the beginning to the end of the war was not as ambitious as France, the United States, in turn, has supported the settlement of the Second Karabakh War within the framework of the OSCE Minsk Group, a short-term cessation of hostilities and the restoration of the ceasefire. Humanitarian Aid provided by the US State Department and the US Agency for International Development to the victims of the war in Azerbaijan and its goals were covered in the mass media. While the article is beeing written, in local and other sources that was analysed the position of USA on the Second Karabakh War, which Azerbaijan called the "Patriotic War". Bilateral talks between the Azerbaijani Foreign Minister and the US Secretary of State were compared for the different sources. As a result, it can be noted that throughout history on the eve of the presidential elections in the United States, the country took a softer position in foreign policy. This has manifested itself in conflict zones in all regions.

Keywords: The Second Karabakh war, USA, Azerbaijan, Armenia, conflict

* Doktora, Bakü Devlet Üniversitesi, birce_bayramova@hotmail.com

XIX ƏSR AZƏRBAYCANDA XƏTTATLIQ MƏDƏNİYYƏTİ (ŞİMAL-QƏRB NÜMUNƏSİNDƏ)

Ahmed NİYAZOV*

Özet

Türk-İslam mədəniyətinin elmi-dini qaynaqlarının zənginliyinə rəğmən tədqiqi vacib olan dövr və bölgələr hələ xeyli çoxdur. XIX əsrdə bugünki şimal-qərbi Azərbaycan hüquq (fiqh), məntiq, təsəvvüf, dil və xüsusilə də xəttatlıq sahəsində yaşanan çok canlı bir dövrün ədəbi əsərləri ilə zəngindir. İsmail Siracəddin Şirvani (ö.1848) ilə bölgəyə yayılan və bir məktəbə çevrilən sufi təməlli maarifçilik hərəkatı eyni zamanda bölgəyə xas yazı mədəniyyəti də meydana gətirə bildi. Bu yazı nümunələrinə o dövr əsərlərin olan kitablard, məscid, xanəgah, bulaqların daş kitabələri və qəbir daşlarında müşahidə etmək mümkündür. Onlar hələ də tarixə canlı şahitlik edən mədəni miras abidələridir. Bir hissəsi itmə təhlükəsi daşıyan və ya aşınmağa başlamış bu miras sırf Car-Balakən bölgəsinə məxsusdur. Azərbaycanın qeyd edilən bu bölgəsində əlyazma əsərlərdə və daş kitabələrdə əksər hallarda nəsx xəttindən istifadə edilmişdir. Ancaq həqiqət budur ki, bölgədə istifadə edilən nəsx xəttinin özünə xas üslubu və bəzi xüsusiyyətləri vardır. Məlumdur ki, nəsx xəttinin bir neçə növü vardır; Nəstəliq, hicaz nəsxi, nəsx əl-fəzah, nəsxul-hədis, İrani nəsx (neyrizi-nəsxi), Osman nəsxi (yaquti və ya türk nəsxi) və Bağdad nəsxi (ərəb nəsxi). Bunun digər bir nümunəsi məhz Car-Tala bölgəsinə aid Zaqatala inzibati ərazisi olan Talanın adı ilə məşhurlaşmış "Tala nəsxi"dir. Bölgədə nəsxin məhz bu xüsusi növünə üstünlük verilmişdir. Çünki burada həmin yazı özünəməxsus bəzi xüsusiyyətləri ilə seçilmiş, ətraf bölgələrdə olmamaqla yanaşı Dağıstan kimi qonşu bölgələrdə "Talanın incisi" kimi adlandırılmış və bu yazı növünə mədhiyyələr düzmüşlər. Nəsxin digər növlərinin əksinə, bu yazı üslubu bəzi özünəməxsus atributları ilə seçilir. Bu yazı növü ilə bölgədə tanınan ən məşhur xəttat Talalı Molla Məhəmməddir. Onun adı katibi olduğu yazmalarda Molla Məhəmməd ibn Səfər ibn Abbas ət-Talali, yaxud Məhəmməd ibn Səfər ət-Talali kimi qeyd edilmişdir. Onu da qeyd edək ki, həm xəttat, həm nəqqaş, həm də həkkak məharəti olanlara çox nadir rast gəlmək olurdu ki, Molla Məhəmməd məhz belə bir peşəkar idi. Mədrəsə kitablarının, alimlərin xüsusi ədəbiyyatının köçürülməsində, eyni zamanda, məscid və minbər yazılarında onun xəttatlıq və nəqqaşlıq nümunələrinə və bununla bağlı xüsusi qeydlərinə rast gəlmək mümkündür. O təkcə Car nahiyəsində deyil, Dağıstanda da xəttinin gözəlliyi ilə tanınmış biri idi. Qeyd edək ki, bölgədə bu xətti ustalıqla istifadə edən başqa xəttatlar da mövcuddur. Rəsul ibn Mahmud İlisuvi, Hacı Bayraməli Qımıri, Güllüklü Usta Murtaza Əli, Şeyx Məhəmməd İlisuvi və başqa xəttatlarla yanaşı, məhz talalı xəttatlar – Ramazan ibn Mehdi ət-Talali, Məhəmməd ibn İsmayıl ibn Yusif ət-Talali, Hacı İskəndər ət-Talali və Molla Məhəmməd ibn Səfər ibn Abbas ət-Talali, Əbu İshaq İsmayəı ət-Talali və Talalı Şaban Əfəndi məhz bu yazı nümunəsi ilə tarixdə iz qoyub getmiş sənət əhlidir.

Açar sözlər: Azərbaycan, xəttatlıq, sufizm, mədrəsə, yazı, əlyazmalar

* Dr.Öğr.Üyesi, Azerbaycan İlahiyat Enstitüsü, İslami Bilimler Bölümü, ahniyazov@hotmail.com

TƏLİMDƏ MÜASİRLİYİN GÖZLƏNİLMƏSİ

LAZİFE KASIMOVA*

ÖZET

XXI əsr tariximizə mövcud möcüzələrin aşkarlanması və dərk olunan yeni möcüzə həqiqatlərinin üzə çıxarılması əsr kimi daxil olmuşdur. Bu dövr elm, təhsil həm də sürət əsri kimi şüurlarda kök salmışdır. XXI əsrdə elmdə əvvəllərdə olduğu kimi, təhsil və təlimdə də sərhədsizləşmə meydana gəlmişdir. Ötən əsrin sonlarından cərəyan edən bu proses qloballaşan dünyanın ilkin elementlərindən biridir. Həyatımızın bütün sahələrində inkişafını qeyd etmiş Azərbaycan Respublikasının dünyaya çıxışında əsas yerlərdən birini təlim və təhsil tutur. Çünki yalnız təlim-təhsil yolu ilə dünya arenasına çıxmaq, dost, həmkar birliyi yaratmaq, inkişafa təkan verən layihələr irəli sürmək, dünyada öz sivil mədəniyyətinə zəngin tarixi yaşarlıq haqqı qazandırmaq istəyini gərçəkləşdirmək mümkündür. Bu gün Azərbaycanda təlim-təhsil müasir standartlara uyğun olaraq inkişaf edir. Təhsilin məzmunu da yeniləşir inkişaf edir. Problemin aktuallığı həm mövzunun tarixi inkişafının üzə çıxarılmasında, həm müasir əhəmiyyətinin müəyyənləşdirilməsində həm də hazırda təlimin şagirdlərin intellektual səviyyəsinin üzə çıxarılmasında özünü göstərir. Tədqiqatın aparılmasında əsas məqsəd müasir dövrdə təhsil sahəsində aparılan islahatlar əsasında təhsilin yeni modelini müəyyənləşdirməkdir. Mövzunun öyrənilməsi metodikası aşağıdakı ardıcıllıqla həyata keçirilmişdi:mövzu ilə bağlı tarixi mənbələr nəzərdən keçirilmiş, təlimin ənənəvi xarakteri müəyyənləşdirilmiş təlimə müasir yanaşmanın əhəmiyyəti izlənilmiş, faktlar üzrə tarixi-müqayisəli təhlil aparılmış, alınmış fakt və nəticələr ümumiləşdirilmişdir. Təlimin bu mərhələsinin vəzifəsi: 1.Mənimsənilmiş materialı sistemləşdirmək, 2. Yeni bilikləri təfəkkür süzgəcindən keçirmək, yeni şəraitdə tətbiq etmək, 3. Real və gözlənilən nəticələri əlaqələndirmək, 4. Nəticənin necə alındığını təhlil etmək, 5. Bilikləri möhkəmləndirmək, 6. Müzakirə və ətraflı düşünmək üçün yeni mövzu müəyyənləşdirmək, 7. Qazanılan və gələcəkdə qazanılması lazım olan biliklər arasında əlaqəni müəyyənləşdirmək, 8. Sonrakı görülən işlərin fəaliyyət proqramını hazırlamaqdır. Aparılan araşdırmalar əsasında belə qənaətə gəlinmişdir ki, təhsilin səmərəliliyinin yüksəldilməsi ona yeni yanaşmanı tələb edir. Seçilən üsul vasitələr, formalar müasir dövrün tələblərinə cavab verməli, şagirdlərin yaradıcı düşünmələrinə şərait yaradılmalıdır.

Açar sözlər: təhsil, yanaşma, müasirlik, keyfiyyət, üsul, vəzifə

* Prof.Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, Pedagoji Fakültesi, sabka567@gmail.com

TƏLƏBƏ GƏNCLƏRİN ESTETİK MƏDƏNİYYƏTƏ YİYƏLƏNMƏLƏRİ

VEFA ÇIRAGOVA*

Özet

Gələcək müəllimlərin elmi-nəzəri və peşə hazırlığı sistemində estetik hazırlıq mühüm yer tutur. Yalnız yüksək estetik şüura və mədəniyyətə yiyələnmiş müəllim kadrları gənc nəslin estetik tərbiyəsini müasir tələblər səviyyəsində qura bilər, məktəbdə sağlam estetik mühitin formalaşmasında yaxından iştirak etmək imkanını əldə edirlər. Tədris etdiyi fəndən asılı olmayaraq «hər bir müəllim estetik tərbiyə müəllimi olmalıdır» (*M.C.Cəfərov*). Müəllim özünün daxili və zahiri gözəlliyi ilə, gözəl nitqi, davranış və ünsiyyəti, münasibəti, geyimi ilə uşaq və gənclərin zövqünü tərbiyə etməlidir. Estetik tərbiyə gənclərin yetkin, ahəngdar şəxsiyyət kimi formalaşmasında böyük rol oynayır. O, həyatı dərk etməyə – zehni inkişafa kömək edir; insanı saflaşdırır, mənəvi cəhətdən zənginləşdirir, onu gözəl əməllərə yönəldir; əmək və fiziki inkişafa kömək göstərir («Sağlam ruh sağlam bədəndə olar»). Tələbə gənclərin estetik tərbiyəsi qarşısında bir çox vəzifələr durur: gənclərdə estetik şüuru, hissələri, estetik zövq və bədii yaradıcılıq qabiliyyətlərini formalaşdırmaq. Gələcək müəllimlər təkcə dar ixtisas sahəsi ilə kifayətlənməməli, pedaqoji fəaliyyət üçün zəruri olan qabiliyyət və keyfiyyətlərə, o cümlədən estetik mədəniyyətə fəal yiyələnməlidirlər. Hər bir gənc tələbəlik illərində bədii-estetik fəaliyyətin müəyyən sahəsi ilə məşğul olmalı, müvafiq bacarıq və qabiliyyətlərə (musiqi alətində çalmaq, şəkil çəkmə, rəqs etmək, şer və ya hekayə yazmaq və s.) yiyələnməli, öz həyatını gözəllik qanunları əsasında qurmağı öyrənməlidir. Bu, gənclərin özünütəsdiqinin çox mühüm şərtini təşkil edir. Gələcək müəllimlərin estetik hazırlığının müvəffəqiyyəti ali məktəbdə estetik tərbiyənin müəyyən sistemdə aparılması ilə sıx bağlıdır. Bu sistemdə tədris prosesində və auditoriyadankənar estetik tərbiyə tədbirləri mühüm yer tutur. Tədris prosesində estetik tərbiyə maddi aləmin estetik qavranmasına, təhlili və qiymətləndirilməsinə, təbiətə, cəmiyyətə, insana, ədəbiyyat və incəsənətə düzgün estetik münasibətin formalaşmasına xidmət edir.Araşdırmalar göstərir ki, pedaqoji yönümü olmayan bəzi ali məktəblər də orta məktəblər üçün kadrlar hazırlayırlar. Tələbələr pedaqogika fənnini kifayət qədər keçmədiklərindən ümumtəhsil məktəblərinin şagirdlərinə yalnız «öz prizmalarından» yanaşırlar. Məktəblilərin psixoloji xüsusiyyətlərini nəzərə almır, məqsədyönlü iş aparmaqda çətinlik çəkirlər. Bu halda məktəbdə bəzən tərbiyə işi düzgün qurulmur, pedaqoji tələblər pozulur.

Açar sözlər: estetika, mədəniyyət, gənc, pedagojik

* Dr., Bakü Devlet Üniversitesi, musachiragli@hotmail.com

ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL BAĞLILIK DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Salih KORKMAZ*

ÖZET

Bu araştırmada öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Muş ilinin Bulanık ilçesinde ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenler, örneklemi ise bu okullarda görev yapan 79 sınıf ve 165 branş öğretmeni olmak üzere toplam 244 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan "anket" iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda araştırmaya katılan öğretmenler ile ilgili kişisel bilgiler; ikinci kısımda ise "Örgütsel Bağlılık Anketi" kullanılmıştır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte veya hala devam eden bir durumu olduğu şekilde betimlemek için yapılan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu modelde, birden fazla elemanı bulunan bir evrende, evren hakkında genel geçer bir fikir elde etmek için evrenin bütününü veya evrenden alınacak olan bir grup, örnek ya da örneklem ile tarama yapılmaktadır (Karasar, 2009). Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizinde, SPSS analiz programları kullanılarak çeşitli değişkenlere göre analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin cinsiyet, branş, eğitim durumu, okul türü ve hizmet yılı değişkenlerine göre farklılaştığı görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenler; "örgütsel bağlılık" genel düzeyi yüksek (3,577±0,581) olarak saptanmıştır. Araştırmamıza katılan öğretmenlerin bulundukları (çalıştıkları) ya da iş gördükleri kurumlara bağlılıklarının (sadakatlerinin) yüksek olduğu belirtilebilir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin iş gördükleri kurumlarda örgütsel "uyum" düzeyi yüksek (4,046±0,540); "özdeşleşme" düzeyi orta (2,961±0,818); "içselleştirme" düzeyi yüksek (3,694±0,749) boyutunda olduğu saptanmıştır. Yukarıdaki veriler ışığında iş görenlerin çalıştıkları kuruma uyum sağlama konusunda sorun yaşamadıkları, çalıştıkları kurumla özdeşleştikleri ve kurumu içselleştirdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Örgütsel bağlılık, Öğretmen, uyum*

* Dr, Okul Müdürü, Milli Eğitim Bakanlığı, salihkorkmaz20112015@gmail.com